

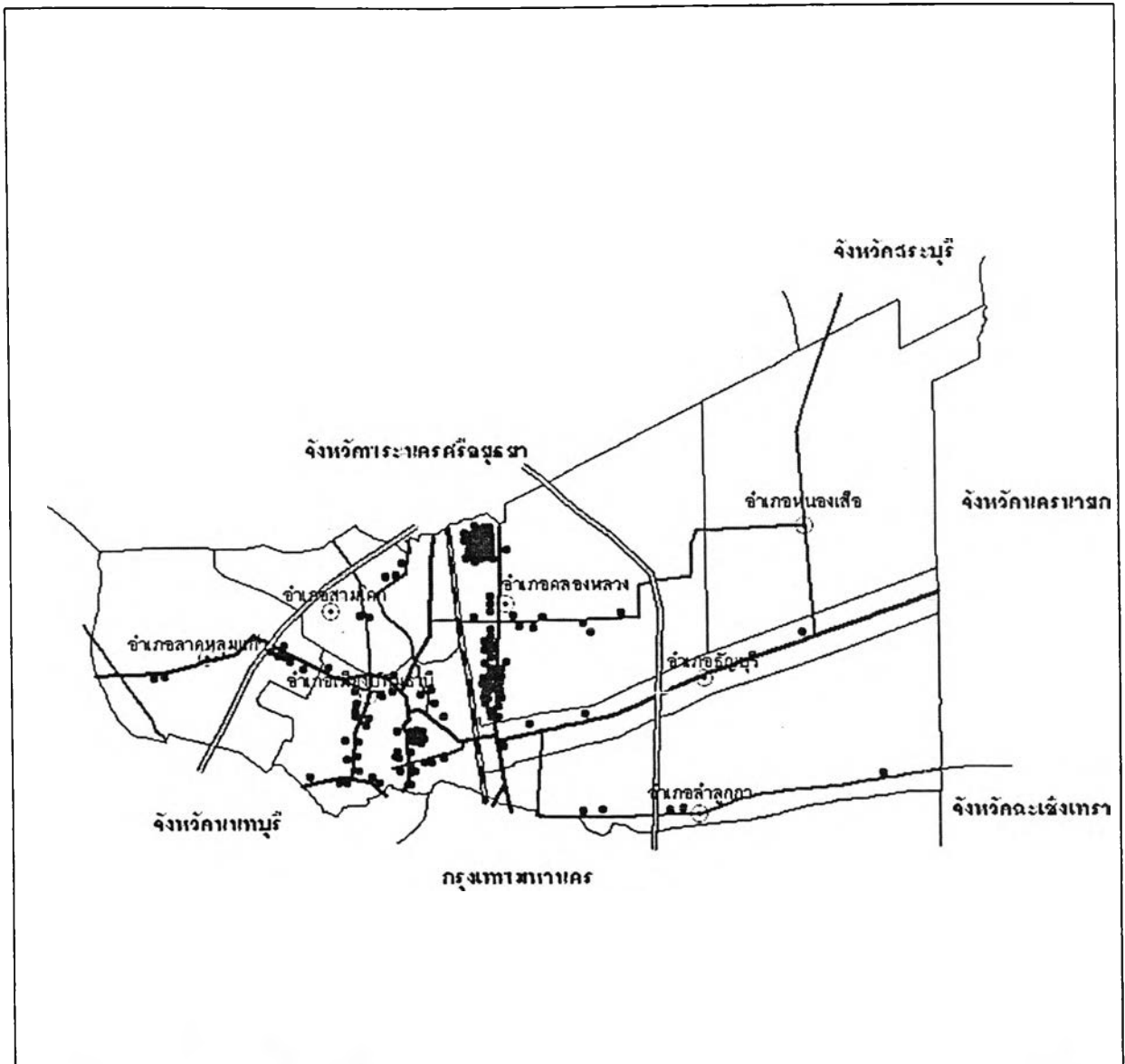
บทที่ 5

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ในพื้นที่กรณีศึกษา

เมื่อได้ทราบถึงรูปแบบที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณพื้นที่ศึกษาแล้ว ในบทนี้เป็นการพิจารณาในขั้นต่อไปถึงประเด็นการศึกษาที่ตั้งไว้ว่าจะอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดการเลือกทำเลที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจนปรากฏเป็นรูปแบบดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ การศึกษาปัจจัยการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในพื้นที่ศึกษาจะพิจารณาปัจจัยการเลือกที่ตั้ง 12 ปัจจัย ซึ่งเป็นการประยุกต์มาจากปัจจัยปฐมภูมิตามทฤษฎีปัจจัยในการเลือกที่ตั้งที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 และข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในพื้นที่ศึกษา โดยมีการส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 190 ชุด มีจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมาทั้งสิ้น 116 ชุด แยกเป็นรายประเภทอุตสาหกรรม 8 ประเภท คือ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมอื่น ๆ

5.1 ลักษณะทั่วไปของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่กรณีศึกษา

จากลักษณะและประเภทอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีทั้งหมด 8 ประเภท ชาติเพียงประเภทเดียวคืออุตสาหกรรมการก่อสร้าง เนื่องจากโรงงานประเภทดังกล่าวไม่มีโรงงานขนาดกลางหรือเป็นโรงงานที่ไม่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไปแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาทและมีจำนวนแรงงานตั้งแต่ 50 คน ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 200 คน ตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้บัญญัติไว้ ในส่วนนี้เป็นการกล่าวถึงลักษณะทั่วไปของโรงงานแต่ละประเภทที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ศึกษา เป็นการพิจารณาถึงการจดทะเบียน เงินลงทุน แหล่งที่มาของเงินทุน ขนาดพื้นที่ของโรงงานรวมทั้งลักษณะการถือครองที่ดินของโรงงาน จำนวนแรงงานและลักษณะการทำงานของโรงงานแต่ละประเภท กำลังการผลิต ยอดจำหน่ายและการขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากหน่วยงานของรัฐ

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-1 แสดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ออกแบบสอบถาม

สัญลักษณ์

- ⊙ ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งโรงงานที่ออกแบบสอบถาม

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : จากข้อมูลที่ออกแบบสอบถาม.2547.

5.1.1 ปีที่เริ่มจดทะเบียน (อายุของโรงงาน)

ลักษณะอายุของโรงงานนับตั้งแต่ปีเริ่มกิจการ จากการสอบถาม ผลปรากฏว่า

ตารางที่ 5-1 อายุโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานี

ช่วงปี	จำนวน (โรง)	ร้อยละ
1 - 10.	36	31.04
11 - 20.	53	45.69
21 - 30	21	18.10
31 -40	6	5.17
รวม	116	100.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

จากจำนวนโรงงานทั้งหมด จำนวน 116 โรง พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 11 – 20 ปี มากถึง 53 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 45.69 ส่วนช่วงระยะเวลาการจดทะเบียนที่มีจำนวนโรงงานน้อยที่สุด คือ ช่วง 31 – 40 ปี มีจำนวนโรงงานเพียง 6 โรงเท่านั้น โรงงานส่วนใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 31 ปีขึ้นไป เป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ

5.1.2 เงินลงทุนและสัดส่วนการถือหุ้น

เงินลงทุนในส่วนโรงงานอุตสาหกรรมนั้น เป็นการลงทุนอยู่ในช่วงระหว่าง 50 – 200 ล้านบาท ตามคำจำกัดความของวิสาหกิจขนาดกลาง เมื่อพิจารณาเป็นประเภทของอุตสาหกรรมแล้ว พบว่า การลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมบริการ มีมากถึง 9,726 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 44.67 ของเงินลงทุนทั้งหมด รองลงมาคืออุตสาหกรรมอื่น ๆ และอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.07 และ 10.86 ตามลำดับ ส่วนอุตสาหกรรมประเภทที่มีการลงทุนเฉลี่ยมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม มีการลงทุนเฉลี่ยต่อโรง เท่ากับ 262.78 ล้านบาทต่อโรงทุนจดทะเบียนสูงสุดของโรงงานประเภทนี้คือ 1,359 ล้านบาท มีโรงงานตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองปทุมธานี เป็นโรงงานผลิตอาหารผสมสำหรับสัตว์เลี้ยง ส่วนการลงทุนเฉลี่ยต่อโรงรองลงมาคืออุตสาหกรรมอื่น ๆ และอุตสาหกรรมบริการ มีการลงทุนเฉลี่ยต่อโรง เท่ากับ 249.93 และ 243.15 ล้านบาท ตามลำดับ

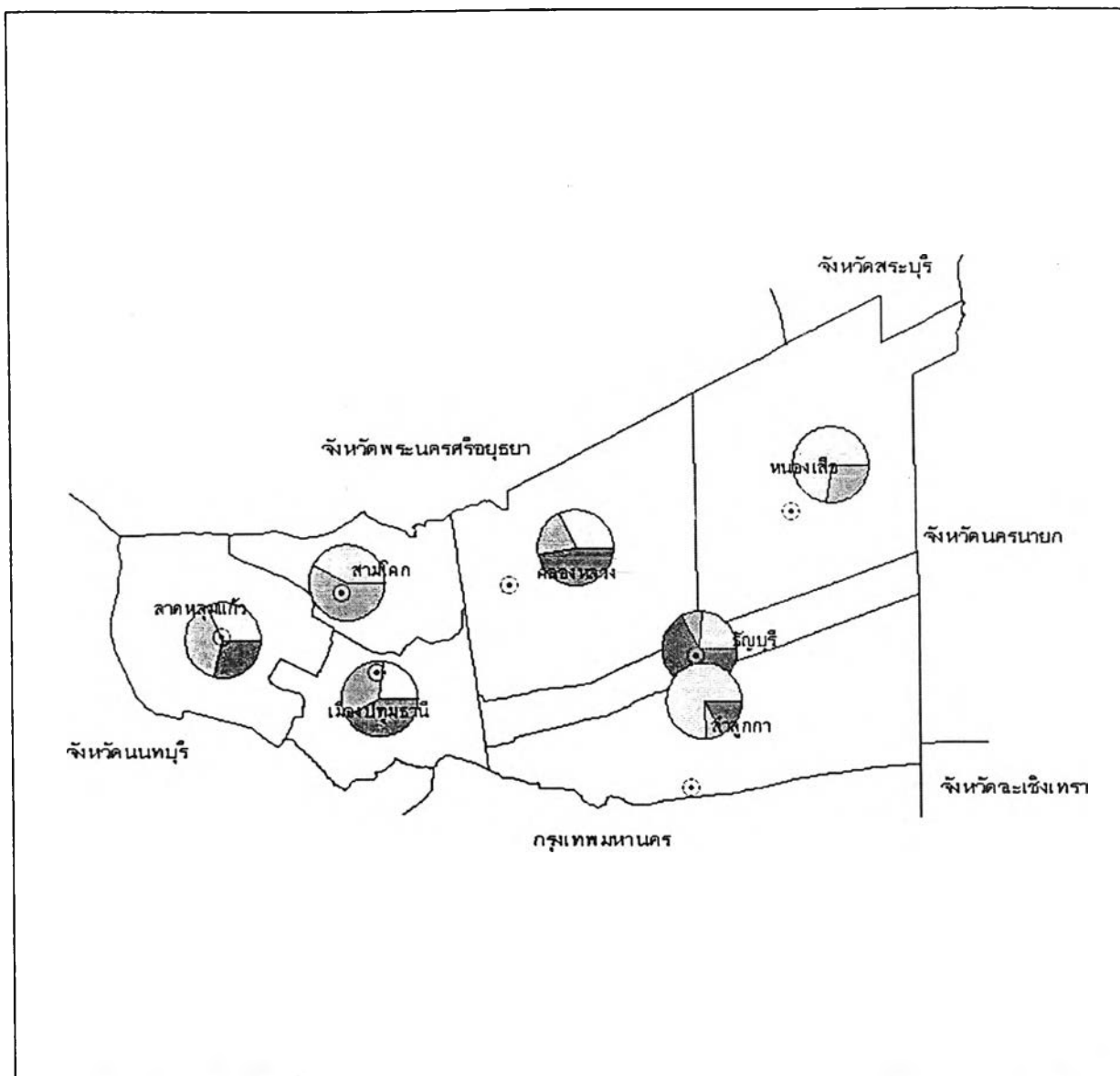
ตารางที่ 5-2 แสดงจำนวนเงินลงทุน เงินลงทุนเฉลี่ยต่อโรง จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท	เงินลงทุนรวม	จำนวนโรงงาน	เงินลงทุนเฉลี่ย
1. อุตสาหกรรมกระดาษ	857.00	5	171.40
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	2,365.00	9	262.78
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	450.00	5	90.00
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	930.00	6	155.00
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	1,743.50	16	108.97
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	2,203.00	21	104.90
8. อุตสาหกรรมบริการ	9,726.00	40	243.15
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	3,499.00	14	249.93
รวม	21,773.50	116	187.70

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการถือหุ้นภายในโรงงานนั้น พิจารณาโดยรวมแล้ว ค่าเฉลี่ยคิดเป็นสัดส่วนการถือหุ้นของคนไทย : สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ คือ 56.7 : 43.3 อุตสาหกรรมที่คนไทยถือหุ้นทั้งหมด คือ อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ และการถือหุ้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนไทยนั้น อยู่ในอุตสาหกรรมประเภทกระดาษ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนในกรณีที่ชาวต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นมากกว่าคือหมวดอุตสาหกรรมบริการและสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติต่อคนไทยที่มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ หมวดอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก ซึ่งมีการถือหุ้นคิดเป็นสัดส่วน 47.7 : 52.3

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-2 แสดงสัดส่วนเงินลงทุนของอุตสาหกรรมแต่ละประเภทในจังหวัดปทุมธานี

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่ตั้งอำเภอ อุตสาหกรรมขนาดเล็ก อุตสาหกรรมขนาดกลาง อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ 	
<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> 	

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี.2546.

ตารางที่ 5-3 ตารางแสดงสัดส่วนการถือหุ้นระหว่างคนไทยและต่างชาติ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ในพื้นที่ศึกษา

ประเภท	สัดส่วนการถือหุ้น (ไทย : ต่างชาติ)
1. อุตสาหกรรมเกษตร	80.2 : 19.8
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	74.3 : 25.6
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	100 : 0
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	70.1 : 29.9
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	52.3 : 47.7
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	63.8 : 36.2
8. อุตสาหกรรมบริการ	37.9 : 62.1
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	63.2 : 36.8
เฉลี่ย	56.7 : 43.3

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

5.1.3 แหล่งที่มาของเงินทุน

ในการประกอบกิจการโรงงาน จำเป็นต้องมีการลงทุนและในการลงทุนสิ่งจำเป็นคือแหล่งที่มาของเงินที่นำมาลงทุน ซึ่งในส่วนนี้เป็นการพิจารณาถึงแหล่งที่มาของเงินทุน จากการพิจารณาแบบสอบถาม พบว่า แหล่งเงินทุนที่ผู้ประกอบการใช้บริการนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท คือ

1. เงินทุนส่วนตัว
2. ธนาคารพาณิชย์
3. ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Bank)
4. เงินทุนจากญาติพี่น้อง
5. บริษัทเงินทุน
6. เงินทุนจากต่างประเทศ (บริษัทแม่)
7. ธนาคารต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทพบว่า ผู้ประกอบการใช้แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ร้อยละ 32.57 เป็นเงินทุนของตนเองใกล้เคียงกับแหล่งเงินทุนที่ได้มาจากธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 31.43 รองลงมาคือแหล่งเงินทุนที่มาจากต่างประเทศหรือบริษัทแม่ที่ตั้งอยู่ต่างประเทศเป็นผู้ลงทุนในการประกอบกิจการ คิดเป็นร้อยละ 20 ของที่มาแหล่งเงินทุนทั้งหมด ส่วนใหญ่อุตสาหกรรมประเภทบริการ เป็นอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนจากต่างชาติมากที่สุดและอุตสาหกรรมเหล่านี้ตั้งโรงงานอยู่ในเขตอำเภอคลองหลวงเป็นจำนวนมาก (ดังตารางที่ 5-4)

ตารางที่ 5-4 สัดส่วนเฉลี่ยของแหล่งที่มาของเงินทุน จำแนกตามประเภทที่มาของเงินทุน

ประเภทแหล่งเงินทุน	ร้อยละ
1. เงินทุนส่วนตัว	32.57
2. ธนาคารพาณิชย์	31.43
3. SMEs Bank	0.57
4. เงินทุนจากญาติพี่น้อง	1.72
5. บริษัทเงินทุน	12.57
6. เงินทุนจากบริษัทแม่ที่ต่างประเทศ	20.00
7. ธนาคารต่างประเทศ	1.14
รวม	100.00

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

5.1.4 ขนาดพื้นที่โรงงานและการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน

5.1.4.1 ขนาดพื้นที่โรงงานและการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน

ขนาดพื้นที่โรงงานของแต่ละประเภทนั้น มีการใช้พื้นที่แตกต่างกันตามลักษณะการผลิตของแต่ละโรงงาน จากการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่า ขนาดพื้นที่โรงงานโดยเฉลี่ยของโรงงานทุกประเภทที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ มีขนาดพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 22.42 ไร่ / โรงงาน และการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินแต่ละรายนั้น พบว่า เจ้าของโรงงานเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินเองคิดเป็นร้อยละ 95.69 และมีการเช่าเพียง 4 บริษัทเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 3.45 คิดค่าเช่าเฉลี่ย 327,083 บาท/โรงงาน และพื้นที่เป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารอีก 1 โรง และเมื่อพิจารณาแต่ละประเภทอุตสาหกรรมแล้วจะพบว่า พื้นที่ของอุตสาหกรรมประเภทอาหารและเครื่องดื่ม เป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดพื้นที่มากที่สุด และการถือครองที่ดินของโรงงานนั้น เป็นการถือครองที่ดินเองของผู้ประกอบการทั้ง 9 โรงงาน มีพื้นที่โรงงานเฉลี่ยต่อโรงคือ 32.08 ไร่/โรง ถือว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดของโรงงานทุกประเภทที่ทำการศึกษา เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมส่วน

ใหญ่นั้นตั้งอยู่ในเขตอำเภอคลองหลวง ส่งผลให้พื้นที่นี้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมมากที่สุด โดยเฉพาะบริเวณนิคมอุตสาหกรรมนวนครและตามแนวเส้นทางคมนาคม โดยส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กและประกอบกิจการอุตสาหกรรมประเภทบริการมากที่สุด รองลงมาคือเขตอำเภอเมืองปทุมธานีที่มีการใช้พื้นที่ทางอุตสาหกรรมรองจากอำเภอคลองหลวง โดยเฉพาะสวนอุตสาหกรรมบางกะดี ที่มีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก

ตารางที่ 5-5 แสดงขนาดพื้นที่ของโรงงาน จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

ประเภท	ขนาดพื้นที่ทั้งหมด(ไร่)	พื้นที่เฉลี่ย(ไร่)
1. อุตสาหกรรมกระดาษ	135.2	27.04
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	288.7	32.08
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	116.2	23.24
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	134.3	22.38
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	298.7	18.67
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	631.7	30.08
8. อุตสาหกรรมบริการ	593.6	14.84
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	402.6	28.76
รวม	2601	22.42

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ตารางที่ 5-6 ตารางแสดงการถือครองที่ดินของโรงงาน จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภท	ลักษณะการถือครองที่ดิน		
	เจ้าของโรงงาน	เช่า	ธนาคารพาณิชย์
1. อุตสาหกรรมเกษตร	5	-	-
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	9	-	-
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	5	-	-
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	6	-	-
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	14	2	-
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	21	-	-
8. อุตสาหกรรมบริการ	38	2	-
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	13	-	1
รวม (ร้อยละ)	111 (95.69)	4 (3.45)	1 (0.86)

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ประเภทอุตสาหกรรมที่มีการเช่าพื้นที่ในการประกอบกิจการนั้น คือ โรงงานประเภทอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก จำนวน 2 โรงงาน และโรงงานประเภทอุตสาหกรรมบริการอีกจำนวน 2 โรงงาน ส่วนอีก 1 โรงงานนั้นเป็นการใช้พื้นที่ของธนาคาร ซึ่งอยู่ในหมวดอุตสาหกรรมอื่น ๆ

5.1.4.2 การใช้พื้นที่

จากการสอบถามผู้ประกอบการในเขตพื้นที่ศึกษา พบว่าแต่ละกิจการมีขนาดการใช้พื้นที่เฉลี่ย 22.42 ไร่ ใช้เป็นอาคารสำหรับกระบวนการผลิต และวางเครื่องจักร ร้อยละ 56 สำหรับใช้เป็นที่สำหรับคลังสินค้าร้อยละ 22.5 และสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ อีกร้อยละ 21.5 และหากพิจารณาแยกแต่ละประเภทอุตสาหกรรมจะพบว่า อุตสาหกรรมที่ใช้พื้นที่เฉลี่ยมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม โดยเฉลี่ย 32.08 ไร่ต่อโรงงาน โดยใช้พื้นที่สำหรับอาคารและเครื่องจักร ร้อยละ 54 พื้นที่สำหรับคลังสินค้า ร้อยละ 26 และพื้นที่สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ร้อยละ 20 และอุตสาหกรรมที่ใช้พื้นที่มากรองลงมา คือ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ ซึ่งโดยเฉลี่ย 30.08 ไร่ต่อโรง และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีขนาดพื้นที่เฉลี่ย 28.76 ไร่ต่อโรงตามลำดับ

ตารางที่ 5-7 ขนาดพื้นที่เฉลี่ยและการใช้พื้นที่ของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท

ประเภทอุตสาหกรรม	ขนาดพื้นที่ เฉลี่ย (ไร่)	การใช้พื้นที่ (ร้อยละ)		
		อาคาร	คลังสินค้า	อื่น ๆ
1. อุตสาหกรรมการเกษตร	27.04	56	35	9
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-	-	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	32.08	54	26	20
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	23.24	42	18	40
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	22.3	69	18	13
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	18.67	47	23	30
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	30.08	60	18	22
8. อุตสาหกรรมการบริการ	14.84	63	20	17
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	8.76	57	22	21
เฉลี่ย	22.42	56	22.5	21.5

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

จากลักษณะสินค้า เครื่องจักร และลักษณะของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท เมื่อนำมาพิจารณากับสัดส่วนของการใช้พื้นที่ของแต่ละประเภทอุตสาหกรรม จะพบว่า อุตสาหกรรมที่ใช้พื้นที่สำหรับการวางเครื่องจักรหรือเป็นที่ตั้งของอาคารโรงงานมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ร้อยละ 69) รองลงมาคืออุตสาหกรรมบริการ (ร้อยละ 63) และอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ (ร้อยละ 60) ส่วนอุตสาหกรรมที่มีการใช้พื้นที่สำหรับคลังสินค้ามากที่สุด คือ อุตสาหกรรมเกษตร (ร้อยละ 35) ส่วนอุตสาหกรรมที่มีการใช้พื้นที่สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ มากที่สุด คือ อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ (ร้อยละ 40 ของการใช้พื้นที่) คือส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ว่างและสำหรับวางวัตถุดิบ รองลงมาคือ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก (ร้อยละ 30 ของการใช้พื้นที่) โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ที่ว่าง สวนหย่อมภายในโรงงาน โรงอาหาร เป็นต้น

การใช้ที่ดินรอบ ๆ พื้นที่ของโรงงานอุตสาหกรรมโดยรวมแล้วมีความแตกต่างกันตามประเภทของอุตสาหกรรม ซึ่งพบว่า พื้นที่รอบ ๆ โรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นชุมชนและอาคารบ้านเรือน มี ร้อยละ 66.3 ของโรงงานที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งเห็นได้บริเวณที่โรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ตามเส้นทางคมนาคม จะมีบ้านเรือนที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียง ซึ่งแตกต่างกับพื้นที่ประกอบการอุตสาหกรรมที่มีการจัดการที่ดี มีการจัดพื้นที่เป็นสัดส่วนแยกระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชน อย่างเช่นบริเวณนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ในเขตพื้นที่อำเภอคลองหลวง และสวนอุตสาหกรรมบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี ส่วนพื้นที่รอบ ๆ บริเวณโรงงานที่มีมากที่สุด คือ เป็นโรงงานอุตสาหกรรมด้วยกันที่อยู่บริเวณรอบโรงงานของตนเอง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71.5 ของโรงงานทั้งหมด ซึ่งได้ประโยชน์จากการรวมตัวกันของอุตสาหกรรม ส่วนอีกร้อยละ 33.6 เป็นพื้นที่เกษตรที่อยู่รอบ ๆ บริเวณโรงงานของตน (ดังตาราง 5-8) ทั้งนี้เป็นเพราะโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ที่สร้างขึ้นใหม่ มีการเลือกใช้พื้นที่ที่มีราคาไม่สูงมากนักโดยเฉพาะพื้นที่ทางการเกษตร ซึ่งเห็นได้ในทุกอำเภอที่จะมีโรงงานอุตสาหกรรมแทรกตัวอยู่ในพื้นที่ทางการเกษตร

ตารางที่ 5-8 แสดงประเภทการใช้ที่ดินโดยรอบของโรงงานอุตสาหกรรมที่ตอบแบบสอบถาม

ประเภทการใช้ที่ดินรอบโรงงาน	ร้อยละของโรงงานทั้งหมด
1.ชุมชน	66.3
2.สถานที่ราชการ	6.9
3.โรงงานอุตสาหกรรม	71.5
4.ศาสนสถาน	1.7
5.พื้นที่ทางการเกษตร	33.6
6.สถานที่ท่องเที่ยว	-
7.แม่น้ำ	9.5
8.เส้นทางคมนาคม	6.9
9.ที่ว่าง / รกร้าง	23.3

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

5.1.5 กำลังการผลิตของโรงงานและมูลค่าการจำหน่ายของโรงงาน

กำลังการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษานั้น มีกำลังการผลิตโดยรวมของอุตสาหกรรมทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ มีกำลังการผลิตรวมทั้งหมด 457,843.91 แรงแม่ โดยคิดเป็นกำลังการผลิตเฉลี่ยต่อโรง คือ 3,946.93 แรงแม่ เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทอุตสาหกรรม จะพบว่า อุตสาหกรรมที่มีกำลังการผลิตสูงสุด คือ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งมีกำลังการผลิตสูงถึง 133,418 แรงแม่ และคิดเฉลี่ยต่อโรงมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 14,824.22 แรงแม่ ส่วนกำลังการผลิตเฉลี่ยรองลงมาจากอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม คือ อุตสาหกรรมกระดาษ และอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 7,198.72 แรงแม่ และ 3,579.27 แรงแม่ ตามลำดับ

ตารางที่ 5-9 แสดงกำลังการผลิตของโรงงาน เฉลี่ยต่อโรง จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภท	กำลังการผลิตรวม	กำลังการผลิตเฉลี่ย
1. อุตสาหกรรมกระดาษ	35,993.61	7,198.72
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	133,418.00	14,824.22
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	15,866.53	3,173.31
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	7,706.91	1,284.49
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	50,238.00	3,139.88
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	70,289.51	3,347.12
8. อุตสาหกรรมบริการ	94,221.62	2,355.54
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	50,109.73	3,579.27
รวม	457,843.91	3,946.93

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

โรงงานที่มีกำลังการผลิตสูงสุดคือโรงงานแปรรูปลูมิเนียม มีกำลังการผลิตรวม 23,000 แรงแม่ และมีมูลค่าการจำหน่ายปีละ 3,500 ล้านบาทต่อปี รองลงมาคือโรงงานผลิตกระดาษรีไซเคิลและกระดาษแข็ง มีกำลังการผลิต 16,330 แรงแม่ ใกล้เคียงกับโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังแปรรูปเพื่อการส่งออก ที่มีกำลังการผลิต 16,320.61 แรงแม่ โดยมีการผลิตได้ปีละ 46,000 ตัน และรายได้ประมาณ 500 ล้านบาทต่อปี ในเรื่องของกำลังการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม นักวิชาการได้แสดงความเห็นไว้ว่า โดยแท้จริงแล้วอุตสาหกรรมเหล่านี้ มักดำเนินการผลิตโดยใช้แรงแม่หรือกำลังการผลิตเฉลี่ยประมาณโรงงานละ 70 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนแรงแม่ทั้งหมดที่มีเท่านั้นจากการศึกษาของ อุทุมพร จิวราชฎีอำนวย

ละ 70 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนแรงงานทั้งหมดที่มีเท่านั้น จากการศึกษาของ อุทุมพร จีวราชฎีร์อำนวย (2530) พบว่า การใช้เครื่องจักรในการผลิตไม่เต็มที่ เนื่องจาก ตลาดมีไม่มากพอที่จะตอบสนองสินค้าที่ผลิต วัตถุประสงค์ไม่เพียงพอ ขาดแรงงานในการผลิต เครื่องจักรทรุดโทรม เป็นต้น

ตารางที่ 5-10 แสดงมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ แยกตามประเภทอุตสาหกรรม

ประเภท	มูลค่าการจำหน่ายเฉลี่ย (ล้านบาท)
1. อุตสาหกรรมเกษตร	121.00
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	297.22
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	3,173.31
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	260.83
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	1,520.00
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	381.10
8. อุตสาหกรรมบริการ	478.60
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	314.07
เฉลี่ย	56.43

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้เป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ เฉลี่ยโรงงานละ 3,173.31 ล้านบาท ส่วนอุตสาหกรรมเกษตรเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการจำหน่ายเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อคิดเฉลี่ยทุกประเภทแล้ว พบว่ามีมูลค่าการจำหน่ายเฉลี่ย 56.43 ล้านบาทต่อไร่

จากลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอุตสาหกรรมขนาดกลางในพื้นที่ ทำให้เห็นคุณสมบัติพื้นฐานของอุตสาหกรรมแต่ละประเภทที่ทำการศึกษ ช่วยให้เกิดความเข้าใจลักษณะของอุตสาหกรรมขนาดกลางที่เข้ามาตั้งโรงงานอยู่ในจังหวัดปทุมธานีมากขึ้นทำให้สามารถดูแลและจัดการกับอุตสาหกรรมเหล่านี้ซึ่งมีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น ปริมาณการจ้างงาน ปริมาณการลงทุน สัดส่วนการถือหุ้น เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนหรือกลุ่มตัวอย่างของอุตสาหกรรมขนาดกลางแต่ละประเภทโดยรวมได้อีกด้วย ดังนั้น ในการจัดการและการดูแลของภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปพิจารณาพร้อมกับแนวทางการพัฒนา หรือการออกมาตรการให้เหมาะสมกับแต่ละประเภทอุตสาหกรรมที่เป็นขนาดกลาง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น

5.2 ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่กรณีศึกษา

5.2.1 ลักษณะสถานประกอบการและสาเหตุของการย้ายมาประกอบกิจการในพื้นที่ศึกษา

ในการประกอบกิจการของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี ลักษณะของสถานประกอบการ เป็นลักษณะบริษัทจำกัด ร้อยละ 95.69 และเป็นกิจการรูปแบบของเอกชนอีกร้อยละ 4.31 กิจการที่มีลักษณะของสถานประกอบการ เป็นการจดทะเบียนรูปแบบบริษัทส่วนใหญ่อยู่ในประเภทอุตสาหกรรมบริการ จำนวน 38 บริษัท รองลงมาคืออุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ และอุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติก จำนวน 20 บริษัทและ 15 บริษัท ตามลำดับ ส่วนบริษัทเอกชนมีทั้งหมดจำนวน 5 บริษัท อยู่ในประเภทอุตสาหกรรมบริการ 2 บริษัท และอุตสาหกรรมประเภทการเกษตร อุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติกและอุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ อย่างละ 1 บริษัท (ตารางที่ 5-11)

ตารางที่ 5-11 ลักษณะของสถานประกอบการในพื้นที่ศึกษา

ประเภทอุตสาหกรรม	ลักษณะของสถานประกอบการ	
	เอกชน	บริษัทจำกัด
1. อุตสาหกรรมบริการ	1	4
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	-	9
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	-	5
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	-	6
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	1	15
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	1	20
8. อุตสาหกรรมบริการ	2	38
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	-	14
รวม	5	111

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

โรงงานซึ่งประกอบกิจการในจังหวัดปทุมธานีมีความจำเป็นที่เข้ามาประกอบกิจการหรือตั้งโรงงานในพื้นที่ศึกษานี้ เนื่องจาก ต้องการขยายกิจการเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.67 รองลงมาคือทางผู้ประกอบการได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐในการเข้ามาประกอบกิจการในพื้นที่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.95 และได้เปรียบคู่แข่งที่มีลักษณะการประกอบกิจการประเภทเดียวกัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.49 ส่วนเหตุผลที่เข้ามาประกอบกิจการด้วยเหตุผลอื่น ๆ มีดังนี้

- มีโรงงานประเภทเดียวกันตั้งอยู่ ร้อยละ 6.96
- พื้นที่เดิมมีปัญหาเนื่องจากพื้นที่เดิมไม่เหมาะสม ร้อยละ 5.06
- การคมนาคมขนส่ง มีความสะดวก ร้อยละ 3.80
- ราคาที่ดินไม่แพง ร้อยละ 1.89
- เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรม ร้อยละ 1.89
- เป็นบริษัทในเครือเดียวกัน ร้อยละ 1.27

5.2.2 ผู้มีอำนาจการตัดสินใจในการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

จากการศึกษา ได้พิจารณาถึงผู้มีอำนาจการตัดสินใจซึ่งขาดในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม ได้แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ การตัดสินใจเลือกที่ตั้งในกรณีเป็นบุคคลเดียวและการตัดสินใจเลือกที่ตั้งในกรณีเป็นกลุ่มบุคคล ผลการศึกษา พบว่า

- กรณีตัดสินใจโดยบุคคลคนเดียว ร้อยละ 35.4
- กรณีตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคล ร้อยละ 64.6

จากการตอบแบบสอบถาม ในเรื่องของการตัดสินใจเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคล ทำโดยคณะกรรมการบริษัทหรือคณะผู้บริหารของบริษัท ในกรณีที่บริษัทมีผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นของชาวต่างประเทศเป็นการตัดสินใจโดยคณะผู้บริหารจากบริษัทแม่ที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ และในการตัดสินใจเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมโดยบุคคลคนเดียวนั้นการตัดสินใจทำโดยเจ้าของบริษัทหรือกรรมการผู้จัดการของโรงงานนั้น ๆ ที่มีการถือหุ้นสูงสุด และหากเป็นบริษัทที่มีการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติมากกว่าคนไทย การตัดสินใจโดยบุคคลคนเดียวทำโดยเจ้าของบริษัทที่อยู่ต่างประเทศเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 5-12 ผู้มีอำนาจตัดสินใจในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภท
อุตสาหกรรม

ประเภทอุตสาหกรรม	ผู้มีอำนาจการตัดสินใจ	
	บุคคลคนเดียว	กลุ่มบุคคล
1. อุตสาหกรรมการเกษตร	4	1
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	4	5
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	2	3
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	1	5
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	5	11
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	11	10
8. อุตสาหกรรมการบริการ	11	29
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	3	11
รวม (ร้อยละ)	41 (35.4)	75 (64.6)

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

5.2.3 ปัจจัยที่ให้ความสำคัญกับการเลือกที่ตั้ง

การพิจารณาปัจจัยที่ผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษาให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งโรงงานได้ กำหนดปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของโรงงาน 12 ปัจจัย ให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเรียงลำดับความสำคัญที่ใช้ในการเลือกที่ตั้งโรงงาน โดยให้เรียงลำดับจากปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด (มีปัจจัยเปิดอีก 1 ปัจจัย สำหรับกรณีที่ผู้ประกอบการเห็นว่า มีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญกับการเลือกที่ตั้งของโรงงาน) เมื่อได้รับข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วได้ใช้วิธีการถ่วงน้ำหนักโดยให้ปัจจัยที่แต่ละผู้ประกอบการให้ความสำคัญมากที่สุดมีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 12 และลดลงมาทีละ 1 จนถึงปัจจัยที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุดมีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 1 ส่วนกรณีที่ผู้ประกอบการเลือกปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งมาไม่ครบทั้ง 12 ข้อ ให้ข้อที่ไม่ได้เลือกมีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 0

จากการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ให้มีการเลือกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ข้อมูลที่ได้รับตอบกลับมาจากแบบสอบถามดังกล่าว สามารถจัดลำดับปัจจัยที่มีผลทำให้โรงงานอุตสาหกรรมเลือกที่ตั้งบริเวณพื้นที่จังหวัดดังตารางที่ 5-13

จากตาราง 5-13 พบว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการคมนาคม การขนส่งที่สะดวกและรวดเร็ว ให้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีผู้ประกอบการเลือกปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่ให้ความสำคัญลำดับแรกถึงร้อยละ 35.34 ส่วนปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญรองลงมา คือ ปัจจัยด้านความพร้อมด้านสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 12.93 ของการเลือกเป็นลำดับแรก ปัจจัยด้านราคาที่ดิน ปัจจัยด้านแรงงานและปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม ซึ่งเขตประกอบการนั้น มีการเตรียมความพร้อมของพื้นที่เพื่อรองรับการลงทุนของผู้ประกอบการ มีการก่อสร้างอาคาร โรงงาน สำเร็จรูป อีกทั้งมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคไว้เพื่อรองรับการลงทุน ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการเข้าไปดำเนินกิจการและยังมีความสะดวกในด้านต่าง ๆ อีกด้วย รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการมีที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านการอยู่ใกล้วัตถุดิบ ปัจจัยด้านราคาค่าแรงต่ำ ปัจจัยด้านการอยู่ใกล้ลูกค้า / แหล่งตลาด ปัจจัยด้านการมีที่ตั้งอยู่ใกล้โรงงานประเภทเดียวกันซึ่งทำให้เกิดความได้เปรียบในด้านการกระจุกตัวและลดค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ลำดับต่อมาคือปัจจัยด้านการเป็นโรงงานสำเร็จรูป สุดท้ายคือปัจจัยด้านความคุ้นเคยพื้นที่ / เป็นภูมิลำเนาเดิมของผู้ประกอบการ

เมื่อพิจารณาการเลือกปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเป็นลำดับที่หนึ่ง จำแนกตามรายอำเภอพบว่า โรงงานที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานีเลือกปัจจัยทางด้านคมนาคมเป็นลำดับที่หนึ่งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.38 ของโรงงานทั้งหมด เช่นเดียวกับอำเภอคลองหลวงที่เลือกปัจจัยด้านคมนาคมเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 39.68 ของสถานประกอบการทั้งหมด ส่วนอำเภอธัญบุรี มี

ตารางที่ 5-13 ค่าคะแนนที่ถ่วงน้ำหนักแล้วของปัจจัยในการเลือกที่ตั้งโรงงาน และจำแนกรายอำเภอ

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการ	ค่าคะแนน ที่ทำการ ถ่วงน้ำหนัก	จำนวนโรงงาน ที่เลือกปัจจัยนี้ เป็นลำดับที่ 1	จำนวนโรงงานในแต่ละอำเภอที่เลือกปัจจัยนี้เป็นลำดับที่ 1						
			เมืองปทุมธานี	คลองหลวง	ธัญบุรี	ลาดหลุมแก้ว	ลำลูกกา	สามโคก	หนองเสือ
1) การคมนาคมขนส่งสะดวก รวดเร็ว	1,244	41	12	24	-	2	2	1	-
2) มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค	1,100	15	3	8	1	1	1	1	-
3) ราคาที่ดิน	960	23	9	9	-	1	3	1	-
4) จำนวนแรงงาน	753	1	-	1	-	-	-	-	-
5) เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม	742	18	5	12	-	-	-	1	-
6) อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร	731	4	-	3	1	-	-	-	-
7) อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ	638	10	4	2	-	3	-	1	-
8) ราคาค่าแรงต่ำ	615	1	-	1	-	-	-	-	-
8) อยู่ใกล้ลูกค้า / แหล่งตลาด	615	2	1	1	-	-	-	-	-
10) ใกล้โรงงานที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน	392	-	-	-	-	-	-	-	-
11) เป็นโรงงานสำเร็จรูป	322	1	-	1	-	-	-	-	-
12) อยู่ในภูมิสำเนาเดิม / มีความคุ้นเคยกับพื้นที่	213	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		116	34	62	2	7	6	5	0

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

จำนวนโรงงานขนาดกลางที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 2 ชุด ผู้ประกอบการได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคและปัจจัยด้านการอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร อย่างละแห่ง ผู้ประกอบการที่ตั้งอยู่ในอำเภอลาดหลุมแก้ว เลือกปัจจัยด้านการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบมากที่สุด ส่วนในอำเภอลำลูกกา ผู้ประกอบการเลือกปัจจัยด้านราคาที่ดิน เป็นลำดับแรก และอำเภอสามโคก ปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการ ผู้ประกอบการให้ความสำคัญมากที่สุดในการเลือกที่ตั้ง

5.2.3.1 ปัจจัยทางการคมนาคม การขนส่งที่สะดวกและรวดเร็ว

เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษาให้ความสำคัญเป็นลำดับที่หนึ่ง ดังที่กล่าวไว้แล้วว่า ผู้ประกอบการเลือกปัจจัยด้านนี้เป็นลำดับแรกมากถึง 41 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 35.34 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ในปัจจัยที่ตั้งของโรงงาน หากมีที่ตั้งที่มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวก ทั้งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ช่วยให้โรงงานอุตสาหกรรมสามารถประหยัดเวลาประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งทั้งทางด้านวัตถุดิบ จากแหล่งวัตถุดิบมายังโรงงาน และการขนส่งสินค้าจากโรงงานไปสู่ตลาด เป็นการได้ประโยชน์จากการประหยัดจากภายนอก (External Economies) และสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกทำเลที่ตั้งของ Weber กล่าวว่า ที่ตั้งที่มีต้นทุนในการขนส่งที่ต่ำซึ่งเป็นแหล่งตลาด เหมาะกับการเป็นทำเลที่ตั้งของอุตสาหกรรม และจากการตั้งโรงงานในที่ที่มีถนนสร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว ไม่ต้องมีการลงทุนเพื่อสร้างใหม่ขึ้นมาเอง รวมทั้งมีผลต่อการเดินทางของคนงานที่อยู่ห่างไกลให้เดินทางมาทำงานอย่างสะดวก ช่วยให้หาแรงงานได้ง่าย การคมนาคมขนส่งที่ดีทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างโรงงาน แหล่งวัตถุดิบ ตลาดจำหน่าย ความใกล้ชิดนี้มีได้ขึ้นอยู่กับระยะทางอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับเวลาที่ใช้ในการขนส่งด้วย

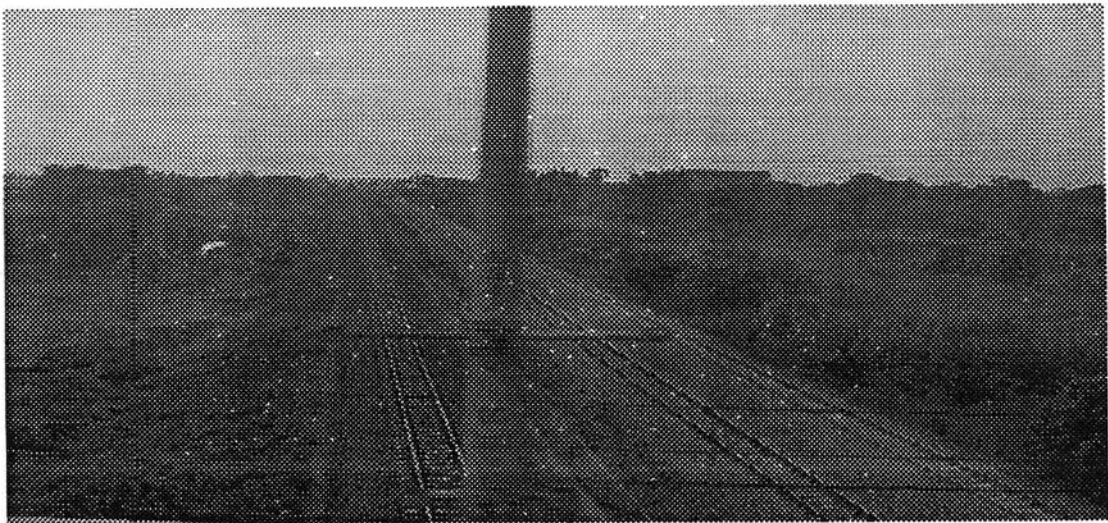
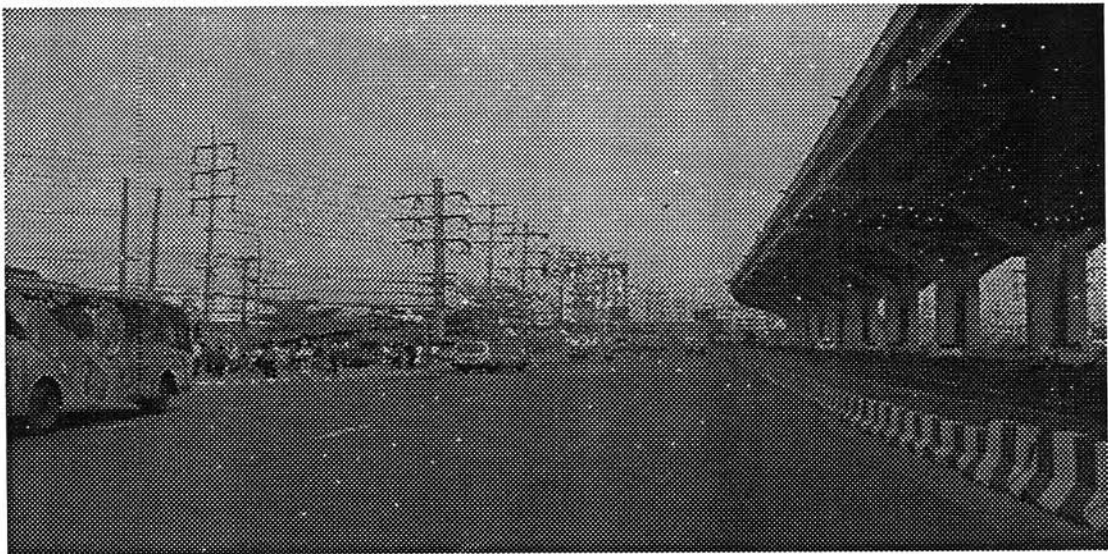
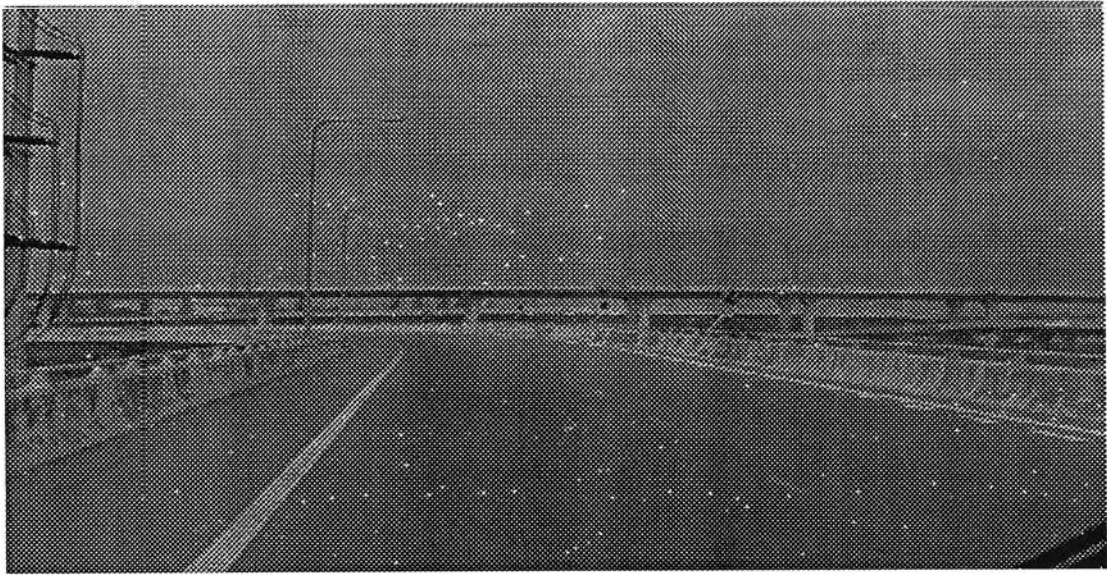
พื้นที่จังหวัดปทุมธานีนั้นเป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมขนส่งทั้งทางถนน ทางรถไฟและแม่น้ำ ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งได้ด้วย อีกทั้งพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีซึ่งมีพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานคร จึงมีความได้เปรียบในเชิงที่ตั้งคือสามารถเดินทางเพื่อใช้การขนส่งทางอากาศได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย เนื่องจากพื้นที่ไม่ไกลจากสนามบินดอนเมืองมากนัก ดังนั้น การคมนาคมขนส่งของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานีสามารถดำเนินการได้หลายทางทั้งทางรถยนต์ รถไฟ ทางน้ำ รวมไปถึงการขนส่งทางอากาศ รูปแบบการขนส่งจะเป็นวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกันก็ได้

การพัฒนาทางด้านคมนาคม มีการพัฒนาระบบเส้นทางคมนาคมอย่างต่อเนื่องจากกรุงเทพฯ กับปริมณฑลเพื่อให้เกิดเส้นทางที่ครอบคลุมพื้นที่และสามารถรองรับการเจริญเติบโตและความต้องการในการใช้เส้นทางในอนาคตต่อไป เส้นทางคมนาคมที่สำคัญภายในจังหวัดที่เชื่อมพื้นที่จังหวัดปทุมธานีกับจังหวัดใกล้เคียงที่สะดวกรวดเร็วและสามารถใช้ได้ทุกฤดูกาล มีเส้นทางคมนาคม ดังนี้

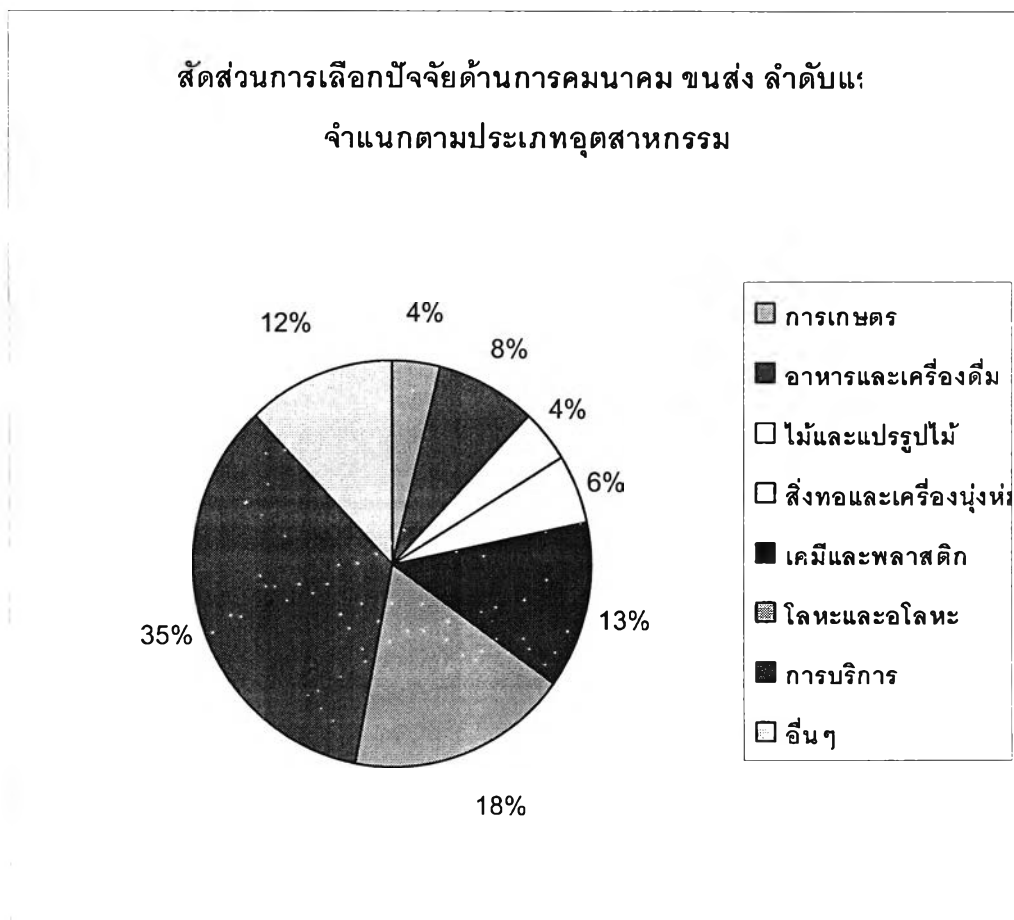
- จังหวัดปทุมธานี — กรุงเทพมหานคร ระยะทาง 27 กิโลเมตร เส้นทางที่สำคัญ ได้แก่ เส้นทางหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เส้นทางหมายเลข 31 (ถนนวิภาวดีรังสิต) เชื่อมถนนพหลโยธินและเส้นทางหมายเลข 3312 เชื่อมจังหวัดปทุมธานีกับเขตมีนบุรี
- จังหวัดปทุมธานี — จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะทาง 54 กิโลเมตร เส้นทางที่สำคัญ ได้แก่ เส้นทางหมายเลข 3111 เชื่อมระหว่างปทุมธานีกับอำเภอเสนาและเส้นทางหมายเลข 3309 เชื่อมระหว่างจังหวัดปทุมธานีกับศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
- จังหวัดปทุมธานี — จังหวัดนครนายก ระยะทาง 88 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางหมายเลข 305
- จังหวัดปทุมธานี — จังหวัดสระบุรี ระยะทาง 90 กิโลเมตร ใช้เส้นทางหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน)
- จังหวัดปทุมธานี — จังหวัดนนทบุรี ระยะทาง 26 กิโลเมตร เส้นทางที่สำคัญ ได้แก่ เส้นทางหมายเลข 306 และ 307 เชื่อมระหว่างอำเภอเมืองปทุมธานีกับอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเส้นทางหมายเลข 345 เชื่อมอำเภอเมืองปทุมธานีกับอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยเชื่อมต่อกับเส้นทางหมายเลข 340
- จังหวัดปทุมธานี — จังหวัดนครปฐม ระยะทาง 87 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางหมายเลข 346 เชื่อมอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ไปยังอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

เส้นทางเหล่านี้เป็นตัวอย่างของเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง ส่งผลให้เกิดระบบโครงข่ายการคมนาคมในจังหวัดที่สามารถรองรับการเติบโตและพัฒนาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญที่เป็นแรงดึงดูดให้ผู้ประกอบการเข้ามาเลือกที่ตั้งในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ดังนั้น เมื่อพิจารณาทางด้านโครงข่ายคมนาคม จังหวัดปทุมธานีจัดว่าเป็นจังหวัดที่มีโครงข่ายการคมนาคมที่ดี และมีผลต่อศักยภาพการลงทุนเพราะสามารถเชื่อมต่อจังหวัดที่สำคัญในพื้นที่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สามารถขนส่งสินค้าได้สะดวกทั้งทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางน้ำ อีกทั้งการขนส่งทางอากาศก็ได้เปรียบกว่าจังหวัดอื่น ๆ เนื่องจากปทุมธานีตั้งอยู่ใกล้ท่าอากาศยานกรุงเทพฯ เป็นอย่างมาก สามารถขนส่งวัตถุดิบและสินค้าได้อย่างสะดวกและรวดเร็วอีกด้วย

ภาพที่ 5-1 เส้นทางคมนาคมในจังหวัดปทุมธานี

แผนภูมิที่ 5-1 แสดงสัดส่วนของผู้ประกอบการที่เลือกปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่ง เป็นลำดับแรกสุด จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม พบว่า ผู้ประกอบการที่เลือกปัจจัยทางการคมนาคมขนส่ง เป็นลำดับแรก จำนวน 41 ราย ประกอบด้วยผู้ประกอบการที่ตั้งโรงงานในอำเภอคลองหลวง จำนวน 25 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 60.97 ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมบริการที่เลือกปัจจัยนี้เป็นลำดับแรก รองลงมา เป็นอุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่อำเภอคลองหลวงมีเส้นทางที่สำคัญและเป็นสายหลัก (ถนนพหลโยธิน) ที่มีความสะดวกในการเดินทางและพร้อมมากกว่าพื้นที่อื่น จึงเป็นแรงดึงดูดให้ผู้ประกอบการเลือกพื้นที่นี้เป็นที่ตั้งโรงงานของตนประกอบกับพื้นที่มีเขตประกอบการอุตสาหกรรมตั้งอยู่ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้โรงงานเข้ามาตั้งในพื้นที่ รองลงมาคือผู้ประกอบการในอำเภอคลองหลวง เลือกปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่ง จำนวน 11 ราย หรือร้อยละ 26.83 เส้นทางคมนาคมที่สำคัญของอำเภอเมืองปทุมธานี คือ เส้นทางหมายเลข 307 และ 306 ที่เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานี และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว อุตสาหกรรมบริการ เป็นอุตสาหกรรมที่ให้ความ

สำคัญกับปัจจัยทางด้านการคมนาคมขนส่ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมโลหะ และอลูมิเนียม ร้อยละ 18 และอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก ร้อยละ 13 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 5-1)

5.2.3.2 ปัจจัยทางด้านความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค

เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดปทุมธานีให้ความสำคัญเป็นลำดับที่สอง และเป็นปัจจัยที่มีผู้ประกอบการเลือกเป็นลำดับแรกสูงถึงร้อยละ 12.93 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด ปัจจัยทางด้านความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคภายในจังหวัดปทุมธานีเป็นผลมาจากการพัฒนาจังหวัดอย่างต่อเนื่องจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันนี้ ส่งผลให้ระบบสาธารณูปโภคภายในจังหวัดได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี อีกทั้งที่ตั้งของจังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานคร ทำให้จังหวัดปทุมธานีได้รับอิทธิพลของความเจริญกระจายเข้ามายังจังหวัดด้วย

สาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งเช่นเดียวกัน เพราะเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดหาไว้ให้บริการประชาชนทั่วไป ในพื้นที่ที่มีระบบสาธารณูปโภคพร้อม ย่อมส่งผลดีต่อผู้ประกอบการที่เลือกพื้นที่นั้น ๆ เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม และช่วยให้ผู้ประกอบการโรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นั้นไม่ต้องลงทุนพัฒนาจัดสร้างและลงทุนเอง เป็นการประหยัดจากภายนอกต่ออุตสาหกรรม ดังนั้นพื้นที่ใดก็ตามที่มีระบบสาธารณูปโภคอยู่แล้วย่อมได้เปรียบต่อการพัฒนาและการลงทุนมากกว่าพื้นที่ที่ขาดแคลนบริการ ปัจจัยสาธารณูปโภคมีความสำคัญต่อการเลือกที่ตั้งดังนี้

ไฟฟ้า เป็นระบบสาธารณูปโภคที่เป็นพลังงานหลักในการประกอบการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในจังหวัดปทุมธานี ใช้ไฟฟ้าเป็นพลังงานในการผลิตของโรงงานและมีการใช้ไฟฟ้าร่วมกับพลังงานอื่น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิงหรือก๊าซ จากสภาพการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในจังหวัดปทุมธานี คือพื้นที่อำเภอคลองหลวงซึ่งมีจำนวนโรงงานตั้งอยู่อย่างหนาแน่น ส่งผลให้มีจำนวนการใช้ไฟฟ้าสูงถึง 1,320.00 ล้านกิโลวัตต์ ในปี พ.ศ. 2545 มากกว่าพื้นที่ที่ใช้พลังงานไฟฟ้ารองลงไป ถึง 3 เท่า ในพื้นที่ศึกษามีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตั้งอยู่ภายในจังหวัด รวม 3 แห่ง ได้แก่ สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปทุมธานี รับผิดชอบอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลาดหลุมแก้ว และ อำเภอสสามโคก สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคศรีบุญเรือง รับผิดชอบอำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกาและอำเภอหนองเสือและสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาครังสิต รับผิดชอบอำเภอคลองหลวง

ประปา เป็นสาธารณูปโภคอีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อโรงงานอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีความต้องการน้ำใช้เพื่อดำเนินการการผลิตที่แตกต่างกันออกไป สำหรับพื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตการให้บริการประปาภูมิภาคจังหวัดปทุมธานีและการประปารังสิต โรงงานส่วนใหญ่มักตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีระบบประปาเข้าไปให้บริการอย่างทั่วถึง นอกจากนี้โรงงานที่อยู่นอกเขตการให้บริการของ การประปาจำเป็นต้องจัดหาแหล่งน้ำจากแหล่งอื่น ได้แก่ แหล่งน้ำบาดาลและน้ำผิวดินในบริเวณที่ตั้งของโรงงานนั้น ๆ ส่วนใหญ่การใช้บริการทางด้านประปานั้นอยู่ในภาคอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และอุตสาหกรรมบริการ

โทรศัพท์ เป็นเครื่องมือสื่อสารประเภทหนึ่งที่มีอำนวยความสะดวกต่อการประกอบกิจการของโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะโรงงานที่มีพื้นที่ที่การติดต่อทางธุรกิจในระดับภายนอกท้องถิ่น โทรศัพท์เป็นโทรคมนาคมที่ช่วยให้การดำเนินงานของโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เพราะมีความสะดวกในการติดต่อสื่อสารเกิดความรวดเร็ว ประหยัดเวลา และช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย ดังนั้น บริเวณที่มีบริการโทรศัพท์จึงสามารถสร้างแรงดึงดูดได้อีกประการหนึ่งทำให้โรงงานเข้าไปตั้งในพื้นที่ หากมีปัญหาทางด้านบริการทางโทรศัพท์จึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้เพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภคหรือโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้ามาใช้พื้นที่เหล่านั้น ต่อไป

ประเภทอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคเป็นลำดับแรก มีจำนวนทั้งหมด 15 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 12.93 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด ในจำนวน 15 โรง ประกอบด้วยอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมบริการ 8 โรง อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ ประเภทละ 2 โรง และอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อีกประเภทละ 1 โรง ส่วนใหญ่โรงงานอุตสาหกรรมประเภทบริการอยู่ในอำเภอคลองหลวง จำนวน 8 โรง โรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร นิคมอุตสาหกรรมมีความพร้อมในเรื่องระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับความต้องการของผู้ประกอบการเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ทำให้ได้เปรียบมากกว่าพื้นที่ที่อยู่นอกนิคม หากทางราชการไม่มีการสร้างระบบสาธารณูปโภคเหล่านี้ไว้เพื่อรองรับแล้ว เอกชนต้องเป็นผู้ลงทุนเองและต้องใช้เวลาในการจัดเตรียม มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในอำเภอเมืองอีก 3 โรง อำเภอลาดหลุมแก้ว 2 โรง และอำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา อำเภอละ 1 โรง

5.2.3.3 ปัจจัยทางด้านราคาที่ดิน

ปัจจัยทางด้านราคาที่ดินเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ถูกประกอบการให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานตนเอง ราคาที่ดินของแต่ละพื้นที่ มีความแตกต่างกันตามระดับความสะดวกในการเข้าถึง ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะของการขนส่งและความสอดคล้องในการขนส่งบนพื้นที่นั้น การเลือกที่ตั้งของโรงงานบนที่ดินราคาถูก ย่อมช่วยลดต้นทุนการผลิต ปัจจัยราคาที่ดินจึงมีบทบาทต่อการเลือกที่ตั้งโรงงาน แต่การใช้ที่ดินราคาถูกนั้นควรมีการพิจารณาค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการตั้งโรงงานบนพื้นที่นั้นประกอบด้วย

เป็นที่ทราบกันดีว่า “ราคาที่ดิน” ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ อยู่แล้ว โดยเฉพาะในช่วงปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจเริ่มมีการฟื้นตัวอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้ราคาที่ดินเริ่มสูงขึ้นทั้งปทุมธานี และพื้นที่อื่น ๆ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเก็งกำไรที่ดินและยังบริเวณใดที่มีถนนตัดผ่าน เป็นย่านที่มีความเป็นเมือง ราคาที่ดินยิ่งสูงขึ้นมาก และที่ดินในบริเวณจังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางของประเทศ ทั้งทางด้านการบริหารและพัฒนาประเทศ ทำให้พื้นที่ที่ต่อเนื่องหรือใกล้กับกรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและนักธุรกิจ เนื่องจากเกิดความได้เปรียบในเชิงที่ตั้งของโรงงานและการเดินทางที่สะดวกรวดเร็ว

ในด้านราคาที่ดิน ถึงแม้ว่าราคาประเมินที่ดินของสำนักงานกลางกำหนดราคาที่ดินและโรงงานกรรมที่ดิน เป็นเพียงราคากลางที่ใช้ในบัญชีกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการจัดเก็บภาษีอากรต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นราคาซื้อขายที่ดินที่เป็นจริงตามราคาตลาด เนื่องจากข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล ดังนั้นในการพิจารณาราคาที่ดินจึงใช้ข้อมูลราคาประเมินที่ดินดังกล่าวเป็นตัวแทนแสดงแนวโน้มราคาที่ดินของพื้นที่บริเวณต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบราคาที่ดินพื้นที่ศึกษาเทียบกับพื้นที่ที่ตั้งอุตสาหกรรมที่สำคัญที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า พื้นที่ศึกษามีราคาที่ดินโดยส่วนใหญ่แล้วต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นในปริมณฑล เห็นได้ว่าปัจจัยทางด้านราคาที่ดินจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ตั้งใจให้ผู้ประกอบการ เลือกที่ตั้งโรงงานในพื้นที่ศึกษา จากการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการมีการเลือกปัจจัยด้านราคาที่ดินเป็นปัจจัยในการเลือกที่ตั้งมีค่าคะแนนรวมเป็นอันดับที่ 3 ของปัจจัยทั้งหมด และมีผู้ประกอบการเลือกเป็นลำดับที่หนึ่งถึงร้อยละ 19.83 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอพบว่าอำเภอที่มีการเลือกปัจจัยด้านราคาที่ดินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกที่ตั้งมากที่สุด คือ อำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอคลองหลวง มีจำนวนอำเภอละ 9 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 75 ของโรงงานทั้งหมดที่เลือกปัจจัยนี้ รองลงมาอยู่ที่อำเภอลำลูกกาและอำเภอสสามโคก ตามลำดับ (ตารางที่ 5-13) ส่วนประเภทอุตสาหกรรมที่เลือกปัจจัยนี้เป็นลำดับแรกคืออุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ เลือกปัจจัยนี้เป็นลำดับแรกมากถึง 10 โรงงาน รองลงมาเป็นอุตสาหกรรม

ประเภทอื่น ๆ อีก 5 โรงงาน อุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมประเภทบริการ อีกประเภทละ 3 โรงงาน

ตารางที่ 5-14 แสดงราคาประเมินที่ดินของพื้นที่ศึกษาเปรียบเทียบกับเขตหรืออำเภอที่เป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมในกรุงเทพและปริมณฑล ข้อมูลสำหรับปี 2547 – 2550²⁵

หน่วย : บาท ต่อ ตารางวา

พื้นที่ เขต / อำเภอ	ราคาประเมินที่ดินสูงสุด	ราคาประเมินที่ดินต่ำสุด
พื้นที่ศึกษา		
เมืองปทุมธานี (ศูนย์อุตสาหกรรมบางกะดี)	15,000	2,000
คลองหลวง (นิคมอุตสาหกรรมนวนคร)	12,000 - 15,000	1,800
ลาดหลุมแก้ว (ติดถนนปทุม-ลาดหลุมแก้ว)	10,000 - 12,000	1,200
ธัญบุรี (ถนนพหลโยธิน)	25,000 - 80,000	1,800
สามโคก (ถนนปทุมธานี-เสนา)	10,000 - 15,000	2,500
หนองเสือ (ถนนเลียบคลอง)	2,000 - 6,500	1,100
ลำลูกกา (ถนนลำลูกกา-ธัญบุรี)	10,000	1,500
พื้นที่อุตสาหกรรมอื่น ๆ		
ราชบุรีบูรณะ	150,000	1,500
ลาดกระบัง	7,700 - 47,000	500 (ที่ดินไม่ติดซอย ทาง)
บางพลี (ถนนบางนา-ตราด)	15,000 - 80,000	300 (ที่ดินไม่ติดซอย ทาง)
พระประแดง	30,000 - 75,000	2,500
กระทุ่มแบน	20,000 - 50,000	2,500
นนทบุรี (ถนนติวานนท์)	24,000 - 96,000	4,000

ที่มา : กรมที่ดิน

²⁵ อาคารที่ดินวันนี้. หน้าพิเศษ 1 – 24. ปีที่ 7 ฉบับที่ 209 วันที่ 9 – 16 มกราคม 2548.

5.2.3.4 ปัจจัยทางด้านแรงงาน

แรงงานเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ปกติแรงงานโดยทั่วไปมีอยู่ทุกที่ แต่การใช้แรงงานต้องขึ้นอยู่กับประเภทอุตสาหกรรมด้วย ว่าความต้องการประเภทแรงงานที่มีความแตกต่างกันไปแต่ละประเภทอุตสาหกรรมอาจเป็นสิ่งที่กำหนดที่ตั้งอุตสาหกรรมได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก อาจต้องตั้งสถานประกอบการในย่านอุตสาหกรรมหรือพื้นที่ที่มีกำลังแรงงานรองรับมากพอ

พื้นที่ศึกษาเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในกลุ่มของจังหวัดปริมณฑลรวมกันเป็นภาคมหานคร เป็นแหล่งงานที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการลงทุน และดำเนินธุรกิจ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่นี้ สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้แรงงานจำนวนมากเคลื่อนย้ายแรงงาน (Labor Force Mobilization) เข้ามาในพื้นที่เพื่อหางานทำ ไม่ว่าจะเป็นแรงงานไร้ฝีมือและแรงงานที่มีฝีมือ รวมกันอยู่ในพื้นที่เป็นแหล่งแรงงานขนาดใหญ่ของประเทศ ดังนั้น การตั้งโรงงานในพื้นที่ศึกษาจึงเป็นการสะดวกต่อการหาแรงงานหรือสะดวกต่อการจ้างแรงงาน และจากการตอบแบบสอบถาม ปัจจัยทางด้านแรงงานมีความสำคัญมากเป็นลำดับที่สี่

ปัจจัยด้านแรงงานนั้น ถือว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยนี้เป็นลำดับแรกน้อยมาก เห็นได้จากจำนวนสถานประกอบการที่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก มีโรงงานเพียงแห่งเดียวเท่านั้น เป็นอุตสาหกรรมประเภทบริการและตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการเลือกที่ตั้งในบริเวณพื้นที่ศึกษาปัจจัยด้านนี้ไม่ค่อยมีอิทธิพลในการเลือกที่ตั้งมากนัก เนื่องจากปัจจุบันแรงงานในจังหวัดปทุมและจังหวัดใกล้เคียงมีเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการในปัจจุบันไม่กังวลในเรื่องนี้มากนัก อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันประชากรวัยแรงงานยังคงมีความต้องการในการประกอบอาชีพ ในโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากได้ค่าแรงที่สูงกว่าการทำงานสาขาอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแรงดึงดูดให้แรงงานเข้ามาเพื่อแสวงหางานมากกว่าที่โรงงานจะตั้งตามแหล่งแรงงานมากกว่า

ตารางที่ 5-15 การจ้างงานเฉลี่ยของกิจการในพื้นที่ศึกษา จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

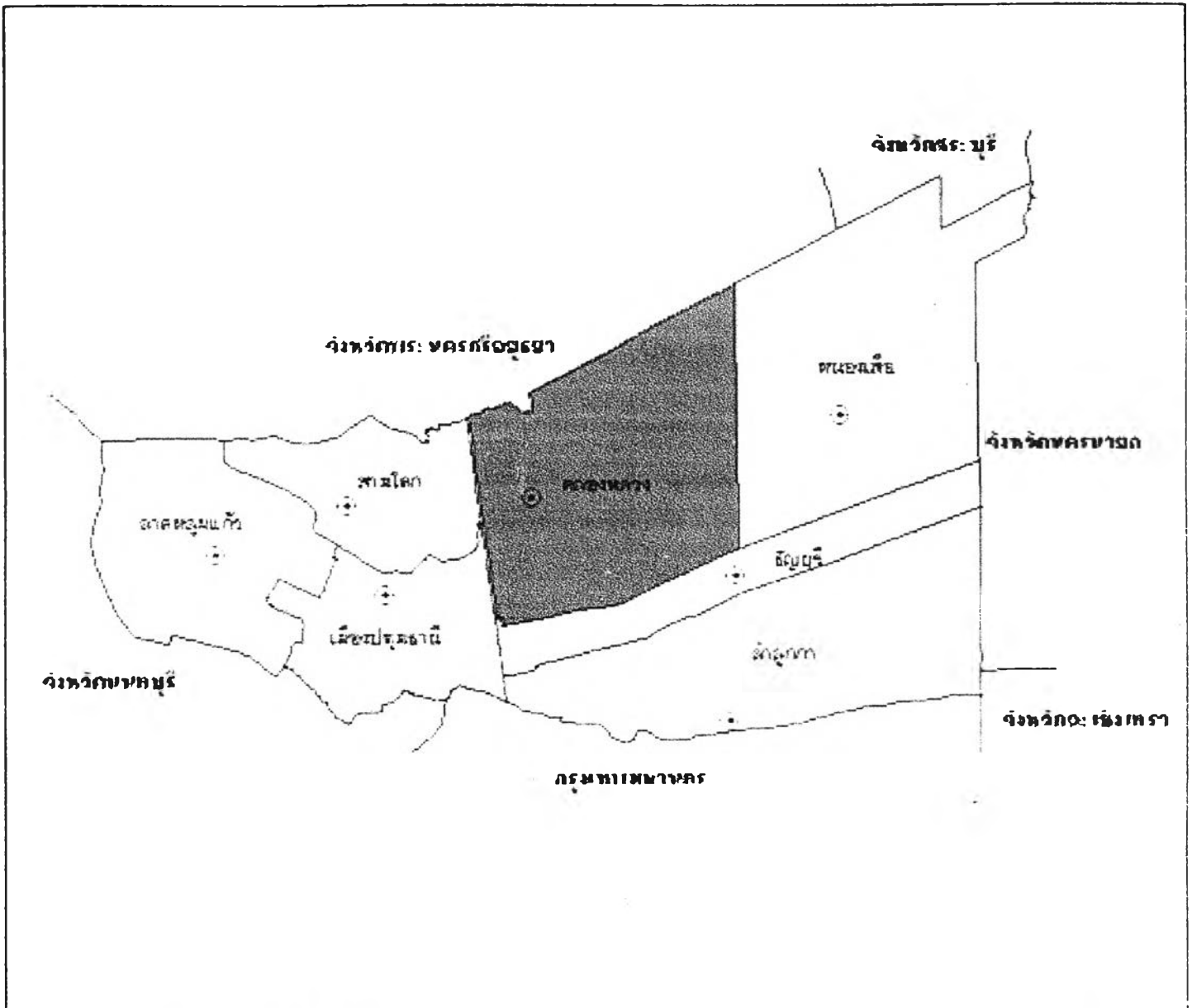
ประเภทอุตสาหกรรม	การจ้างงานเฉลี่ย (คน / โรง)		
	ชาย	หญิง	รวม
1. อุตสาหกรรมการเกษตร	54	27	81
2. อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-	-
3. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	267	263	530
4. อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้	91	156	247
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	55	153	208
6. อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	157	121	278
7. อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	93	41	134
8. อุตสาหกรรมการบริการ	132	221	353
9. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	105	125	230
รวมทั้งหมด	126	151	277

ที่มา : จากการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.3.4.1 ปริมาณการจ้างงาน

จากการศึกษา พบว่า กิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษามีการจ้างงานรวม 32,213 คน เป็นเพศชาย 14,671 คน เพศหญิง 17,573 คน มีการจ้างงานเฉลี่ย 277 คนต่อโรงงาน การจ้างงานเฉลี่ยของเพศชาย คือ 126 คน ส่วนการจ้างงานเฉลี่ยเพศหญิง คือ 151 คน ประเภทอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานเฉลี่ยมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม โดยเฉลี่ยคือ 530 คนต่อโรงงาน รองลงมาคือ อุตสาหกรรมการบริการ มีแรงงานเฉลี่ย 353 คนต่อโรงงาน และอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก มีแรงงานเฉลี่ย 278 คนต่อโรงงาน

กิจการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงการทำงาน 8 ชั่วโมงต่อวัน และมีกิจการที่มีการผลิตตลอด 24 ชั่วโมง ได้แก่ โรงงานผลิตสิ่งทอ โรงงานแปรรูปโลหะ โรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ 2 โรงงาน ส่วนใหญ่แล้วจำนวนวันในการทำงานของโรงงานอุตสาหกรรมร้อยละ 85.34 ทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์ ส่วนอีกร้อยละ 14.66 ทำงาน 5 วันต่อสัปดาห์ และในการจัดการด้านเวลาการทำงานของแต่ละโรงงาน จากการตอบแบบสอบถามพบว่า ทางโรงงานได้แบ่งการทำงานออกเป็นช่วงเวลาหรือที่เรียกว่า “กะ” ในจำนวนนี้ร้อยละ 64 แบ่งการทำงานออกเป็นช่วงเวลา ส่วนใหญ่

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-3 แสดงจำนวนแรงงานของอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานีจำแนกตามรายอำเภอ

<p>สัญลักษณ์</p> <p>⊙ ที่ตั้งอำเภอ</p> <table border="1"> <tr> <td>□</td> <td>0 - 5000 คน</td> </tr> <tr> <td>□</td> <td>5001 - 10000 คน</td> </tr> <tr> <td>□</td> <td>10001 - 15000 คน</td> </tr> <tr> <td>□</td> <td>15001 - 20000 คน</td> </tr> <tr> <td>■</td> <td>20001 - 25000 คน</td> </tr> </table>	□	0 - 5000 คน	□	5001 - 10000 คน	□	10001 - 15000 คน	□	15001 - 20000 คน	■	20001 - 25000 คน	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="970 1673 1093 1835"> </div> <div data-bbox="1139 1696 1478 1835"> <p>๖ กิโลเมตร</p> </div> </div> <p> สำนักวิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย </p>
□	0 - 5000 คน										
□	5001 - 10000 คน										
□	10001 - 15000 คน										
□	15001 - 20000 คน										
■	20001 - 25000 คน										

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี.2546.

แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา ตั้งแต่เวลา 07.00 - 15.00 นาฬิกา และ 15.00 - 23.00 นาฬิกา โดยประมาณ ส่วนอีกร้อยละ 52 มีการทำงานเป็นช่วงเวลาเดียว คือ เริ่มทำงานประมาณ 08.00 - 17.30 นาฬิกา

การทำงานล่วงเวลาของแรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 82.76 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม ให้พนักงานสามารถทำงานล่วงเวลาได้รับค่าจ้างในอัตรา 1.5 เท่าของฐานเงินเดือนแต่ละคน ส่วนที่เหลือร้อยละ 17.24 ของโรงงานทั้งหมดไม่มีการทำงานล่วงเวลา

5.2.3.4.2 แหล่งที่มาของแรงงานส่วนใหญ่

จากข้อมูลที่ได้รับ พบว่า แหล่งที่มาของแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มาจากนอกพื้นที่และในพื้นที่ศึกษาซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 49.14 ของโรงงาน รองลงมาคือร้อยละ 25.86 ของโรงงานตอบว่า แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกพื้นที่ แรงงานที่มาจากนอกพื้นที่โดยมากแล้วเป็นแรงงานที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน เช่น อุดรธานี สระบุรี นครพนม หนองคาย นครราชสีมา และจังหวัดอื่น ได้แก่

อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม มีจำนวนร้อยละ 33 ของจำนวนโรงงานประเภทดังกล่าว ได้แก่ โรงงานผลิตเครื่องดื่มบรรจุเสร็จจากพืช ผักและผลไม้ โรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์และแช่แข็ง โรงงานผลิตขนม คุกกี้ เป็นต้น แรงงานส่วนใหญ่ของกิจการเหล่านี้มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจากจังหวัดใกล้เคียง คือ อุดรธานี นครราชสีมา เมื่อพิจารณาจำนวนแรงงานในกิจการเหล่านี้ พบว่า จำนวนแรงงานรวมมี 4,766 คน โดยเฉลี่ยจำนวนแรงงานต่อโรงคือ 530 คน นับว่ามีจำนวนแรงงานเฉลี่ยต่อโรงมากที่สุดในการศึกษาครั้งนี้

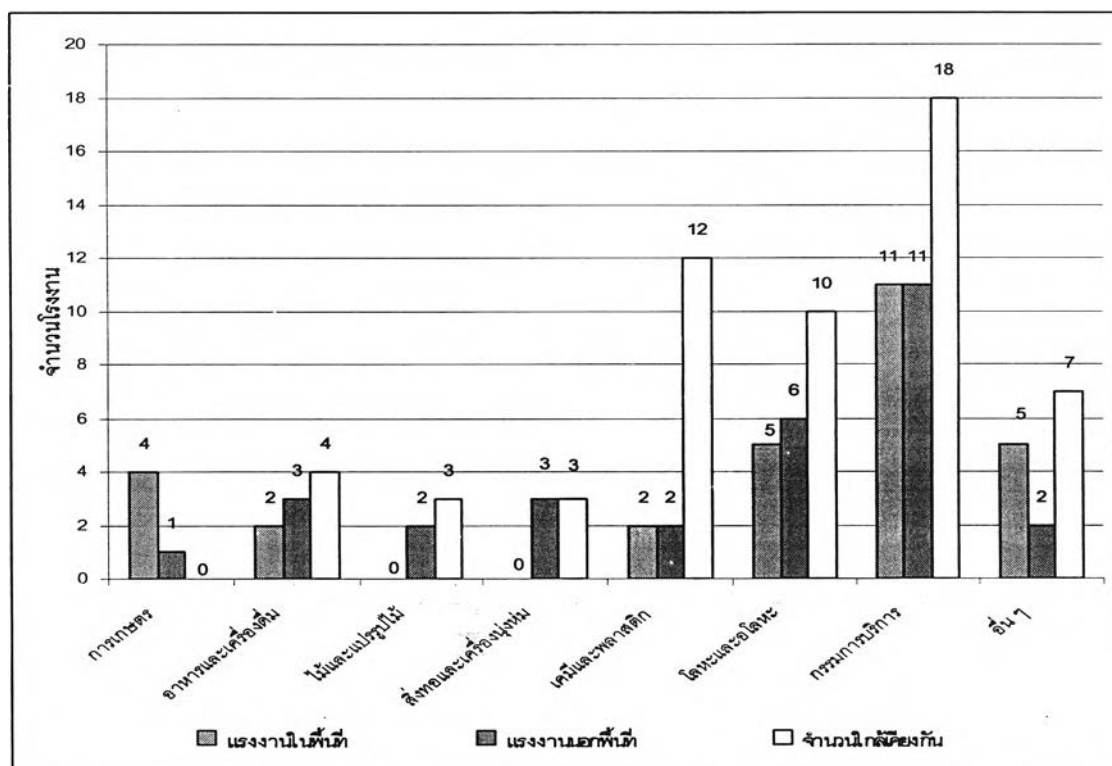
อุตสาหกรรมประเภทไม้และแปรรูปไม้ มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 5 โรง ในจำนวนนี้ 2 โรง มีการใช้แรงงานจากนอกพื้นที่มากที่สุด แรงงานส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนอุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติกแรงงานส่วนใหญ่มาจากจังหวัดอุดรธานี สาระบุรีและจังหวัดนครพนม เป็นแรงงานส่วนใหญ่ในกระบวนการผลิต มีแรงงานเฉลี่ยจำนวน 278 คนต่อโรงงาน

อุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ จำนวนโรงงานทั้งหมด 21 โรง มีการใช้แรงงานส่วนใหญ่ในพื้นที่ จำนวน 5 โรง และโรงงานที่ใช้แรงงานส่วนใหญ่จากพื้นที่จำนวน 6 โรง ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนหนึ่งมาจากจังหวัดอุดรธานี และนครราชสีมา และที่เหลืออีก 10 โรงงานเป็นโรงงานที่มีการใช้แรงงานนอกพื้นที่และแรงงานในพื้นที่ที่มีจำนวนใกล้เคียงกัน หรือคิดเป็นร้อยละ 48 ของโรงงานทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้

อุตสาหกรรมบริการ จากการตอบแบบสอบถามทั้งหมด 40 โรงงาน พบว่า โรงงานจำนวน 11 โรงงาน หรือร้อยละ 27.5 ของโรงงานทั้งหมด เป็นการจ้างงานในพื้นที่ ซึ่งมีจำนวนเท่ากับแรงงานนอกพื้นที่ มีจำนวน 11 โรงเท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 18 โรงงานเป็นการจ้างงานจากนอกพื้นที่และในพื้นที่จำนวนใกล้เคียงกัน แหล่งที่มาของแรงงานที่มาจากนอกพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นและส่วนหนึ่งมาจากจังหวัดอยุธยา สระบุรี นครนายก และกรุงเทพมหานคร ส่วนอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีการจ้างงานนอกพื้นที่มากกว่าแรงงานในพื้นที่ จำนวน 2 โรงงาน จากทั้งหมด 14 โรงงาน และมีโรงงานจำนวน 5 โรง มีการจ้างงานในจังหวัดมากกว่าแรงงานนอกจังหวัด มีแรงงานเฉลี่ย 230 คนต่อโรงงาน และแรงงานนอกพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดปทุมธานีเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ที่กล่าวข้างต้น

อุตสาหกรรมประเภทการเกษตร เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานส่วนใหญ่ในพื้นที่สูงถึงร้อยละ 80 ของโรงงานทั้งหมด ได้แก่ โรงงานอบพืชผลและเก็บรักษาเมล็ดพืช โรงงานสีข้าว โรงงานบรรจุข้าวสาร และการคัดคุณภาพข้าวสาร โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังสำเร็จรูป

แผนภูมิที่ 5-2 แหล่งที่มาของจำนวนแรงงานส่วนใหญ่ของกิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

5.2.3.4.3 ประเภทแรงงาน

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งประเภทแรงงานออกเป็น

- 1) แรงงานทั่วไป
- 2) แรงงานฝีมือ (มีความสามารถพิเศษหรือต้องผ่านการฝึกอบรม)

ผลการศึกษา พบว่า การใช้แรงงานส่วนใหญ่ของแต่ละกิจการใช้แรงงานทั่วไป คือประมาณร้อยละ 61.21 ของกิจการทั้งหมด แรงงานที่ไม่มีฝีมือส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้กำลังแรงงานมากกว่าทักษะหรือความรู้ในการทำงาน เช่น แรงงานในโรงสี โรงมันอัดเม็ด โรงเลื่อย โรงงานชำแหละเนื้อสัตว์ เป็นต้น ส่วนแรงงานที่มีฝีมืออยู่ในโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ โรงงานประกอบชิ้นส่วนโลหะและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

5.2.3.4.4 สวัสดิการแรงงาน

ในการศึกษา จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสวัสดิการของแรงงาน พบว่า โรงงานทั้งหมดล้วนมีสวัสดิการแก่คนงานในโรงงานของตน ทั้งนี้เนื่องจาก พระราชบัญญัติเกี่ยวกับแรงงานได้บัญญัติให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีสวัสดิการแก่คนงานของตน สวัสดิการที่คนงานได้รับส่วนใหญ่นั้น ประกอบด้วย

● ประกันสังคม	ร้อยละ 100.00	ของโรงงานทั้งหมด
● ขุดพังกงาน	ร้อยละ 87.93	ของโรงงานทั้งหมด
● รถรับ – ส่ง	ร้อยละ 68.97	ของโรงงานทั้งหมด
● อาหาร	ร้อยละ 54.31	ของโรงงานทั้งหมด
● บ้านพัก / ที่พัก	ร้อยละ 37.93	ของโรงงานทั้งหมด
● ค่าน้ำ – ไฟฟ้า	ร้อยละ 25.00	ของโรงงานทั้งหมด
● เบี้ยขยัน	ร้อยละ 6.90	ของโรงงานทั้งหมด
● ประกันชีวิต	ร้อยละ 2.59	ของโรงงานทั้งหมด
● ทุนการศึกษา	ร้อยละ 1.72	ของโรงงานทั้งหมด

ภาพที่ 5-2 สวัสดิการที่ให้พนักงานภายในบริษัท (รถรับ - ส่ง)

เห็นได้ว่าแต่ละโรงงานหรือสถานประกอบการนั้น มีสวัสดิการแก่แรงงานที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพการทำงานและความจำเป็นในพื้นที่

- สวัสดิการด้านรถรับส่งพนักงานหรือแรงงาน จากการตอบแบบสอบถามพบว่า จำนวนโรงงานทั้งหมด 80 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 68.97 ของโรงงานทั้งหมด มีรถรับ – ส่ง พนักงาน โดยคิดเป็นจำนวนเที่ยวเฉลี่ยโรงงานละ 4 เที่ยวต่อวัน ในการรับ – ส่ง พนักงาน และเมื่อคิดเป็นระยะทางเฉลี่ยต่อการรับ – ส่ง พนักงาน คิดเป็น 33.65 กิโลเมตรต่อโรงงาน และมีที่นั่งเฉลี่ย 39 ที่นั่งต่อรถรับ – ส่ง พนักงาน 1 คัน ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 31.03 ของโรงงานทั้งหมด ไม่มีรถรับ – ส่ง พนักงาน

- สวัสดิการด้านที่พัก เป็นอีกสวัสดิการหนึ่งที่ทางโรงงานหรือสถานประกอบการอุตสาหกรรมแต่ละแห่งได้จัดให้พนักงานหรือแรงงานของตนได้พัก ร้อยละ 37.93 ของโรงงานทั้งหมดมีการจัดที่พักให้กับคนงาน แบ่งเป็น

- จัดที่พักในโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 72.73
- จัดที่พักนอกโรงงาน ร้อยละ 27.27 เนื่องจาก
 - เป็นสัดส่วน มีความเป็นระเบียบ
 - พื้นที่ในโรงงานไม่เพียงพอ
 - ทรัพย์สินของโรงงานปลอดภัย
 - มีข้อห้ามไม่ให้มีการก่อสร้างที่พักในบริเวณโรงงาน

5.2.3.4.5 สภาพปัญหาของแรงงาน

สิ่งที่น่าสังเกตในด้านแรงงานของพื้นที่ศึกษาคือ แม้ว่าพื้นที่ศึกษาจะสามารถหาแรงงานได้ง่าย แต่ก็มีปัญหาดังเช่นกับพื้นที่อื่น ๆ ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ จำนวนโรงงานร้อยละ 54.31 ในการตอบแบบสอบถาม มีปัญหาเกิดขึ้นในโรงงาน ส่วนใหญ่เป็นการขาดแคลนแรงงาน ในจำนวนนี้ 22 โรงหรือร้อยละ 34.92 ขาดแคลนแรงงานแรงงานทั่วไป และอีกร้อยละ 31.75 ขาดแคลนแรงงานประเภทมีฝีมือ ส่วนอีกร้อยละ 28.57 ยอมรับว่าขาดแคลนแรงงานทั้งสองประเภท ทั้งนี้สาเหตุของสภาพปัญหาเหล่านี้ เนื่องจาก

- คนงานโยกย้ายงาน ร้อยละ 50
- ค่าจ้าง ร้อยละ 33
- ฤดูกาล ร้อยละ 7
- ย้ายภูมิลำเนา ร้อยละ 6
- อื่น ๆ ร้อยละ 4

5.2.3.5 ปัจจัยทางด้านการเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม

เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 5 เมื่อพิจารณาถึงประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญมากที่สุดของปัจจัยด้านนี้ คืออุตสาหกรรมประเภทบริการ มีจำนวนโรงงานที่เลือกเป็นลำดับแรกทั้งหมด 7 โรงงาน จากทั้งหมด 18 โรงงาน โรงงานเหล่านี้ตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวง 5 โรง และอำเภอเมืองปทุมธานี อีก 2 โรง รองลงมาคืออุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติก เลือกเป็นลำดับแรกทั้งหมด 5 โรง มีโรงงานตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวง 4 โรง และอำเภอเมืองปทุมธานีอีก 1 โรง ส่วนอำเภออุตสาหกรรมอื่น ๆ มี 4 โรง อุตสาหกรรมเกษตร และอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ มีอุตสาหกรรมละ 1 โรง ที่เลือกปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรมเป็นลำดับแรก สาเหตุที่ผู้ประกอบการเลือกที่ตั้งในบริเวณเขตประกอบการเนื่องจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตประกอบการได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ นอกจากนี้เขตประกอบการอุตสาหกรรมยังเป็นพื้นที่ที่ได้มีการเตรียมความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและการก่อสร้างอาคารโรงงานสำเร็จรูปไว้สำหรับรองรับการประกอบกิจการอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ต้องการเข้าไปใช้ในพื้นที่เพื่อให้ดำเนินกิจการได้ทันที และช่วยลดขั้นตอนในการติดต่อหน่วยงานทางราชการ

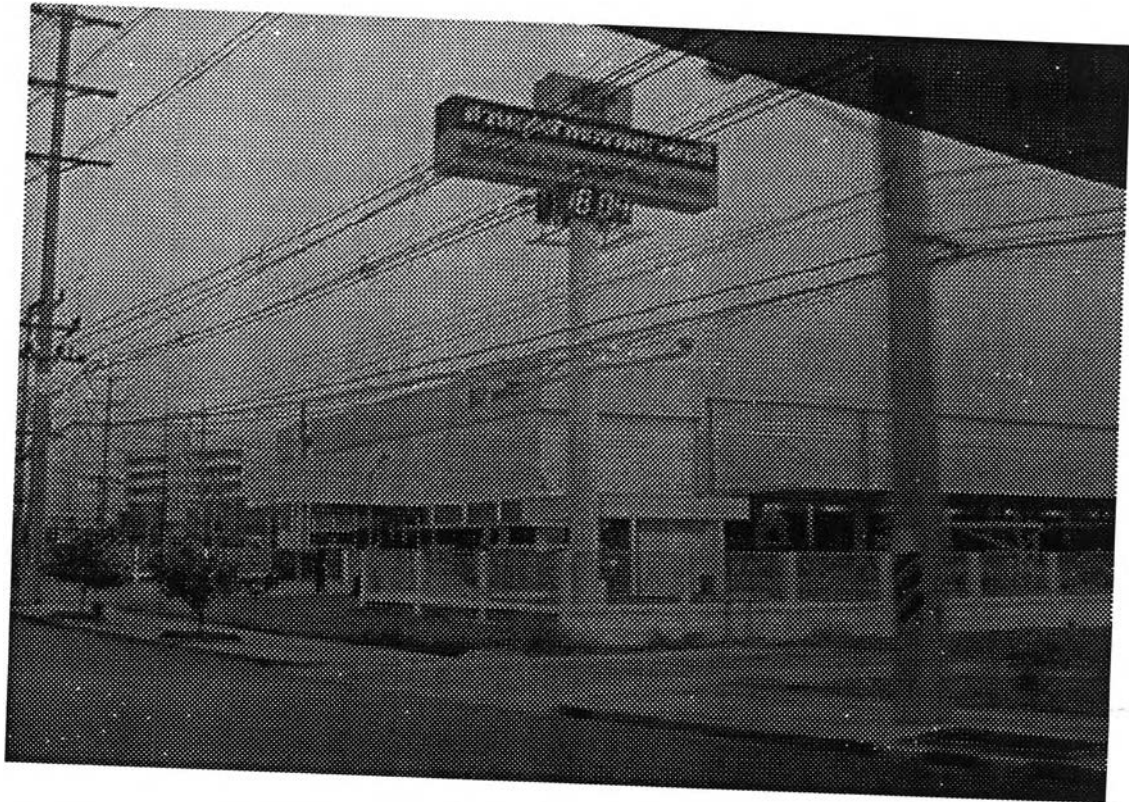
การต่าง ๆ ช่วยให้เกิดการประหยัดและความคุ้มค่าในการพัฒนาและใช้ระบบสาธารณูปโภคส่วนกลาง
สิ่งต่าง ๆ ที่ทางเขตประกอบการอุตสาหกรรมได้จัดเตรียมไว้ให้เหล่านี้ล้วนตอบสนองต่อความต้องการของ
ผู้ประกอบการที่จะเข้ามาดำเนินการในเขตประกอบการอุตสาหกรรมที่จัดเตรียมไว้แล้วได้อย่างทันที

โรงงานขนาดกลางที่ประกอบกิจการในพื้นที่ศึกษา ร้อยละ 65 ขอรับการส่งเสริมการลงทุน ส่วน
อีกร้อยละ 35 ไม่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐ ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการให้เหตุผลเนื่องจาก กิจ
การของตนเองไม่เข้าข่ายที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนของรัฐ ไม่เข้าใจขั้นตอนการเสนอรับการลงทุน และ
ดำเนินการไม่ถูกต้องสมบูรณ์ทำให้ไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ

5.2.3.6 ปัจจัยทางการอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร

เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเป็นลำดับที่หก เมื่อพิจารณาดำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่
ศึกษาซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคมหานคร และเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร ที่เปรียบเสมือนศูนย์กลาง
กลางความเจริญของประเทศและเป็นศูนย์กลางการบริโภคด้านต่าง ๆ ที่มีอุปสงค์จำนวนมาก อีกทั้งยังเป็น
เป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ อีกทั้งยังมี
มีเส้นทางเชื่อมระหว่างปทุมธานีและกรุงเทพมหานคร คือ ถนนสายพหลโยธิน และยังมีทางด่วน
(โทลล์เวย์) จากดินแดงไปจนถึงรังสิต เส้นทางเหล่านี้ย่อมส่งผลให้เกิดความสะดวกสบายในการเดินทาง
ติดต่อระหว่างพื้นที่ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งรอบๆ เส้นทางพหลโยธินยังมีชุมชนตั้งอยู่อย่างหนาแน่นตลอด
เส้นทาง ส่งผลให้กลายเป็นแหล่งที่อยู่และอาคารพาณิชย์ และยังมีชุมชนที่อยู่อาศัยของแรงงานจำนวน
มาก เนื่องจากเป็นเส้นทางที่สามารถเดินทางไปยังโรงงานอุตสาหกรรมได้อย่างสะดวก เนื่องจากมีระบบ
ขนส่งมวลชนที่ให้บริการ และส่วนใหญ่โรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานประกอบการจำนวนมากตั้งอยู่ใกล้
กับเส้นทางคมนาคม อย่างเช่น บริเวณนิคมอุตสาหกรรมนวนคร

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมใกล้กับกรุงเทพมหานคร เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม
ทางด้านการบริการให้ความสำคัญและมีการเลือกมากที่สุด โรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอ
คลองหลวง ที่ถนนพหลโยธิน (ทางหลวงหมายเลข 1) เชื่อมพื้นที่อำเภอคลองหลวงกับกรุงเทพมหานคร
ประกอบด้วยโรงงานผลิตเลนส์สำหรับแว่นตาเพื่อการส่งออก โรงงานผลิตกล่องจุลทรรศน์ โรงงานผลิตขา
ตั้งกล้องและชิ้นส่วนและอุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ เป็นโรงงานผลิตชิ้นส่วนพลาสติก อีก 1 โรง
งาน โดยมีการลงทุนเฉลี่ย 247 ล้านบาท และส่วนใหญ่ผู้ถือหุ้นทั้งหมดเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนใน
จังหวัดปทุมธานี มีสัดส่วนการถือหุ้นของคนไทยต่อกัน

ต่างประเทศ เท่ากับ 65 : 35 เห็นได้ว่าทำเลที่ตั้งของจังหวัดปทุมธานีที่ตั้งอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร ช่วยให้กิจการในจังหวัดปทุมธานีได้รับประโยชน์จากความประหยัดอันเนื่องมาจากความเป็นเมือง ประกอบด้วย ความประหยัดในการจัดหาแรงงาน เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่จากต่างจังหวัดเข้ามาทำงาน ทำในเขตกรุงเทพและปริมณฑลเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การหาแรงงานสำหรับโรงงานต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สะดวกมากขึ้น อีกทั้งการทำธุรกรรมทางการเงินในพื้นที่ศึกษาสามารถติดต่อเพื่อขอแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบกิจการในพื้นที่ใกล้เคียงได้ นั่นคือกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการเงินของประเทศ และการประหยัดในการขนส่งวัตถุดิบและสินค้า การจัดที่พัก เป็นต้น

5.2.3.7 ปัจจัยทางด้านการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ

เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเป็นลำดับที่เจ็ด มีผู้ประกอบการเลือกเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของค่าคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม และมีจำนวนผู้ประกอบการเลือกเป็นลำดับแรก จำนวน 10 โรง ประเภทอุตสาหกรรมที่มีการเลือกปัจจัยด้านการอยู่ใกล้วัตถุดิบเป็นลำดับแรกมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมประเภทการเกษตร และโรงงานสีข้าว จำนวน 4 โรงงาน อยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอละ 2 แห่ง เป็นโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังเพื่อการส่งออก โรงงานอบพืชผลทางการเกษตร ที่ให้ความสำคัญกับการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ส่วนอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม เลือกปัจจัยนี้เป็นลำดับแรก 3 โรงงาน มีโรงงานตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอคลองหลวงและอำเภอลาดหลุมแก้ว ที่ละแห่ง รองลงมาคืออุตสาหกรรมประเภทบริการ อีก 2 โรง ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอคลองหลวง ที่ละแห่ง อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ อีก 1 โรง มีโรงงานตั้งอยู่ในอำเภอสสามโคก

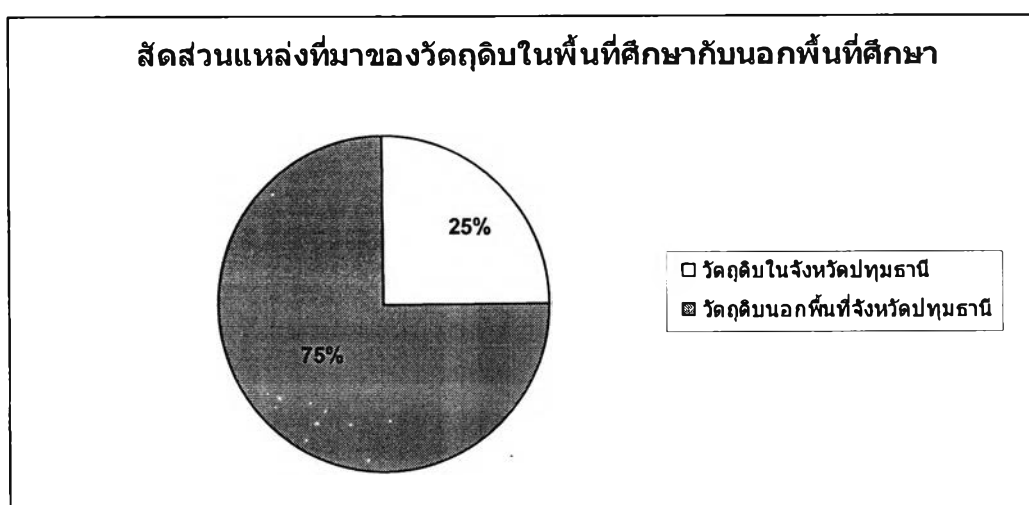
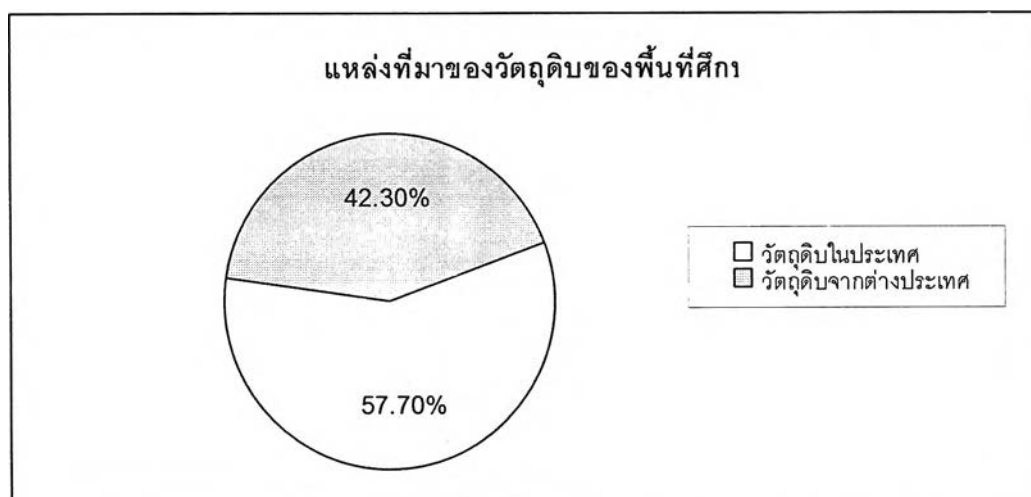
เนื่องจากวัตถุดิบมีการกระจายตัวอย่างไม่สม่ำเสมอบนพื้นที่ อีกทั้งคุณสมบัติของวัตถุดิบแต่ละชนิดที่แตกต่างกัน เช่น มีลักษณะเน่าเสียง่าย น้ำหนักลดลงเมื่อผ่านกระบวนการผลิตหรือวัตถุดิบมีน้ำหนักมาก ขนาดใหญ่และแตกหักง่าย มีการขนส่งลำบาก ลักษณะเหล่านี้ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมจำเป็นต้องเลือกที่ตั้งโรงงานใกล้แหล่งวัตถุดิบเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการผลิตลง เกิดรูปแบบการรวมตัวของอุตสาหกรรมใกล้แหล่งวัตถุดิบ เนื่องจากพื้นที่ศึกษายังมีพื้นที่ส่วนหนึ่งของจังหวัดที่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการปลูกข้าวและพืชไร่ต่าง ๆ ส่งผลให้อุตสาหกรรมการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเลือกปัจจัยที่ตั้งทางด้านวัตถุดิบเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการตั้งโรงงานของตน ดังที่ Beckman กล่าวว่า การเลือกที่ตั้งของโรงงานควรเลือกที่ตั้งที่ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบ เนื่องจาก วัตถุดิบสามารถหาได้จากท้องถิ่นนั้น ๆ มีกระบวนการจัดหาและขนส่งสามารถลดน้ำหนักของวัตถุดิบนั้น ๆ ได้ อีกทั้งราคาค่าขนส่งต่อหน่วยของสินค้ามีราคาไม่สูงมากนัก

ในการพิจารณาที่ตั้งโดยดูจากปัจจัยการจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต มีการแบ่งการจัดหาวัตถุดิบของการประกอบกิจการของผู้ประกอบการเป็น

- 1) การจัดหาวัตถุดิบจากภายในประเทศ
- 2) การจัดหาวัตถุดิบจากต่างประเทศ

พบว่า กิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษามีสัดส่วนเฉลี่ยในการจัดหาวัตถุดิบจากภายในประเทศต่อต่างประเทศ เท่ากับ 58 : 42

แผนภูมิที่ 5-3 แหล่งที่มาของวัตถุดิบของกิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษาและสัดส่วนแหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในพื้นที่ศึกษากับนอกพื้นที่ศึกษา

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

นอกจากนี้ สำหรับผู้ประกอบการที่ใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด พบว่า มีจำนวนร้อยละ 25 ใช้วัตถุดิบที่อยู่ในจังหวัดปทุมธานี ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 75 เป็นการจัดหาวัตถุดิบมาใช้จากนอกพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นการใช้วัตถุดิบในพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง คือ กรุงเทพมหานคร อุบลราชธานี นครบุรีรัมย์ เป็นต้น ส่วนผู้ประกอบการที่ใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศทั้งหมด พบว่า กิจกรรมทั้งหมดมีแหล่งที่มาของวัตถุดิบได้มาจากประเทศญี่ปุ่น จีน และสิงคโปร์ เป็นส่วนใหญ่

กรณีใช้วัตถุดิบทั้งภายในประเทศและต่างประเทศรวมกันมีจำนวนร้อยละ 69 ของกิจกรรมทั้งหมด สามารถแบ่งที่มาของการใช้วัตถุดิบเฉพาะที่มาจากภายในประเทศ ส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร อุบลราชธานี นครบุรีรัมย์ การใช้วัตถุดิบที่มาจากต่างประเทศ พบว่า วัตถุดิบของ

- อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม นำเข้าวัตถุดิบมาจากประเทศญี่ปุ่น เยอรมัน สิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนาม
- อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ นำเข้าวัตถุดิบมาจากประเทศพม่า ญี่ปุ่น มาเลเซีย ลาวและอินโดนีเซีย
- อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม นำเข้าวัตถุดิบจากประเทศจีน ออสเตรเลีย เวียดนามและสหรัฐอเมริกา
- อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก นำเข้าวัตถุดิบมาจากประเทศญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์และประเทศในสหภาพยุโรป
- อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ นำเข้าวัตถุดิบจากประเทศจีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป
- อุตสาหกรรมบริการ นำเข้าวัตถุดิบมาจากประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย จีน ออสเตรเลีย ไต้หวัน สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป
- อุตสาหกรรมอื่น ๆ นำเข้าวัตถุดิบมาจากประเทศจีน สิงคโปร์ แอฟริกาใต้และซาอุดีอาระเบีย

ในการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศนั้น เป็นการขนส่งทางอากาศและทางทะเล เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร จึงได้รับความสะดวกทั้งการขนส่งผ่านทางอากาศที่สนามบินดอนเมืองหรือท่าเรือคลองเตย

5.2.3.8 ปัจจัยทางด้านราคาค่าแรงต่ำและปัจจัยทางการอยู่ใกล้แหล่งตลาด/ลูกค้า

ทั้งสองปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่มีผลค่าถ่วงคะแนนเท่ากัน ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งสองนี้เป็นลำดับที่แปด

5.2.3.8.1 ปัจจัยทางด้านราคาค่าแรงต่ำ

ปัจจัยทางด้านราคาค่าแรงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากค่าแรงเปรียบเสมือนเป็นต้นทุนประเภทหนึ่งในการประกอบกิจการใด ๆ รวมทั้งทางด้านอุตสาหกรรมก็เช่นเดียวกัน การจ่ายค่าแรงที่ถูกย่อมส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตก็ต่ำลงเช่นเดียวกัน เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะโรงงานที่ใช้แรงงานจำนวนมาก อัตราค่าจ้างแรงงานอาจเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดที่ตั้งโรงงานในบริเวณที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ มีแนวโน้มดึงดูดอุตสาหกรรมให้ไปตั้งโรงงานได้มากกว่า อย่างไรก็ตาม ค่าจ้างแรงงาน ไม่ใช่ตัวกำหนดตัวสุดท้ายในการลงทุนหรือการเลือกที่ตั้งของโรงงาน แต่ความสามารถในการผลิตของแรงงานเป็นเรื่องที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญมากกว่าในด้านค่าแรง

จากแบบสอบถามที่ทำการสำรวจ พบว่า ผู้ประกอบการที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาค่าแรงต่ำเป็นปัจจัยลำดับแรก มีเพียงหนึ่งโรงงานเท่านั้น เป็นโรงงานประเภทบริการ โรงงานตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวง เป็นการผลิตเกี่ยวกับแผ่นซีดีและ ซีดีรอม มีแรงงานทั้งหมด จำนวน 1,129 คน เห็นได้ว่าโรงงานขนาดใหญ่ที่มีจำนวนแรงงานจำนวนมากนั้น ให้ความสำคัญกับค่าแรงเนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนในการผลิต และโรงงานนี้มีชาวต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด

ตารางที่ 5-16 แสดงระดับราคาค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจังหวัด
ใกล้เคียง ในปีพ.ศ. 2547

หน่วย : บาท / วัน

จังหวัด	ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ
กรุงเทพมหานคร	175
ปทุมธานี	175
นนทบุรี	175
สมุทรปราการ	175
นครปฐม	175
สมุทรสาคร	175
พระนครศรีอยุธยา	146
ชลบุรี	157
ระยอง	147
สระบุรี	155

ที่มา : กระทรวงแรงงาน

พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตปริมณฑล ค่าแรงขั้นต่ำในการจ่ายให้กับแรงงานนั้นย่อมสูงกว่าพื้นที่รอบนอกออกไป แต่ถึงเป็นเช่นนั้นผู้ประกอบการก็ยังคงเลือกจังหวัดปทุมธานีเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมของตนเป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดที่ได้รับการส่งเสริมอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่อื่น ๆ

เมื่อพิจารณาจากค่าแรงขั้นต่ำเห็นได้ว่า ค่าแรงในการจ้างแรงงานต่อวันในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลนั้นสูงกว่าพื้นที่รอบนอกออกไป ทั้งนี้เป็นเพราะความแตกต่างในเรื่องระดับค่าครองชีพที่พื้นที่ชั้นในมีความจำเป็นที่ต้องใช้จ่ายมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ผลจากค่าแรงขั้นต่ำที่สูงกว่าพื้นที่รอบนอก ส่งผลให้พื้นที่เหล่านี้มีแรงดึงดูดแรงงานให้เข้ามาเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ประกอบการมีแรงงานให้เลือกมากขึ้นแต่อย่างไรก็ตามปัญหาทางด้านแรงงานก็มีด้วยเช่นกัน ทั้งการโยกย้ายงาน การลาออกจากงาน เป็นต้น ปัญหาแรงงานที่สำคัญที่เกี่ยวกับค่าแรง เป็นปัญหาในด้านการโยกย้ายงานบ่อย เกิดจากการที่แรงงานเมื่อทำงานจนมีประสบการณ์หรือผ่านงานระยะหนึ่ง ก็จะเปลี่ยนหรือย้ายงานไปทำงานยังโรงงานอื่นที่ให้อัตราค่าจ้างสูงกว่า ปัญหาคนงานโยกย้ายงานบ่อยนี้เป็นผลเสียต่อสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมเพราะโรงงานจะต้องรับคนงานเข้ามาใหม่เพื่อทดแทนคนงานที่ออกไปและต้องเสีย

เวลาในการเริ่มต้นฝึกสอนงานให้แก่คนงานใหม่ ปัญหานี้อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายในกระบวนการผลิตได้ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวหรือหาแนวทางป้องกันปัญหาเหล่านี้เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อโรงงานของตน เช่น อาจต้องมีการปรับค่าแรงขั้นต่ำขึ้นเพื่อสร้างแรงจูงใจไม่ให้พนักงานโยกย้ายงาน หรือเป็นการเพิ่มสวัสดิการให้กับพนักงานมากขึ้น และมีโรงงานอีกจำนวนไม่น้อยให้ผลประโยชน์ในลักษณะที่เป็นตัวเงิน เช่น เงินค่าเบี่ยชยัน (สำหรับการมาทำงานเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอและตรงต่อเวลา) ค่ากะหรือ ล่วงเวลา เงินช่วยเหลือพิเศษสำหรับการทำงานในวันหยุด ทุนการศึกษา เงินโบนัส ฯลฯ สำหรับผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงินก็มี เช่น ชุดพนักงาน อาหารกลางวัน รถรับส่งพนักงาน การมีสิทธิ์ถือหุ้นในราคาพิเศษ เป็นต้น โรงงานที่ให้ผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ มักเป็นโรงงานที่มีเงินลงทุนและการจ้างงานจำนวนมาก

5.2.3.8.2 ปัจจัยทางด้านการอยู่ใกล้แหล่งตลาด/ลูกค้า

แหล่งตลาดของสินค้าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม ความจำเป็นของโรงงานในการเลือกที่ตั้งใกล้ตลาดขึ้นอยู่กับประเภทสินค้าและความได้เปรียบของตลาด กล่าวคือ ถ้าค่าขนส่งสินค้าจากโรงงานไปตลาดสูงกว่าค่าขนส่งวัตถุดิบมาสู่โรงงาน อุตสาหกรรมนั้นมักเลือกที่ตั้งใกล้แหล่งตลาด เช่น สินค้าที่มีน้ำหนักมาก มีขนาดใหญ่ ขนส่งลำบาก สินค้าเน่าเสียง่าย และน้ำหนักไม่ลดลงในการผลิต หรือสินค้าที่มีลักษณะเน้นการให้บริการลูกค้าและคุณลักษณะของบริเวณตลาดที่เป็นแหล่งผู้ซื้อจำนวนมาก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค สาธารณูปการและการขนส่งรวมอยู่ในที่เดียวกันนี้เป็นความได้เปรียบด้านที่ตั้งดึงดูดให้ผู้ประกอบการไปตั้งโรงงานที่ตลาดด้วย

อุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษาที่มีความจำเป็นในการเลือกที่ตั้งใกล้ตลาด เป็นตลาดในท้องที่ หมายถึงบริเวณตลาดมีขอบเขตภายในจังหวัดและจังหวัดที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง เป็นโรงงานในประเภทอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม เป็นอุตสาหกรรมที่จำเป็นกับการบริโภค เช่น โรงงานทำขนมปัง คุกกี้ หรือโรงงานในประเภทที่เป็นการให้บริการ เช่น โรงงานกลึงและเชื่อมโลหะ ทำเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น โรงงานพวกนี้มีการจ้างงานส่วนใหญ่ในพื้นที่ ที่ตั้งกระจายตัวอยู่ในบริเวณตลาดหรือเขตตัวเมือง เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าหรือผู้บริโภคซึ่งมาใช้บริการต่าง ๆ ในเขตเมือง ส่วนอุตสาหกรรมที่มีตลาดนอกท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง บริเวณตลาดมีขอบเขตกว้างขวางถึงจังหวัดอื่น ๆ และตลาดต่างประเทศส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะโรงงานที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและส่งออก เป็นโรงงานที่มีการจ้างงานมาก สถานประกอบการที่ศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ประเภทนี้ โรงงานประเภทนี้มักตั้งอยู่ริมถนนสายหลักที่เข้าสู่กรุงเทพมหานครได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว

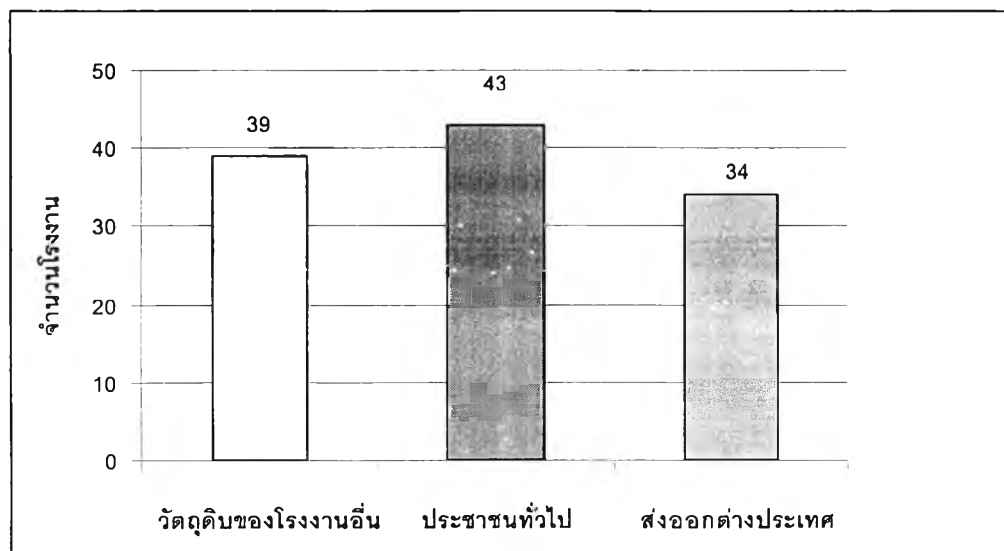
เมื่อพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยของการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ผู้ประกอบการที่เลือกปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญลำดับแรกนั้น มีจำนวน 2 โรงงาน เป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติกและอุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอคลองหลวง อำเภอละ 1 โรง เห็นได้ว่าแหล่งตลาดที่สำคัญของอุตสาหกรรมเหล่านี้ คือ กรุงเทพมหานคร และการตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนักย่อมเป็นผลดีต่อการประกอบกิจการ ทำให้การกระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภคได้รวดเร็วมากขึ้น และกรุงเทพมหานครยังเป็นแหล่งกระจายสินค้าไปสู่ตลาดอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ปัจจัยด้านตลาดหรือลูกค้า ในส่วนของการพิจารณาที่ตั้งโรงงานโดยดูจากปัจจัยด้านตลาดหรือลูกค้า พิจารณาจากที่ตั้งของลูกค้าโดยดูจากระยะทางขนส่งสินค้าไปให้ลูกค้า และพิจารณาจากลักษณะสินค้าที่ผู้ประกอบการแต่ละรายการผลิตว่าเป็นสินค้าประเภทใด มีผู้ที่บริโภคสินค้าหรือใช้สินค้าตั้งอยู่ที่ใด ได้แบ่งลักษณะสินค้าออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ประเภทที่ใช้เป็นวัตถุดิบของโรงงานอื่น
- 2) ประเภทที่เป็นสินค้าที่จำหน่ายกับประชาชนทั่วไป
- 3) ประเภทสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

พบว่า สินค้าส่วนใหญ่ของกิจการในพื้นที่ศึกษา (ร้อยละ 37.1 หรือ 43 โรง) เป็นสินค้าที่จำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไปซึ่งใกล้เคียงกับกิจการที่ผลิตสินค้าที่ใช้เป็นวัตถุดิบของโรงงานอื่น (ร้อยละ 33.6 หรือ 39 โรง) ประเภทอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าในลักษณะดังกล่าวมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ และอุตสาหกรรมบริการ ส่วนอีกร้อยละ 29.3 เป็นสินค้าที่ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

แผนภูมิที่ 5-4 ลูกค้าของกิจการในพื้นที่ศึกษา

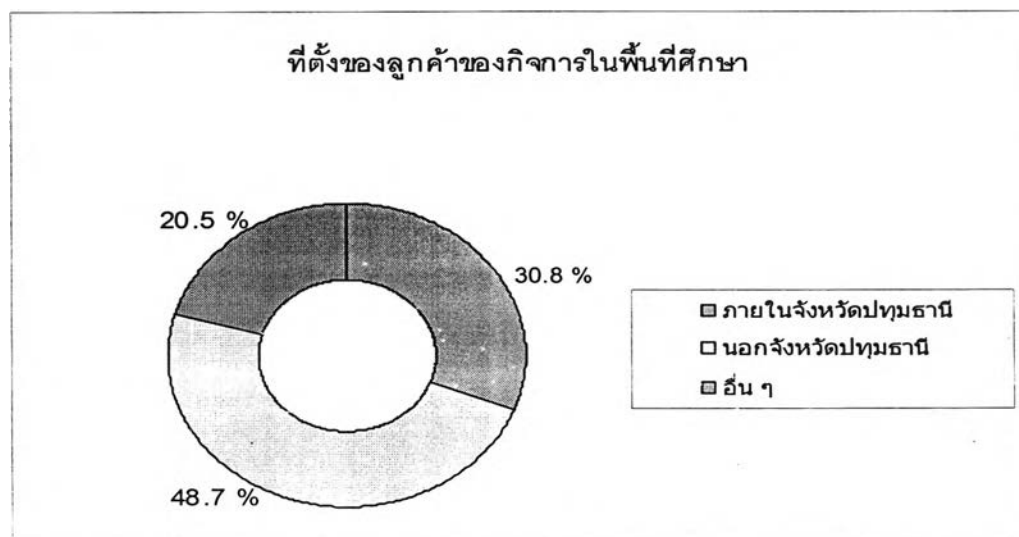

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

ในกรณีที่เป็นวัดดูดิบของโรงงานอื่นมีการพิจารณาต่อไปว่า โรงงานที่ใช้ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการในพื้นที่เป็นวัดดูดิบตั้งอยู่บริเวณใด ซึ่งแยกทำเลที่ตั้งเป็น 3 สถานที่ คือ

- (1) ภายในจังหวัดปทุมธานี
- (2) ภายนอกจังหวัดปทุมธานี และ
- (3) อื่น ๆ

แผนภูมิที่ 5-5 ทำเลที่ตั้งของลูกค้าของกิจการในพื้นที่ศึกษา (กรณีที่เป็นวัดดูดิบของโรงงานอื่น ๆ)

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า โรงงานที่ใช้ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการเป็นวัตถุดิบส่วนใหญ่ร้อยละ 48.7 ตั้งอยู่ภายนอกจังหวัดปทุมธานี ร้อยละ 30.8 ตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี เป็นการพึ่งพาการใช้วัตถุดิบระหว่างกัน ทำให้เกิดความสะดวกรวดในการผลิตและดำเนินกิจการเป็นอย่างมาก และไม่เสียเวลาในการขนส่งวัตถุดิบหากมีการนำเข้าวัตถุดิบจากนอกพื้นที่ ที่เหลืออีกร้อยละ 20.5 เป็นการส่งออกวัตถุดิบไปยังต่างประเทศโดยส่วนใหญ่เป็นชิ้นส่วนเพื่อนำไปประกอบเป็นสินค้ายังต่างประเทศอีกครั้ง เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร การผลิตสินค้าเหล่านี้จึงอาศัยความได้เปรียบดังกล่าวอาศัยกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งกระจายสินค้าหรือขนส่งโดยทางอากาศที่สนามบินดอนเมืองหรือทางน้ำที่ท่าเรือคลองเตยไปยังแหล่งที่สั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ

5.2.3.10 ปัจจัยทางด้านการใกล้โรงงานที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน

เป็นปัจจัยการเลือกที่ตั้งอันดับสิบ และไม่มีผู้ประกอบการรายใดที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการใกล้โรงงานที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันเป็นลำดับแรก แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยการเลือกที่ตั้งที่มีโรงงานประเภทเดียวกันตั้งอยู่เป็นการได้ประโยชน์จากการรวมตัวของโรงงานภายในประเภทเดียวกันหรือโรงงานประเภทหนึ่งมีต่อโรงงานอุตสาหกรรมอีกประเภทหนึ่ง ทั้งในความสัมพันธ์แนวตั้งและแนวนอน (Vertical or Horizontal Linkage) เป็นเรื่องของการพึ่งพาวัตถุดิบระหว่างโรงงานหรือแรงงานที่มีความชำนาญในประเภทอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมถึงผลพลอยได้เป็นการประหยัดภายนอกในด้านต่าง ๆ จากการพิจารณาถึงความสัมพันธ์และการพึ่งพาวัตถุดิบระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในบริเวณพื้นที่ศึกษา มีดังนี้

อุตสาหกรรมการเกษตร

โรงงานอบและรักษาพืชผล โรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูปจากเมล็ดพืช โรงงานสีข้าว ซึ่งวัตถุดิบส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตร เช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่วเขียว ถั่วเหลือง เป็นต้น ถึงแม้ว่าที่ตั้งของโรงงานไม่อยู่ในแหล่งผลิต เพราะผลผลิตเหล่านี้มาจากภาคต่าง ๆ แต่ที่ตั้งโรงงานเหล่านี้มักอยู่ในแหล่งรวบรวมวัตถุดิบ การขนส่งวัตถุดิบผลผลิตทางการเกษตรมีปริมาณน้ำหนักรวมมาก และเมื่อผ่านกระบวนการอบและรักษาแล้ว น้ำหนักก็ได้ลดลงซึ่งนิยมการขนส่งทางบกและทางน้ำ บริเวณที่ตั้งโรงงานเก็บรักษาพืชและโรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูปมักมีการกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่อำเภอคลองหลวง และอำเภอเมืองปทุมธานี เป็นทางผ่านที่มีการคมนาคมทางบกและทางน้ำที่สะดวก มีความได้เปรียบในการขนถ่ายสินค้า การกระจุกตัวเหล่านี้ ทำให้สะดวกต่อการจ้างงานที่ต้องการขนถ่ายสินค้าจำนวนมากที่ลำเลียงสินค้าขึ้นและลงจากเรือ

อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

โรงงานในประเภทอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม มีทั้งที่กระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง คือ ในเขตเทศบาล ในย่านชุมชนที่อาศัยอยู่หนาแน่น เพื่ออาศัยสาธารณูปโภคในเมือง การเป็นศูนย์กลางตลาดวัตถุดิบและจากการรวบรวมตัวของผู้ประกอบการจำนวนมาก เช่น โรงงานทำขนมปัง โรงงานผลิตแป้ง การผลิตอาหารจากเนื้อสัตว์ การผลิตสุรา เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ โรงงานผลิตน้ำดื่ม ส่วนมากเป็นอุตสาหกรรมที่มีลูกค้าส่วนหนึ่งอยู่ในท้องถิ่นและจังหวัด โรงงานประเภทนี้แม้ไม่ได้เกี่ยวพันกันในแง่ของวัตถุดิบของโรงงานหนึ่ง เป็นผลผลิตของอีกโรงงานหนึ่งแต่ความเกี่ยวพันในแง่ของการใช้วัตถุดิบที่มีความคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน เช่น แป้ง น้ำตาล พืช เป็นต้น การกระจุกตัวในเขตเมืองสามารถหาวัตถุดิบได้ง่ายกว่าการตั้งอยู่นอกพื้นที่เขตเมือง ผู้จำหน่ายวัตถุดิบสามารถขนส่งวัตถุดิบมาจำหน่ายได้สะดวกและโรงงานผู้ซื้อวัตถุดิบจะสะดวกต่อการซื้อด้วย โรงงานประเภทนี้ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอคลองหลวงมากที่สุด

อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้

โรงงานที่มีไม้เป็นวัตถุดิบ เช่น โรงงานทำประตูหน้าต่าง วงกบ ทำผลิตภัณฑ์บรรจุจากไม้ ทำเฟอร์นิเจอร์ เครื่องเรือน เลื่อยไม้ ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้จากไม้ ผลิตไม้ปาร์เก้ ทำเครื่องเรือนด้วยหวาย เป็นต้น วัตถุดิบส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าไม้จากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว และมีการใช้ไม้ยางพาราซึ่งวัตถุดิบสามารถหาได้จากในประเทศมีเป็นจำนวนมาก ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปเพื่อส่งต่อให้อีกบริษัทหนึ่งก็มี โรงงานแปรรูปไม้จะมีที่ตั้งที่สะดวกต่อการขนส่งและไม้ท่อนต่าง ๆ เช่น ริมน้ำ และริมทางรถไฟ ส่วนหนึ่งก็จะมีการขนส่งทางบก โรงงานที่ใช้ไม้เป็นวัตถุดิบกระจายอยู่ใกล้ ๆ และส่วนมากอยู่ในเขตเทศบาล ในบริเวณไม่ไกลจากตลาดนักเพื่อสะดวกต่อการบริการต่อลูกค้า โรงงานส่วนมากอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานีและสามโคก เนื่องจากได้รับความสะดวกจากเส้นทางน้ำลำเลียงวัตถุดิบประเภทไม้และซุง เข้าสู่โรงงานรวมทั้งลำเลียงผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปออกจากโรงงานด้วย นอกจากนี้ กระบวนการผลิตอุตสาหกรรมดังกล่าวยังไม่ยุ่งยาก ทั้งด้านปริมาณการผลิตและเทคนิควิธีการผลิต ทั้งนี้เพราะปัจจัยสำคัญคือวัตถุดิบและวิธีการลำเลียงขนส่งวัตถุดิบ กล่าวได้ว่ามีอิทธิพลต่อทำเลที่ตั้งดังกล่าวมาก ฉะนั้นจึงส่งผลให้อำเภอทั้งสองเป็นแหล่งรวมตัวของแรงงานและโรงงานอุตสาหกรรมไม้ที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานี

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

โรงงานผลิตพรม เครื่องปูลาด การทำและตัดสำเร็จรูป การปั่นด้ายและเส้นใยประดิษฐ์ การผลิตเชือก และผลิตภัณฑ์จากเครื่องหนัง โรงงานเหล่านี้รับวัตถุดิบมาจากต่างประเทศ และมีการกระจุกตัวอยู่ในย่านรังสิต อำเภอคลองหลวง โรงงานเหล่านี้มักตั้งอยู่ใกล้กันทั้งโรงงานปั่นด้าย และโรงงานทอผ้า จึงมีโรงงานทอผ้าที่ตั้งอยู่ใกล้โรงงานปั่นด้ายเพื่อความสะดวกและเพื่อลดต้นทุนในการขนส่งวัตถุดิบ

อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก

ตัวอย่างโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ เช่น โรงงานผลิตถังพลาสติก ผลิตภัณฑ์ขึ้นส่วนพลาสติก ผลิตขวดบรรจุน้ำและกระป๋องพลาสติกอื่น ๆ การแปรรูปพลาสติก โรงงานผลิตน้ำมันทาไม้ สี ปูนูเคมี หมึกพิมพ์ เครื่องสำอางค์ เป็นต้น แหล่งผลิตอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ อยู่ในอำเภอคลองหลวง อำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอธัญบุรี โรงงานเหล่านี้เป็นโรงงานที่ผลิตเพื่อการส่งออกไปยังนอกพื้นที่เพื่อเป็นภาชนะบรรจุภัณฑ์ให้กับโรงงานประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะการส่งไปยังกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นแหล่งรองรับการผลิตที่สำคัญของอุตสาหกรรมประเภทนี้

อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ

โรงงานกลึง เชื่อมโลหะและเครื่องสุขภัณฑ์เหล็ก ผลิตเสาเข็ม คานคอนกรีต ยิปซัมพลาสติกเตอร์บอร์ด หินอ่อนแบบขัดมัน การรีดเหล็กเส้น และเหล็กดัด เป็นต้น มีการใช้เหล็กและโลหะต่าง ๆ เป็นวัตถุดิบสำคัญโดยเป็นการรับซื้อมาจากโรงงานที่ผลิตผลิตภัณฑ์โลหะขั้นต้นมาจากกรุงเทพฯ และในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเอง เป็นการผลิตชิ้นส่วนและซ่อมแซมเครื่องจักรตามความต้องการของลูกค้าและตามใบสั่งของโรงงานต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะและอโลหะมีทำเลที่ตั้งส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอคลองหลวงและอำเภอธัญบุรีอีกส่วนหนึ่ง การเลือกที่ตั้งของโรงงานประเภทนี้ส่วนใหญ่เลือกด้วยเหตุผลเดียวกับอุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้เนื่องจากวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปประเภทนี้เป็นสินค้าที่มีน้ำหนัก ต้องอาศัยการขนส่งที่สามารถลำเลียงวัสดุและสินค้าระหว่างโรงงานและตลาดที่มีความสะดวก

อุตสาหกรรมบริการ

ตัวอย่างของอุตสาหกรรมบริการเป็นโรงงานซ่อมและผลิตด้านต่าง ๆ เช่น โรงงานทำสีรองพื้น โรงงานซ่อมหรือผลิตส่วนประกอบรถจักรยานยนต์และรถยนต์ โรงงานผลิตเครื่องครัว ผลิตอุปกรณ์ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตหม้อแปลงไฟฟ้า และโรงงานผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ขายหรือโรงงานตกแต่งเครื่องเรือน เฟอร์นิเจอร์ โรงงานกลึงเชื่อมโลหะ ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้มักตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันเนื่องจาก

ต้องมีการพึ่งพาการใช้วัตถุดิบระหว่างกัน ส่วนใหญ่โรงงานประเภทนี้มีการกระจุกตัวอย่างมากที่อำเภอคลองหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี

อุตสาหกรรมอื่น ๆ

ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องกีฬา การประดิษฐ์ดอกไม้ผ้า โรงงานกระดาษประเภทต่าง ๆ อัญมณี โรงงานผลิตกล่องกระดาษและบรรจุภัณฑ์ เช่นเดียวกับโรงงานประเภทอื่น ๆ ที่ต้องมีการพึ่งพาในการใช้วัตถุดิบร่วมกันหรือต้องใช้วัตถุดิบประเภทเดียวกัน การมีที่ตั้งที่อยู่ใกล้เคียงกันช่วยประหยัดในด้านต่าง ๆ ทั้งการขนส่งและการกระจายสินค้า ส่วนใหญ่การกระจุกตัวของโรงงานประเภทนี้อยู่ในพื้นที่อำเภอคลองหลวงและอำเภอลำลูกกา

5.2.3.11 ปัจจัยทางการเป็นโรงงานสำเร็จรูป

ปัจจัยทางการเป็นโรงงานสำเร็จรูป เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้ง โรงงานสำเร็จรูปนั้นปัจจุบันเอกชนมักเป็นผู้ดำเนินกิจการ รัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านสินเชื่อหรือเงินทุน การให้คำปรึกษา อาคารหรือโรงงานสำเร็จรูปที่เอกชนดำเนินการมักเป็นโรงงานที่มีกำลังการผลิตไม่สูงมากนัก ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม (Small Enterprise) มีการลงทุนไม่สูงมากนัก ลักษณะอาคารโดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ใช้สำหรับการผลิตโดยมากและมีความพร้อมของพื้นที่ที่สามารถให้บริการอย่างเพียงพอพร้อม เหตุผลของการเลือกโรงงานสำเร็จรูปเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมนั้น ทั้งนี้เพราะการเลือกที่ตั้งที่เป็นอาคารหรือโรงงานสำเร็จรูปแล้วนั้น ทำให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการผลิตได้ทันทีและมีความพร้อมของระบบต่าง ๆ ทั้งทางด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่มีการเตรียมไว้พร้อมให้แก่ผู้ประกอบการที่สนใจเข้ามาลงทุนในพื้นที่ของตน จากการที่มีเอกชนเป็นเจ้าของพื้นที่เหล่านี้ ส่งผลให้ราคาของโรงงานนั้นสูงและบางแห่งยังขาดการเตรียมการที่ดีในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เห็นได้จากในพื้นที่ศึกษา มีอาคารหรือโรงงานสำเร็จรูปจำนวนหนึ่งที่ไม่มีเอกชนหรือผู้ประกอบการสนใจเข้าไปใช้พื้นที่เหล่านั้น จากสภาพปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ส่งผลให้ความนิยมที่จะเลือกโรงงานสำเร็จรูปในปัจจุบันยังมีน้อยอยู่

ปัจจัยด้านนี้ผู้ประกอบการที่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกคือ อุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติก โรงงานแห่งนี้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอคลองหลวง เป็นโรงงานผลิตแผ่นโฟมและกล่องสำหรับบรรจุสิ่งของ มีทุนจดทะเบียน 67 ล้านบาท และจำนวนคนงานทั้งหมด 62 คน เห็นได้ว่าในปัจจุบันมีเอกชนหลายรายที่จัดสร้างโรงงานสำเร็จรูปเพื่อคอยบริการให้ผู้ประกอบการเข้าไปใช้และเริ่มได้รับความนิยมจากเจ้าของโรงงานมากขึ้น เนื่องจากได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการจัดการ

5.2.3.12 ปัจจัยทางด้านความคุ้นเคยพื้นที่

ในการพิจารณาปัจจัยทางด้านความคุ้นเคยกับพื้นที่ พิจารณาจากที่พักอาศัยและการติดต่อทางการค้าของผู้ประกอบการกิจการอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา ที่มีที่พักและการดำเนินกิจกรรมทางการค้าภายในเขตจังหวัดปทุมธานีหรือไม่ พบว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษามีที่พักอยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานีร้อยละ 69 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด ส่วนการเลือกปัจจัยนี้เป็นลำดับแรกนั้นไม่พบว่ามีผู้ประกอบการรายใดให้ความสำคัญมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันความคุ้นเคยพื้นที่ก่อนเลือกที่ได้เป็นที่ตั้งของโรงงานตนเองนั้น ไม่ค่อยมีความสำคัญมากนักเพราะสามารถหาข้อมูลได้จากแหล่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น ไม่จำเป็นต้องมีความคุ้นเคยในพื้นที่เลยก็ได้ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐยังมีการให้บริการข้อมูลแก่นักลงทุนและผู้ประกอบการ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการสะดวกในการหาข้อมูลของพื้นที่ที่ตนเองสนใจได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ความคุ้นเคยของพื้นที่เชื่อว่าไม่มีความจำเป็น เพราะถ้ามีความคุ้นเคยในพื้นที่อาจเป็นผลดีและเพิ่มทางเลือก ช่วยประกอบการการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นเพราะยอมเข้าใจว่าพื้นที่ใด มีความเหมาะสมและได้เปรียบอยู่บริเวณใด

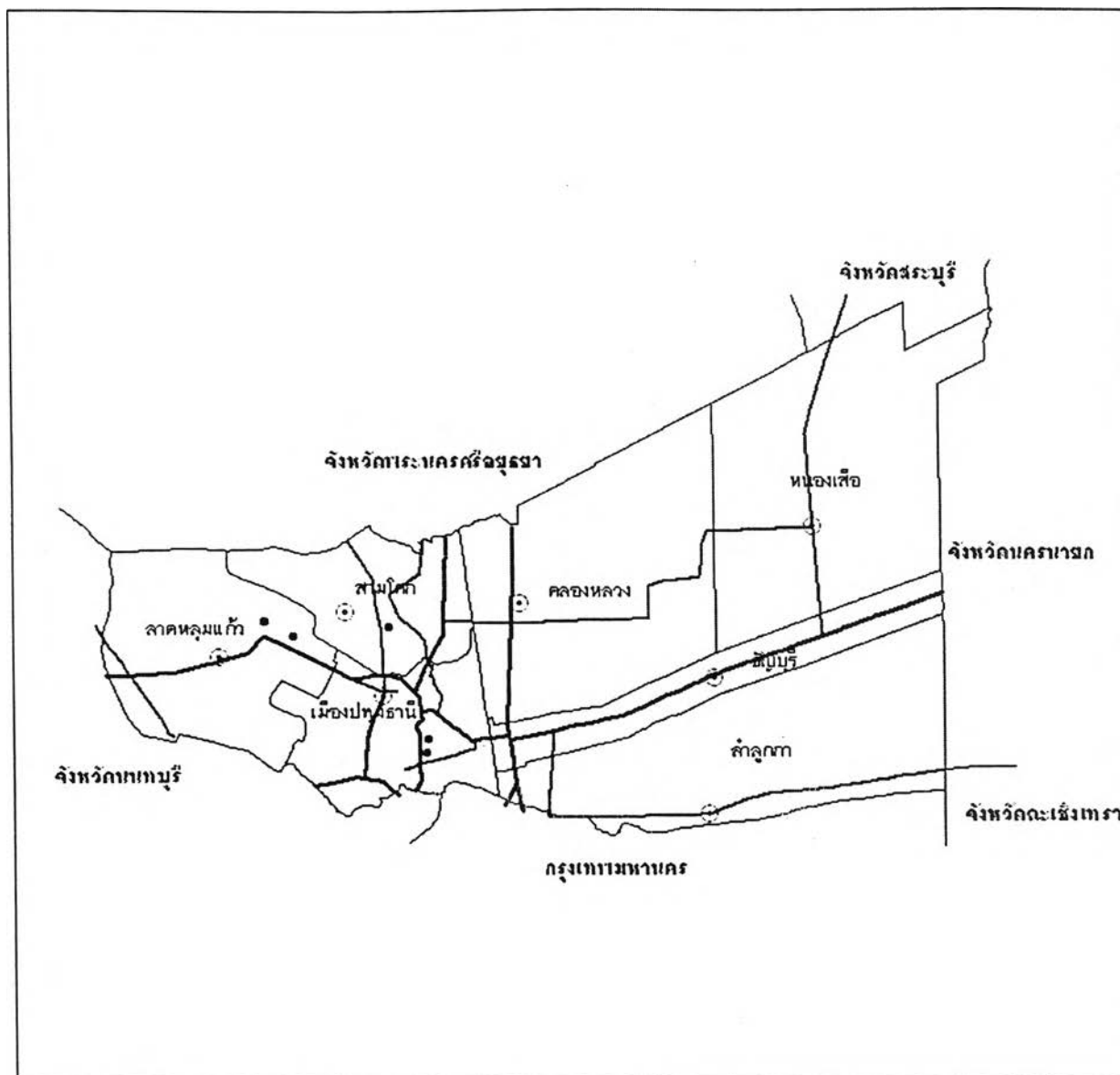
5.3 ปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำแนกตามประเภท

เพื่อให้เข้าใจถึงรูปแบบที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละประเภทที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ศึกษา มีการศึกษาถึงปัจจัยการเลือกที่ตั้งของโรงงานแต่ละประเภท และลำดับของปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละประเภท พิจารณาจากการตอบแบบสอบถาม ผลที่ได้จากการศึกษา มีดังนี้

5.3.1 อุตสาหกรรมการเกษตร

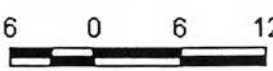

อุตสาหกรรมการเกษตรประกอบด้วย โรงสี โรงงานเก็บรักษาพืช โรงงานหีบฝ้ายและตีเศษฝ้าย เป็นต้น รวมทั้งหมด มีจำนวน 5 โรง ที่ตั้งของโรงงานเหล่านี้อยู่ในอำเภอลาดหลุมแก้ว 3 แห่ง อำเภอเมืองปทุมธานี 1 แห่ง และอำเภอสสามโคก 1 แห่ง เมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมการเกษตร พบว่า ปัจจัยทางการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ (55 คะแนน) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยทางการคมนาคมขนส่งสะดวก (49 คะแนน) และปัจจัยทางด้านความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค (47 คะแนน)

1) ปัจจัยด้านการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ มีความสำคัญเนื่องจากอุตสาหกรรมการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบจำนวนมากในการผลิต วัตถุดิบมีน้ำหนักมากและมีการสูญเสียน้ำหนักในกระบวนการผลิต การตั้งโรงงานจะให้ความสำคัญกับการตั้งใกล้แหล่งวัตถุดิบ เพราะนอกจากสามารถ

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-4 : แสดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรที่ออกแบบสอบถาม

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่ตั้งอำเภอ ที่ตั้งโรงงานที่ตอบแบบสอบถาม เส้นทางคมนาคมในจังหวัด 		 <p>กิโลเมตร</p>
<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> 		

ที่มา : จากข้อมูลที่ออกแบบสอบถาม.2547.

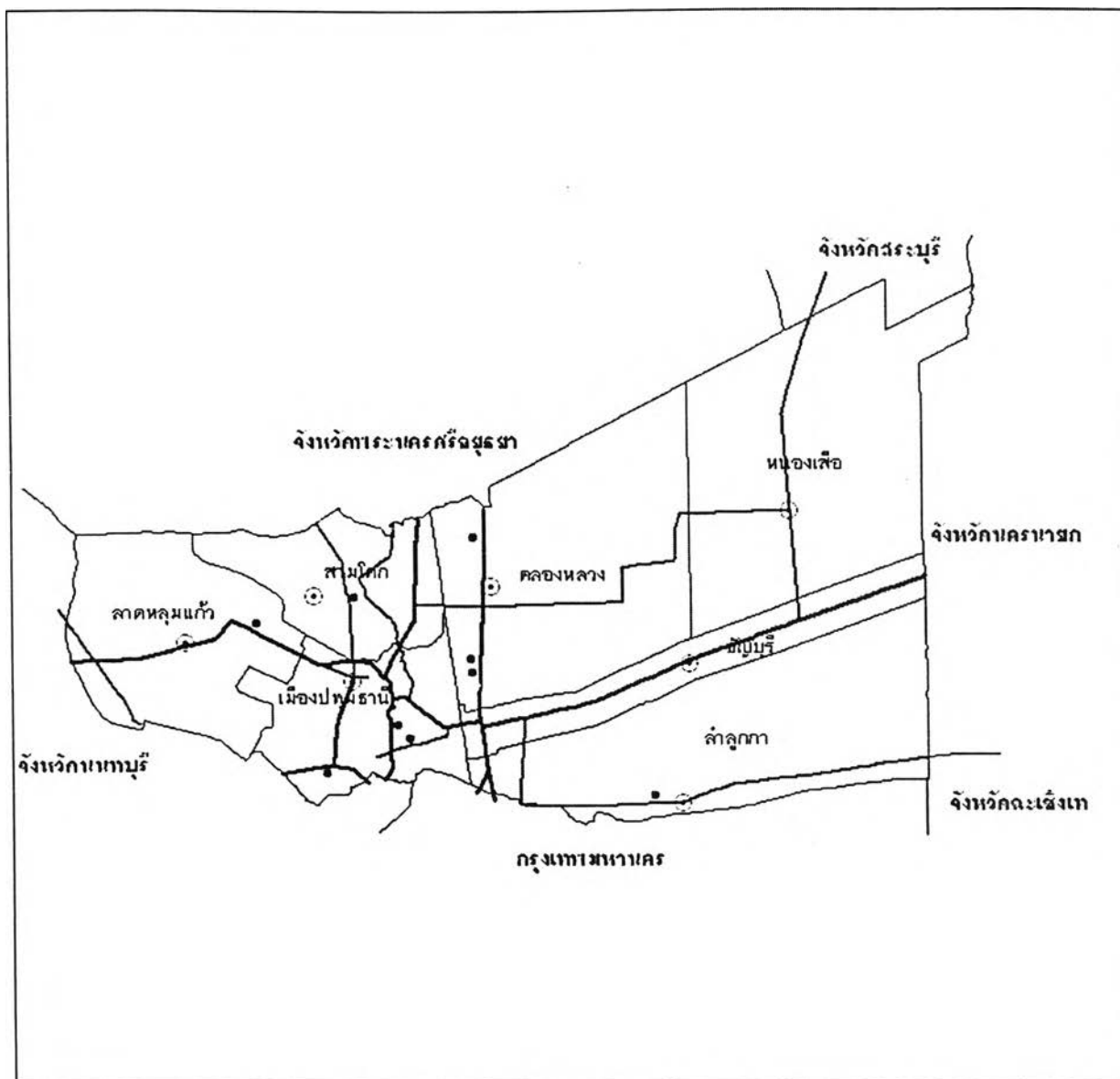
หาวัตถุดิบได้ง่าย ยังสะดวกต่อการขนส่ง อุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ศึกษามีการใช้วัตถุดิบที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวเปลือก และพืชไร่ การตั้งโรงสีและไซโลอยู่ใกล้พื้นที่นี้ทำให้หาวัตถุดิบได้ง่าย

2) **ปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่งสะดวก** เป็นปัจจัยที่สำคัญเนื่องจากการมีที่ตั้งโรงงานในบริเวณที่มีการคมนาคมที่ดี ทำให้การขนส่งวัตถุดิบมายังโรงงานและการจำหน่ายผลผลิตสู่ตลาดเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว เป็นการประหยัดค่าขนส่งโดยตรง อีกทั้งเป็นการช่วยลดต้นทุนในการผลิตอีกด้วย จากลักษณะดังกล่าว ทำให้อุตสาหกรรมเกษตรมีรูปแบบที่ตั้งที่เห็นได้ชัดเจน ทำเลที่ตั้งของอุตสาหกรรมประเภทนี้ตั้งอยู่ริมถนนสายหลัก หรือตั้งอยู่ในบริเวณที่มีถนนเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก ขณะเดียวกันเป็นทำเลที่อยู่ใกล้แม่น้ำหรือลำคลองสำคัญสามารถขนส่งทางน้ำได้สะดวก ที่ตั้งของโรงงานขนาดกลางของอุตสาหกรรมเกษตร ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ติดกับถนนสายหลักในอำเภอเมืองปทุมธานี (ทางหลวงหมายเลข 305 ,307) ส่วนหนึ่งมีโรงงานตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ติดกับแม่น้ำลำคลองในอำเภอสสามโคก ทั้งนี้เพราะนอกจากได้ประโยชน์ในด้านการขนส่งแล้ว ยังสามารถใช้ประโยชน์จากแม่น้ำในกระบวนการผลิตได้อีกทางหนึ่งอีกด้วย

3) **ปัจจัยทางด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค** นอกจากเรื่องทางด้านการคมนาคมแล้ว การให้บริการด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ มีส่วนสำคัญในการประกอบอุตสาหกรรม เป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตดึงดูดโรงงานให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ เห็นได้ว่าโรงงานมารวมตัวในแนวถนน มีการให้บริการไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ในบริเวณนั้น ในอำเภอเมืองปทุมธานี มีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้กับสถานธุรกิจและอุตสาหกรรม จำนวน 462.61 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง ส่วนในอำเภอลาดหลุมแก้ว มีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าจำนวน 91.49 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง และการบริการทางด้านประปาแก่ผู้ใช้น้ำในอำเภอเมืองปทุมธานี มีการจำหน่ายน้ำ 6.515,903 ลบ.ม. ในอำเภอลาดหลุมแก้ว อีก 415,725 ลบ.ม. ปริมาณการจำหน่ายนี้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการในการใช้บริการด้านสาธารณูปโภค

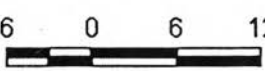

5.3.2 อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

โรงงานที่ประกอบอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์อาหารจากแป้ง การทำขนม คุกกี้ โรงงานขนมปัง โรงงานผลิตน้ำดื่ม โรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ การผลิตน้ำดื่มจากธัญพืช เป็นต้น จำนวนโรงงานประเภทอาหารและเครื่องดื่ม มีทั้งหมด 9 โรงงาน และที่ตั้งของโรงงานประเภทนี้ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานี จำนวน 3 โรง เท่ากับอำเภอลองหลวง ส่วนอำเภอสสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้วและอำเภอลำลูกกา มีจำนวนอำเภอละ 1 โรง เมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า ปัจจัยการคมนาคม

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-5 : แสดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มที่ออกแบบสอบถาม

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่ตั้งอำเภอ ที่ตั้งโรงงานที่ออกแบบสอบถาม เส้นทางคมนาคมในจังหวัด 		 <p>กิโลเมตร</p>
<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> 		

ที่มา : จากข้อมูลที่ออกแบบสอบถาม.2547.

(98 คะแนน) จะมีความสำคัญที่สุด รองลงมาคือปัจจัยความพร้อมด้านสาธารณูปโภค (87 คะแนน) ปัจจัยทางด้านวัตถุดิบ (83 คะแนน)

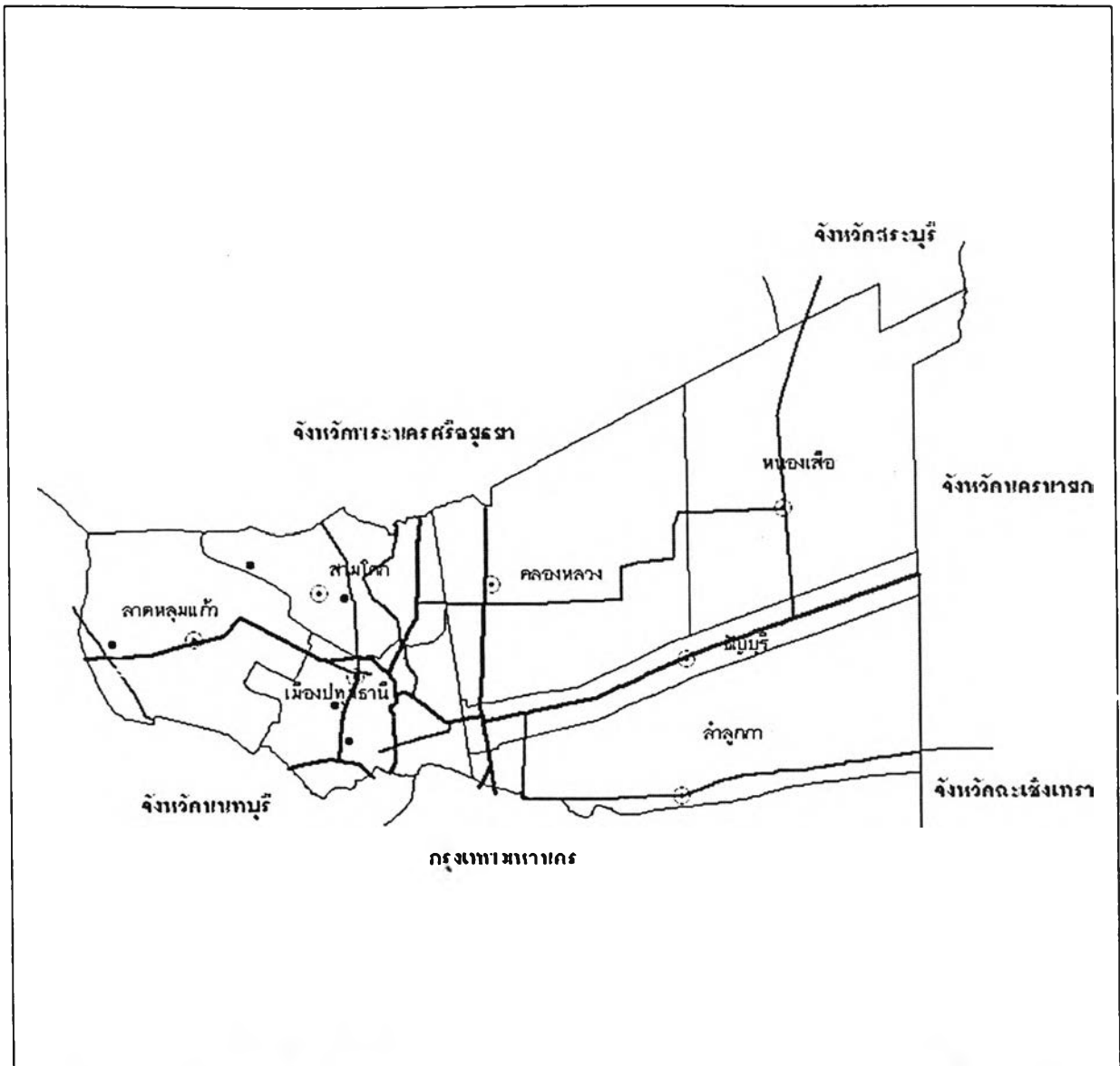
1) ปัจจัยด้านการคมนาคม เนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มเป็นอุตสาหกรรมที่มีวัตถุดิบและผลผลิตที่เน่าเสียง่าย มีความจำเป็นต้องมีระบบการขนส่งที่รวดเร็วจากแหล่งวัตถุดิบไปยังโรงงาน และจากโรงงานส่งไปยังตลาด ดังนั้นเส้นทางคมนาคมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานประเภทนี้ เส้นทางคมนาคมที่สำคัญในพื้นที่ศึกษาจึงมีการพัฒนาทางด้านความพร้อมเหล่านี้เพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องอีกด้วย จากลักษณะดังกล่าว เป็นสาเหตุให้มีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมอาหารที่วัตถุดิบต้องใช้ความรวดเร็วในการขนส่ง อยู่ในบริเวณพื้นที่อำเภอคลองหลวง และอำเภอเมืองปทุมธานี เช่น โรงงานผลิตเครื่องดื่มบรรจุเสร็จจากพืช ผักและผลไม้ โรงงานทำขนมปัง คุกกี้ เป็นต้น

2) ปัจจัยด้านความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค เห็นได้ว่าความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคนั้นส่งผลให้ผู้ประกอบการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่นั้น ๆ เป็นส่วนมาก เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิต เช่น บริเวณนิคมอุตสาหกรรมนวนคร อำเภอคลองหลวง และ สวนอุตสาหกรรมบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี ตลอดจนตามแนวเส้นทางหลวงแผ่นดินที่สำคัญสายต่าง ๆ เช่น ทางหลวงหมายเลข 1 ทางหลวงหมายเลข 307 เป็นต้น

3) ปัจจัยทางด้านวัตถุดิบ ดังที่กล่าวไปแล้วว่าอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบที่เน่าเสียง่ายกว่าประเภทอื่น ๆ เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากธรรมชาติและการเพาะปลูกมีอายุการใช้งานที่จำกัด ดังนั้น การตั้งอยู่ใกล้วัตถุดิบจึงทำให้ลดภาวะการเน่าเสียของวัตถุดิบเหล่านั้นได้ และโรงงานที่มีวัตถุดิบที่ใช้จากโรงงานใกล้เคียงจะมีการตั้งโรงงานอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน

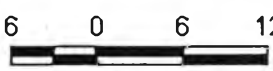

5.3.3 อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้

อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ ได้แก่ โรงงานเลื่อยไม้และแปรรูปไม้ โรงงานทำเครื่องเรือนจากไม้ ทำไม้อัด โรงงานทำวงกบประตูหน้าต่าง โรงงานทำผลิตภัณฑ์จากไม้ เช่น ไม้ประสาน ไม้ปาร์เก้ โรงงานเหล่านี้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสสามโคก จำนวน 2 โรง อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลาดหลุมแก้วและอำเภอรัญบุรี อำเภอละ 1 โรง รวมทั้งหมดมี 5 โรง และเมื่อพิจารณาลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ พบว่า ปัจจัยคมนาคม (53 คะแนน) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค (47 คะแนน) และปัจจัยทางด้านราคาที่ดินและปัจจัยด้านวัตถุดิบ (42 คะแนน)

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-6 : แสดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมใหม่และแปรรูปไม้ที่คอบแบบสอบถาม

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่ตั้งอำเภอ ที่ตั้งโรงงานที่ตอบแบบสอบถาม เส้นทางคมนาคมในจังหวัด 	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div data-bbox="939 1638 1085 1824"> </div> <div data-bbox="1093 1638 1393 1824"> <p>กิโลเมตร</p> </div> </div> <div style="margin-top: 10px;"> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> </div>
--	--

ที่มา : จากข้อมูลที่คอบแบบสอบถาม.2547.

1) **ปัจจัยทางด้านการคมนาคม** เนื่องจากอุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ส่วนใหญ่ได้แก่โรงงาน เลื่อยไสและแปรรูปไม้ การแกะสลักไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ต้องอาศัยวัตถุดิบที่ต้องมีการนำเข้าไม้จาก ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว อินโดนีเซียและปาไม้จากภาคเหนือ และปัจจุบันมีการนำไม้ยางพารามา เป็นวัตถุดิบในการทำผลิตภัณฑ์จากไม้มากขึ้น มีการขนส่งส่วนใหญ่ทางรถยนต์และทางเรือที่บริเวณท่าเรือ คลองเตย นอกจากนั้นที่เหลือบางส่วนยังมีการขนส่งทางรถไฟด้วย จากลักษณะดังกล่าวจึงทำให้โรงงาน เหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่รวมกันอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอสามโคก ซึ่งมีเส้นทางคมนาคมทางรถ ดยนต์ และแม่น้ำผ่าน

2) **ปัจจัยด้านความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค** ความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคนั้น ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ๆ เพราะถ้ามีความพร้อมในการให้บริการด้าน สาธารณูปโภค ย่อมทำให้การดำเนินการของโรงงาน ตลอดจนการติดต่อซื้อขายผลผลิตเป็นไปได้อย่าง สะดวกและรวดเร็ว

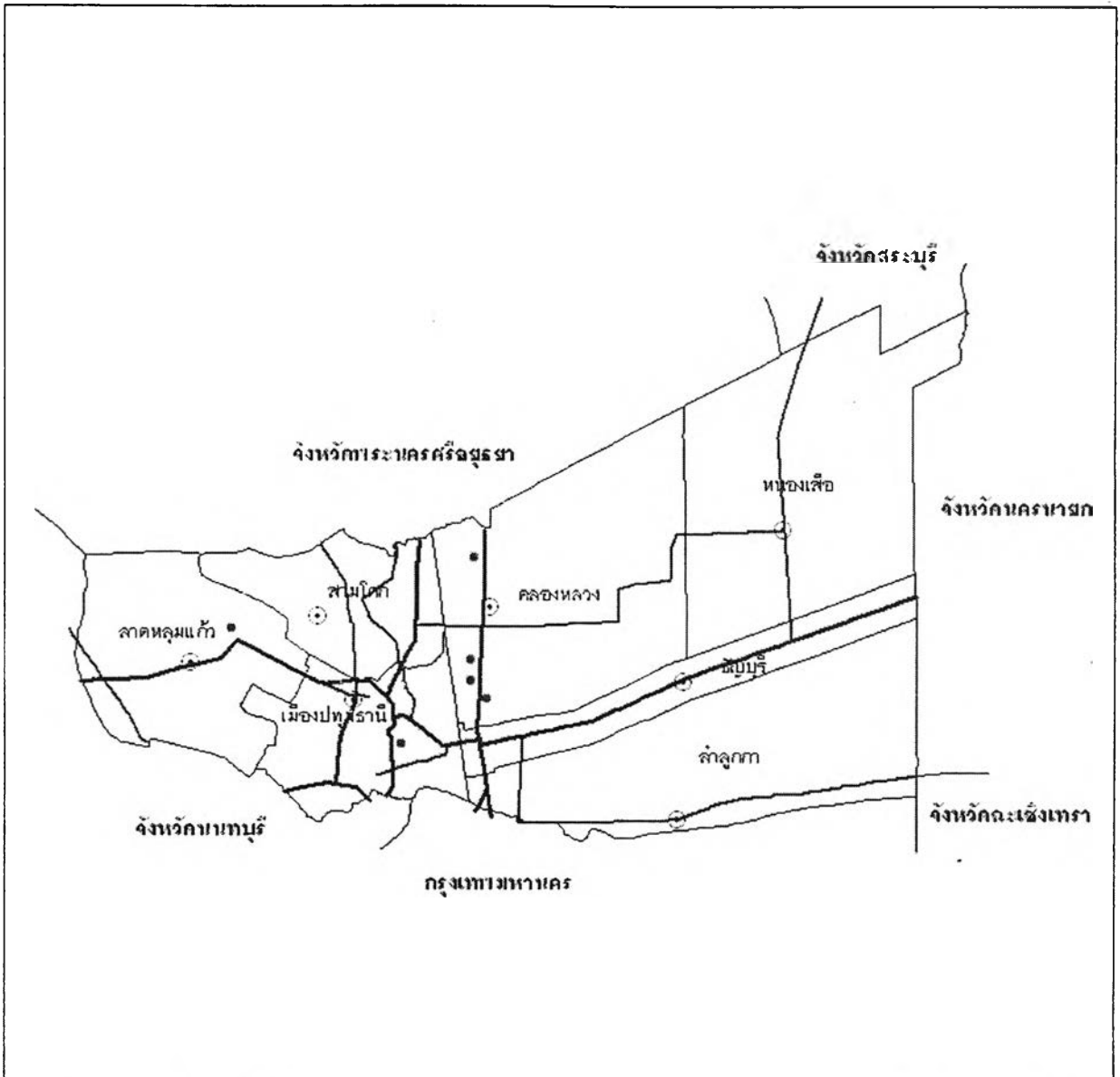
3) **ปัจจัยทางด้านราคาที่ดิน** เนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนามากขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ระบบสาธารณูปโภค ทำให้ความเจริญเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ส่งผลให้ราคาที่ดินแพงมากขึ้น ดังนั้นในการ เลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการ ราคาที่ดินจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกที่ ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม

5.3.4 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ โรงงานทอผ้า โรงงานปั่นฝ้าย โรงงานตัดเย็บเครื่อง นุ่งห่มและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ที่ตั้งของโรงงานประเภทนี้อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอคลองหลวง จำนวน 4 โรง อำเภอเมืองปทุมธานี และอำเภอลาดหลุมแก้วอีกอำเภอละ 1 โรง

เมื่อพิจารณาลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้ง ของโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่ง ห่ม พบว่า ปัจจัยทางด้านคมนาคม (71 คะแนน) มีความสำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านความ พร้อมทางด้านสาธารณูปโภค (53 คะแนน) และปัจจัยทางด้านจำนวนแรงงาน (51 คะแนน)

1) **ปัจจัยทางด้านคมนาคม** เป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรก เนื่องจากการตั้งโรงงานอยู่บริเวณที่ สะดวกในการขนส่งวัตถุดิบและผลผลิต ย่อมทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการ ผลิต ส่วนใหญ่การคมนาคมขนส่งทั้งวัตถุดิบและผลผลิตของผู้ประกอบการนั้นเป็นการขนส่งทางบก ซึ่ง เป็นการขนส่งที่สะดวกรวดเร็วในปัจจุบัน จากลักษณะดังกล่าวทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมี รูปแบบที่ตั้งที่ชัดเจน ทำเลที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้ตั้งอยู่ริมถนนสายหลัก

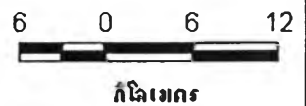

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-7 : แดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ออกแบบสอบถาม

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งโรงงานที่ออกแบบสอบถาม
- เส้นทางคมนาคมในจังหวัด

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : จากข้อมูลที่ออกแบบสอบถาม, 2547.

หรือถนนเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก เช่น ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 306 และ 307

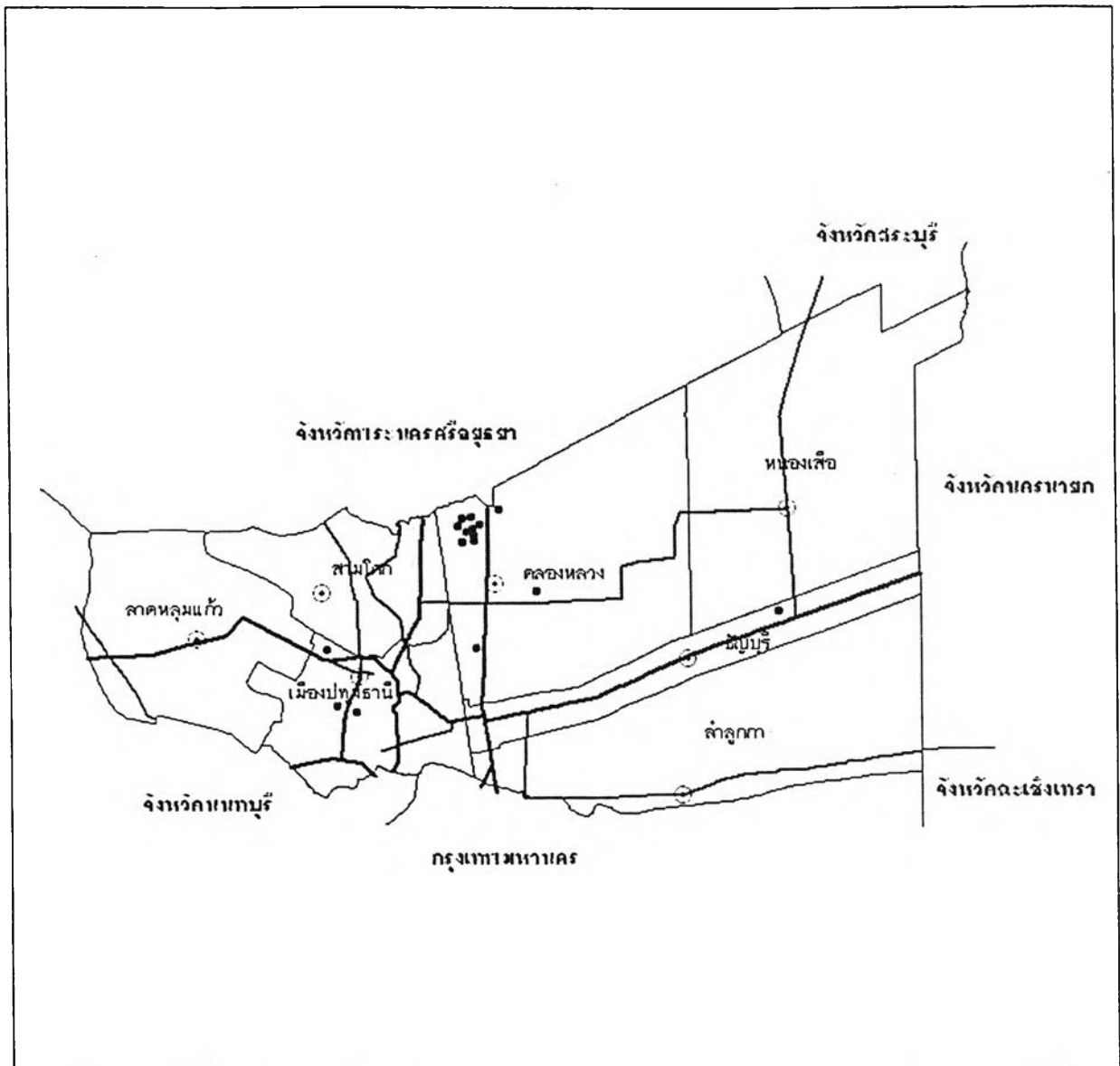
2) ปัจจัยทางด้านความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการประกอบอุตสาหกรรม ดังนั้น โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจึงเลือกตั้งอยู่ในบริเวณที่มีสาธารณูปโภคเหล่านี้ให้บริการ โดยเฉพาะพื้นที่ของอำเภอคลองหลวงนั้น ปริมาณการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้กับผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรม สูงถึง 1,320 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง ส่วนปริมาณการจำหน่ายน้ำประปาก็เช่นเดียวกัน มีจำนวน 14,261,050 ลบ.ม. โดยส่วนใหญ่เป็นการใช้ในภาคอุตสาหกรรม

3) ปัจจัยทางด้านจำนวนแรงงาน สำหรับปัจจัยทางด้านแรงงาน เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งต้องการแรงงานเป็นจำนวนมากพอสมควร และในพื้นที่ที่ศึกษาก็สามารถหาแรงงานเหล่านี้ได้ เป็นการเอื้ออำนวยให้โรงงานเหล่านี้มาตั้งโรงงานในพื้นที่ พื้นที่จังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ในเขตปริมณฑลที่มีจำนวนแรงงานเดินทางเข้ามาเพื่อหางานเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ประกอบการมีจำนวนแรงงานเพียงพอต่อความต้องการในกระบวนการผลิตของโรงงานตนได้เป็นอย่างดี เฉพาะที่อำเภอคลองหลวง มีการจ้างงาน จำนวน 83,942 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.67 ของแรงงานในจังหวัด

5.3.5 อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก

อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก ได้แก่ โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก โรงงานผลิตสี โรงงานผลิตสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โรงงานผลิตชิ้นส่วนพลาสติก โรงงานผลิตยาและเครื่องสำอางค์ โรงงานผลิตหลอดพลาสติกบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ส่วนที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้ ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอคลองหลวงเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 75 ของโรงงานที่ตอบแบบสอบถามหรือมีจำนวน 12 โรง รองลงไปตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอธัญบุรี จำนวน 3 โรงและ 1 โรง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือปัจจัยทางการคมนาคม (163 คะแนน) รองลงมาคือปัจจัยทางการเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม (146 คะแนน) และปัจจัยทางด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค (143 คะแนน)

1) ปัจจัยทางการคมนาคม จากการที่อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติกส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก เช่น โรงงานผลิตขวดพลาสติกบรรจุน้ำดื่ม โรงงานผลิตกระสอบพลาสติก โรงงานผลิตโครงตู้โทรศัพท์ เครื่องปรับอากาศและตู้เย็น โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์ซีลีโคน เป็นต้น ได้อาศัยวัตถุดิบจากการนำเข้ามาและที่มาจากภาคตะวันออกบริเวณจังหวัดระยองและจังหวัด

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-8 : แสดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติกที่ออกแบบสอบถาม

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่ตั้งอำเภอ ที่ตั้งโรงงานที่ตอบแบบสอบถาม เส้นทางคมนาคมในจังหวัด 		 6 0 6 12 กิโลเมตร
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		

ที่มา : จากข้อมูลที่ออกแบบสอบถาม.2547.

ชลบุรี เมื่อผลิตออกมาแล้วจะนำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ผลิตได้ไปจำหน่ายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ จากลักษณะดังกล่าว มีความจำเป็นต้องหาที่ตั้งให้สะดวกต่อการขนส่งวัตถุดิบและสินค้าที่ผลิตได้ออกสู่ตลาด ดังนั้น โรงงานส่วนใหญ่จึงมักกระจายตัวอยู่ตามแนวถนน เช่น ถนนพหลโยธิน ในเขตอำเภอคลองหลวงและส่วนหนึ่งอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานี

2) ปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม เนื่องจากความสำคัญของสถานประกอบการที่ต้องมีความพร้อมทั้งในด้านการลงทุนและสถานประกอบการ การที่มีสถานที่ที่พร้อมให้ผู้ลงทุนสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ได้อย่างทันทีย่อมช่วยลดเวลาในการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น การก่อสร้างซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลานานพอสมควรให้ทุกอย่างสามารถดำเนินการได้ การมีสถานที่หรือเขตประกอบการอุตสาหกรรมอยู่แล้วและมีการจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคไว้อย่างดีแล้วย่อมทำให้ผู้ประกอบการสนใจที่จะเข้ามาลงทุนหรือใช้พื้นที่ดังกล่าวมากกว่าพื้นที่บริเวณอื่น และนอกจากนี้เขตประกอบการอุตสาหกรรมยังได้รับสิทธิพิเศษจากการลงทุน ทั้งทางด้านภาษีและค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ

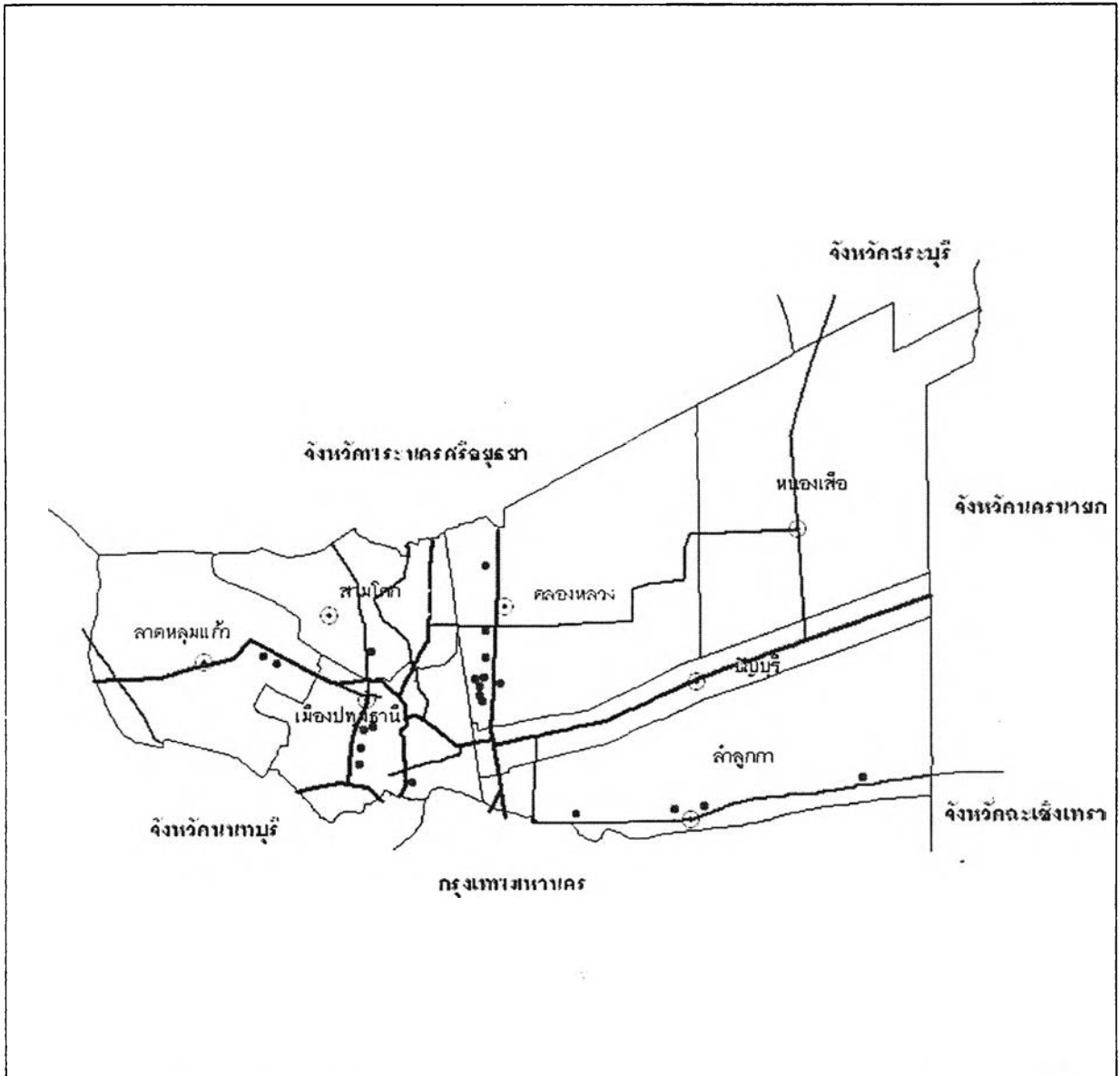
3) ปัจจัยทางด้านความพร้อมระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ความพร้อมทางด้านไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ที่พร้อมให้บริการแก่ผู้ประกอบการในพื้นที่อย่างเพียงพอและสะดวกต่อความต้องการ ซึ่งถ้ามีสิ่งเหล่านี้อย่างสมบูรณ์และพร้อมให้บริการ โรงงานย่อมเลือกที่ตั้งในบริเวณนี้ อุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติกก็เช่นเดียวกันที่จะเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค

5.3.6 อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ

อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ ได้แก่ โรงงานทำเครื่องใช้จากโลหะ โรงงานกลึง เชื่อมโลหะ โรงงานทำเครื่องสุขภัณฑ์เหล็ก โรงงานผลิตท่อเหล็กและข้อต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ โรงงานผลิตอลูมิเนียมแผ่นและอลูมิเนียมฟอยล์ โรงงานผลิตคอนกรีตผสม เช่น เสาค้ำ ท่อระบายน้ำ และโรงงานตัดแผ่นเหล็ก เป็นต้น มีโรงงานตั้งอยู่ที่อำเภอคลองหลวง จำนวน 10 โรง อำเภอเมืองปทุมธานี 5 โรง อำเภอลำลูกกา 3 โรง ลาดหลุมแก้ว 2 โรง และอำเภอสสามโคก อีก 1 โรง รวมทั้งหมด 21 โรง

เมื่อพิจารณาลำดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้ง ของอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ พบว่า ปัจจัยทางด้าน การคมนาคม เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด (226 คะแนน) รองลงมาเป็นปัจจัยทางด้านราคาที่ดิน (204 คะแนน) และปัจจัยทางด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค (196 คะแนน)

1) ปัจจัยทางการคมนาคม เป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นลำดับแรกเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ การมีระบบการคมนาคมขนส่งที่สะดวกย่อมเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการทั้งในการขนส่งวัตถุดิบจากแหล่งวัตถุดิบมายังโรงงานและการส่งสินค้าที่ผลิตได้ไปยังผู้บริโภค ต้องอาศัยพื้นที่ที่มีระบบ

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-9 : แสดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมโลหะ และอโลหะที่ออกแบบแบบสอบถาม

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอำเภอ
- ที่ตั้งโรงงานที่ตอบแบบสอบถาม
- เส้นทางคมนาคมในจังหวัด

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : จากข้อมูลที่ออกแบบแบบสอบถาม.2547.

การคมนาคมที่เอื้อต่อการขนส่ง ทั้งทางบก อากาศและทางน้ำ โรงงานจะเลือกเส้นทางที่มีการคมนาคมสะดวกและรวดเร็ว เช่น เส้นทางสายพหลโยธิน โรงงานจำนวนมากเลือกเส้นทางนี้เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมของตน

2) ปัจจัยด้านราคาที่ดิน ราคาที่ดินเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้ง หากพื้นที่หรือบริเวณใดมีราคาสูง อาจส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่ตั้งนั้นได้ แต่การพิจารณาเลือกที่ตั้งนั้นต้องพิจารณาหลาย ๆ ปัจจัยประกอบด้วย หากที่ดินราคาแพงแสดงว่าพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ที่มีระบบสาธารณูปโภคที่สะดวกและพร้อมให้บริการ มีระบบการคมนาคมที่เข้าถึงได้สะดวกเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการทั้งการขนส่งวัตถุดิบเข้าสู่โรงงานและการขนส่งสินค้าและการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภค เช่นเดียวกัน เมื่อเราพิจารณาราคาที่ดินที่ราคาไม่สูงมากนัก พบว่า พื้นที่นั้นย่อมห่างไกลและการคมนาคมอาจไม่สะดวกมากนัก พื้นที่ส่วนหนึ่งอาจยังไม่พร้อมทางด้านสาธารณูปโภค ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นตัวแปรโดยตรงต่อราคาที่ดินเหล่านั้นด้วย

3) ปัจจัยด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค เป็นปัจจัยรองลงมา เนื่องจากการมีที่ตั้งในบริเวณที่มีความพร้อมในการให้บริการสาธารณูปโภค ได้แก่ ประปา ไฟฟ้าและระบบโทรคมนาคม ทำให้โรงงานเลือกที่ตั้งในบริเวณที่มีการให้บริการเหล่านี้ เช่น บริเวณนิคมอุตสาหกรรมนครหลวงอุตสาหกรรมบางกะดี ตลอดจนตามแนวเส้นทางแผ่นดินสายสำคัญต่าง ๆ เช่น ถนนพหลโยธิน เป็นต้น

5.3.7 อุตสาหกรรมบริการ

อุตสาหกรรมบริการ ได้แก่ โรงงานซ่อมเครื่องยนต์ โรงงานซ่อมและทาสีเรือ โรงงานผลิตหรือประกอบผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ โรงงานผลิตชิ้นส่วนประกอบและอุปกรณ์รถยนต์ โรงงานผลิตชิ้นส่วนและเครื่องถ่ายภาพสี โรงงานผลิตเครื่องจักรกลทางเกษตรกรรม เป็นต้น ส่วนที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ นั้น อยู่ที่อำเภอคลองหลวง มากถึง 28 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 68.29 ของโรงงานทั้งหมด รองลงมาตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองปทุมธานี ร้อยละ 9.76 หรือ 10 โรง ส่วนที่เหลืออยู่ในอำเภอธัญบุรีและอำเภอลำลูกกาอีกอำเภอละ 1 โรงเท่านั้น เมื่อพิจารณาลำดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมบริการ พบว่า ปัจจัยด้านการคมนาคม (436 คะแนน) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมประเภทนี้ รองลงมาคือปัจจัยทางด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค (405 คะแนน) และปัจจัยด้านราคาที่ดิน (299 คะแนน)

1) ปัจจัยด้านคมนาคม จากการที่อุตสาหกรรมบริการในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่สามารถแบ่งลักษณะของการประกอบการออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ อุตสาหกรรมบริการที่ให้บริการแก่พื้นที่ชุมชน

ผู้มาใช้บริการหรือลูกค้า ทำให้อุตสาหกรรมเหล่านี้เลือกที่ตั้งอยู่ตามแนวถนนที่เดินทางเข้าถึงได้สะดวก ส่วนใหญ่เกาะกลุ่มตามแนวถนนพหลโยธิน ถนนสายติวานนท์ ถนนสายกรุงเทพฯ – ปทุมธานี เป็นต้น

อุตสาหกรรมอีกประเภทหนึ่ง คืออุตสาหกรรมบริการที่ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก และผลิตชิ้นส่วนประกอบ เช่น ชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ ชิ้นส่วนประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้า แผนวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งลักษณะสินค้ามีน้ำหนักไม่มากและเคลื่อนย้ายสะดวก จากการผลิตเพื่อส่งออกเป็นสำคัญ จำเป็นต้องเลือกที่ตั้งใกล้หรือติดเส้นทางคมนาคมสายสำคัญที่สะดวกต่อการขนส่งไปยังสนามบินหรือท่าเรือ ดังนั้น ส่วนใหญ่จึงตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี โดยเกาะกลุ่มอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร และสวนอุตสาหกรรมบางกะดี

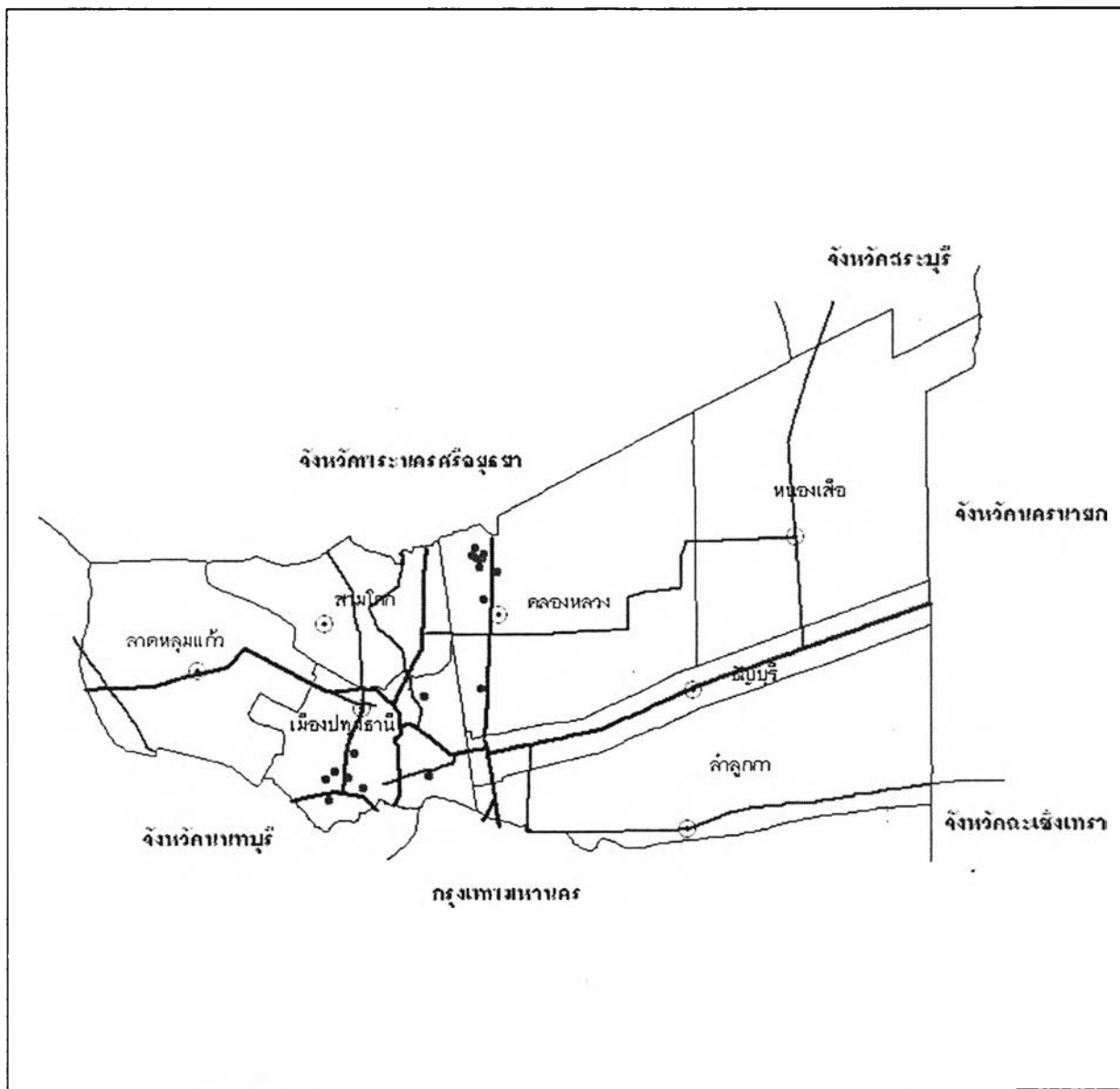
2) ปัจจัยด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ประปา ไฟฟ้า และโทรศัพท์ นอกจากจะเป็นปัจจัยพื้นฐานในการประกอบอุตสาหกรรมแล้ว สำหรับอุตสาหกรรมบริการ ในเรื่องของระบบไฟฟ้าและการติดต่อสื่อสารนับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินการให้ได้รับความสะดวกรวดเร็ว และมีความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจให้ทันต่อสภาวะและเหตุการณ์ในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ดังนั้น โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้จึงมักเลือกที่ตั้งในบริเวณที่มีบริการเหล่านี้ค่อนข้างพร้อม เช่น ในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร สวนอุตสาหกรรมบางกะดี และเส้นทางสายสำคัญในจังหวัดปทุมธานี อย่างที่กล่าวมาแล้ว

3) ปัจจัยด้านราคาที่ดิน เห็นได้ว่าราคาที่ดินเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการตัดสินใจเลือกที่ตั้ง เนื่องจากราคาที่ดินย่อมเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนในกระบวนการผลิต หากได้ราคาที่ดินที่พึงพอใจและยอมรับได้ ย่อมส่งผลให้ผู้ประกอบการเลือกสถานที่แห่งนั้นเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมของตน

5.3.8 อุตสาหกรรมอื่น ๆ

อุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้แก่ โรงงานผลิตกล่องกระดาษและบรรจุภัณฑ์ โรงงานผลิตของเล่นเด็ก โรงงานผลิตถุงกระดาษและกล่องกระดาษ โรงงานผลิตกระเป๋านั่งและผลิตภัณฑ์จากหนัง โรงงานผลิตแทมเก็บเอกสาร กระดาษไขอัดสำเนา เป็นต้น มีโรงงานขนาดกลางทั้งหมด 14 โรง ส่วนที่ตั้งของโรงงานนั้นอยู่ในพื้นที่เขตอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอคลองหลวง จำนวนใกล้เคียงกัน คือ 8 โรง และ 6 โรงตามลำดับ

เมื่อพิจารณาลำดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ พบว่าปัจจัยด้านคมนาคมมีความสำคัญที่สุด (148 คะแนน) รองลงมาคือปัจจัยด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค (124 คะแนน) และปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม (110 คะแนน)

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-11 : แสดงที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่ออกแบบสอบถาม

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ที่ตั้งอำเภอ ที่ตั้งโรงงานที่ออกแบบสอบถาม เส้นทางคมนาคมในจังหวัด 	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="962 1638 1054 1754"> </div> <div data-bbox="1101 1661 1378 1731"> </div> </div> <p style="text-align: center;">กิโลเมตร</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <p data-bbox="931 1824 1270 1940"> ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย </p> </div>
--	--

ที่มา : จากข้อมูลที่ออกแบบสอบถาม, 2547.

1) ปัจจัยด้านคมนาคม เนื่องจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ แทบทุกประเภทอุตสาหกรรมในประเภทนี้จะมีตลาดจำหน่ายผลผลิตหรือสินค้าที่อยู่นอกพื้นที่และมีตลาดอยู่ต่างประเทศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการขนส่งสินค้าของตนเองออกสู่ตลาดค่อนข้างมาก อุตสาหกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ติดกับเส้นทางคมนาคมสายหลัก สามารถเชื่อมการคมนาคมระหว่างปทุมธานีและกรุงเทพมหานครได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เพื่อส่งสินค้าไปยังสนามบิน โดยรวมตั้งอยู่เป็นกลุ่ม ตามแนวถนนสายหลักต่าง ๆ เช่น ถนนสายพหลโยธิน ในอำเภอคลองหลวง ถนนติวานนท์ ถนนสายกรุงเทพ – ปทุมธานี ในอำเภอเมืองปทุมธานี

2) ปัจจัยด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค เป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิต ดังนั้น โรงงานเหล่านี้จึงเลือกพื้นที่ที่มีระบบโครงสร้างสาธารณูปโภคที่พร้อมให้บริการอยู่แล้ว ทั้ง ระบบไฟฟ้า ประปา และการคมนาคมสื่อสาร เห็นได้จากปริมาณการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าและประปา ที่มีปริมาณมากเพียงพอแก่ความต้องการ

3) ปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม สังเกตเห็นได้ว่า เขตประกอบการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ ทั้งการคมนาคมขนส่งที่สะดวก รวดเร็ว ความพร้อมของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการประกอบการ อีกทั้งมีความได้เปรียบในเชิงที่ตั้ง เกิดความประหยัดทางด้านที่ตั้ง ข้อได้เปรียบเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอื่น ๆ เลือกที่ตั้งที่เป็นเขตประกอบการอุตสาหกรรม

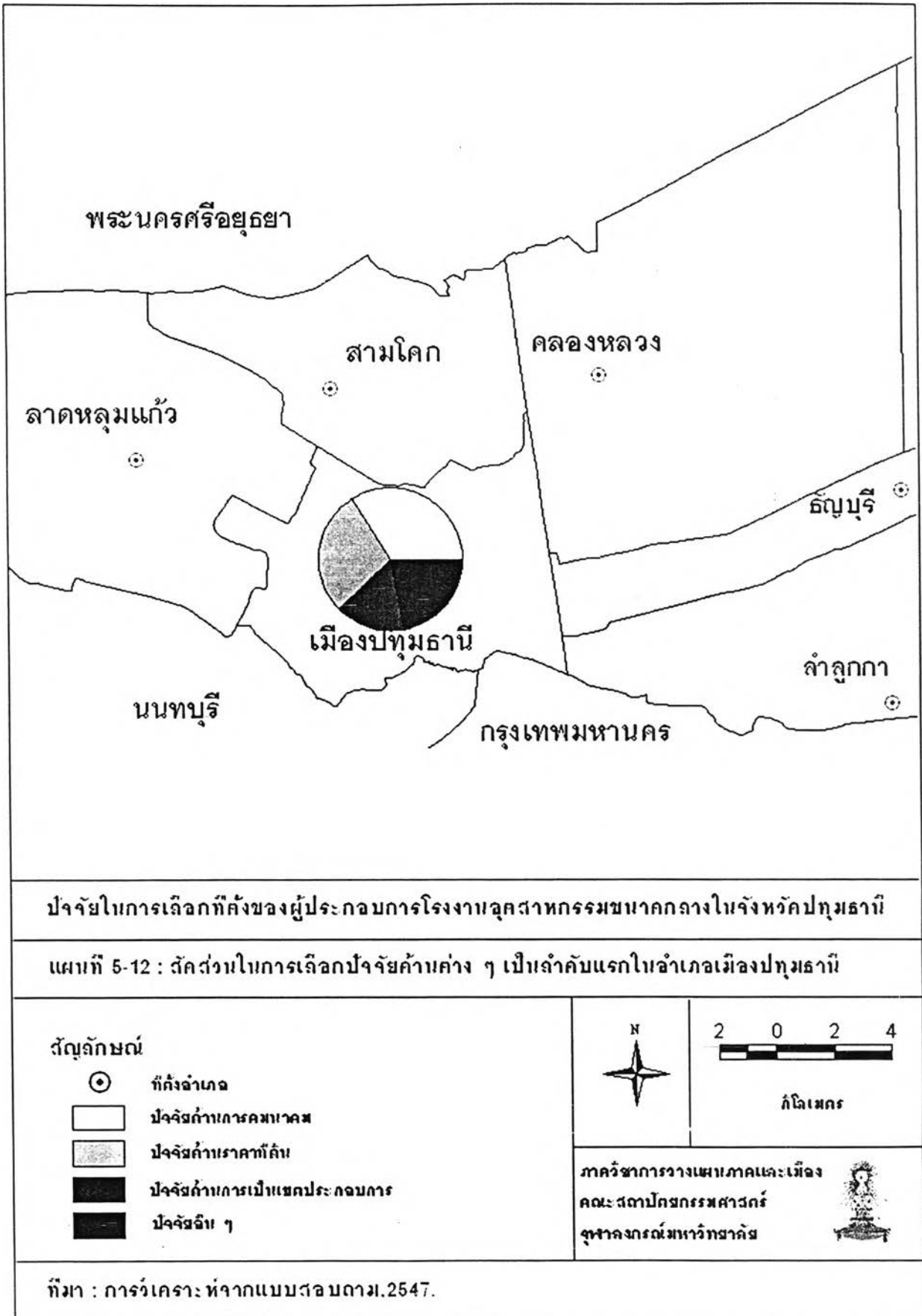
การที่โรงงานอุตสาหกรรมทุกประเภทให้ความสำคัญกับปัจจัยคมนาคมและปัจจัยด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ทำให้ทำเลที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับเส้นทางคมนาคมขนส่ง ทั้งในลักษณะการตั้งโรงงานตามเส้นทางคมนาคมทางบก และมักมีการตั้งโรงงานในบริเวณที่มีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค เกิดเป็นย่านอุตสาหกรรมริมถนน สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภทที่มีการเลือกปัจจัยที่อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่มีบทบาทต่ออุตสาหกรรมเฉพาะบางประเภท ปัจจัยดังกล่าวมีส่วนดึงดูดให้โรงงานที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่สามารถเข้าถึงปัจจัยเหล่านี้ด้วย ลักษณะนี้เห็นได้ชัดเจนจากการตั้งโรงงาน เช่น อุตสาหกรรมกระดาษ ซึ่งมักมีการตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ มีการขนส่งวัตถุดิบที่สะดวกมายังโรงงานอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีตามประเภทของอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ โรงงานขนาดกลางให้ความสำคัญกับปัจจัยที่สอดคล้องกับผลการศึกษาดังกล่าวโดยเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยดังที่กล่าวรายละเอียดไว้ข้างต้น

5.4 ปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำแนกรายอำเภอ

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยในการเลือกที่ตั้งตามประเภทอุตสาหกรรมแล้วจะเห็นได้ว่า แต่ละประเภทอุตสาหกรรมนั้น มีการเลือกปัจจัยที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยให้ความสำคัญในด้านการคมนาคมขนส่งและระบบสาธารณูปโภค เป็นลำดับแรกเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงอุตสาหกรรมบางประเภทเท่านั้นที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่แตกต่างออกไป นั่นคือ อุตสาหกรรมการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบเป็นลำดับแรก ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมมากขึ้น จึงเห็นสมควรศึกษาปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมโดยพิจารณาเป็นรายอำเภอเพิ่มเติมอีก ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาครั้งนี้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

5.4.1 อำเภอเมืองปทุมธานี

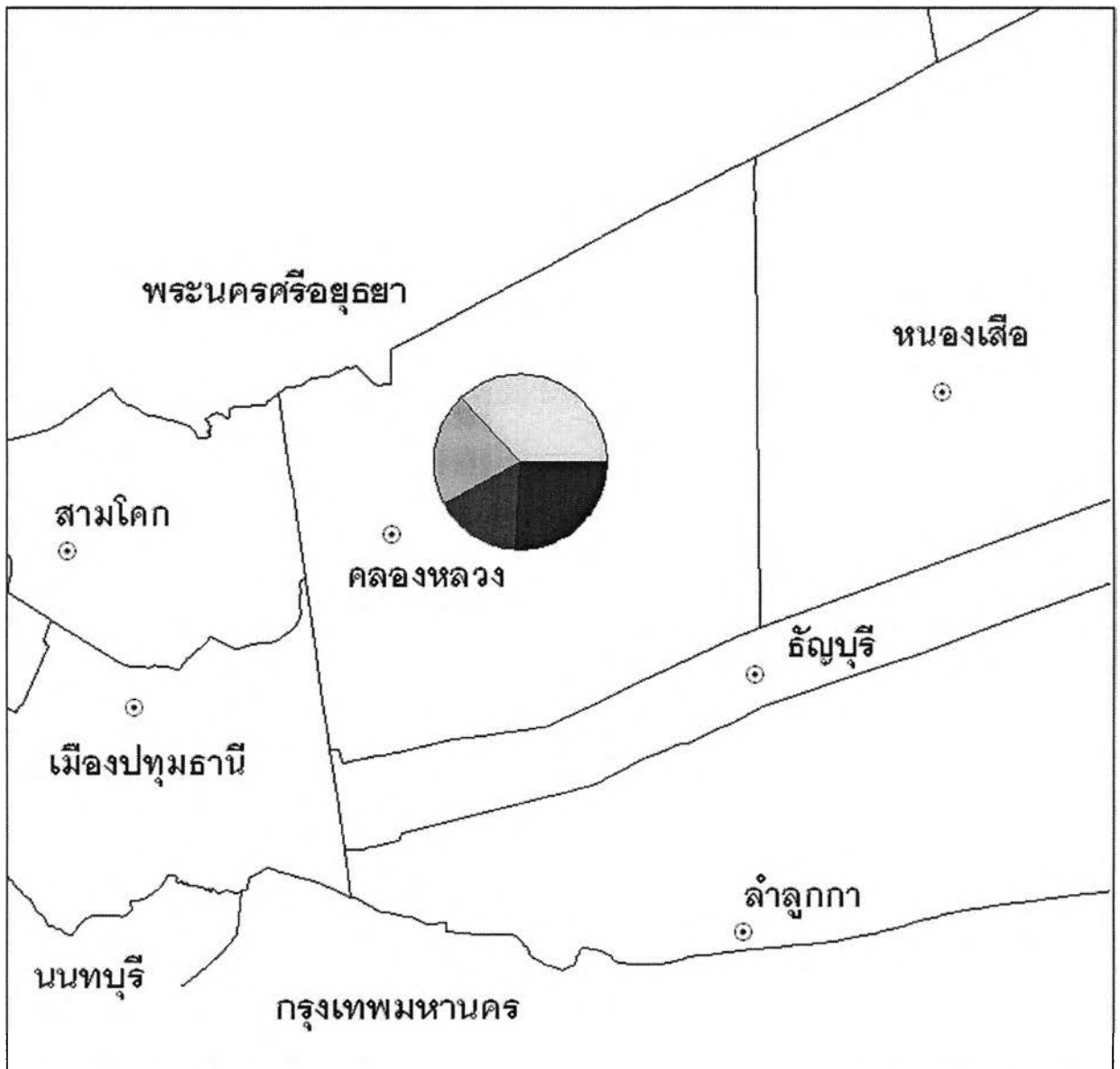
อำเภอเมืองปทุมธานีเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก และมีอุตสาหกรรมขนาดต่าง ๆ ตั้งอยู่อย่างหนาแน่น มากถึง 428 โรงงาน ส่วนโรงงานขนาดกลางนั้น มีจำนวน 32 โรง แบ่งเป็นประเภทอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีอุตสาหกรรมบริการตั้งอยู่มากที่สุด จำนวน 10 โรงด้วยกัน อุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานี เลือกปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่งเป็นลำดับแรกมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี มีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องทั้งระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และความได้เปรียบของพื้นที่ที่เป็นจุดศูนย์กลางของจังหวัดและเป็นอำเภอเมือง ส่งผลให้พื้นที่ที่มีความเจริญและความพร้อมทางด้านต่าง ๆ สามารถรองรับการเติบโตของภาคธุรกิจและการลงทุนจากภายนอก รวมทั้งอุตสาหกรรมด้วยเช่นกัน จากความพร้อมของพื้นที่จึงได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการเข้ามาลงทุน ปัจจัยรองลงมาคือปัจจัยทางด้านราคาที่ดิน จากการที่อำเภอเมืองมีความได้เปรียบเชิงที่ตั้ง พร้อมกับควมระบบสาธารณูปโภคที่มีความพร้อมความต้องการใช้พื้นที่ย่อมมีความต้องการมากเช่นเดียวกัน เหล่านี้ส่งผลให้ราคาที่ดินมีราคาแพง จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการต้องพิจารณา ลำดับที่สามคือปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการ เขตประกอบการในพื้นที่อำเภอเมือง จะอยู่ในพื้นที่ตำบลบางกระดี นั่นคือ สวนอุตสาหกรรมบางกระดี ซึ่งเอกชนเป็นผู้ลงทุนตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 และมีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้เขตประกอบการแห่งนี้เป็นที่สนใจของนักลงทุนและผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ๆ แต่ทั้งนี้ปัจจัยด้านอื่น ๆ ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน

การเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมนั้นต้องพิจารณาจากข้อมูลหลาย ๆ ส่วนประกอบกันเพื่อให้ได้ที่ตั้งหรือการดำเนินการนั้นเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดนั่นเอง

5.4.2 อำเภอคลองหลวง

อำเภอคลองหลวงเป็นอำเภอที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมหนาแน่นที่สุด มีจำนวนโรงงานรวมทั้งสิ้น 637 โรงงาน เงินลงทุนรวม 69,774 ล้านบาทและแรงงานรวม 83,711 คน โรง ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 63 โรง จากอุตสาหกรรมที่ตอลกลับมาทั้งหมดนั้น เมื่อสรุปผลปัจจัยที่สถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวงให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่ง การคมนาคมขนส่งที่ดีย่อมส่งผลให้การลำเลียงวัตถุดิบหรือสินค้าเข้าและออกโรงงานมีความรวดเร็วและทันต่อความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภคได้อย่างทันท่วงที ความได้เปรียบจากการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ใกล้กับเส้นทางคมนาคมที่รองรับการบริการได้เป็นอย่างดีนั้น ยังช่วยส่งเสริมให้พื้นที่นั้น ได้เปรียบเชิงที่ตั้งอีกด้วย จากการที่อำเภอคลองหลวงมีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญผ่าน นั่นคือเส้นพหลโยธิน ที่มีขนาดช่องทางมากถึง 10 ช่องทาง การเดินทางย่อมได้เปรียบมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ อีกทั้งยังมีเส้นทางที่เป็นทางรถไฟผ่าน พื้นที่อำเภอคลองหลวงจึงเป็นพื้นที่อีกพื้นที่หนึ่งที่มีเส้นทางรองรับเป็นจำนวนมากและผู้ประกอบการก็เห็นความได้เปรียบจากการตั้งโรงงานในอำเภอคลองหลวงเช่นเดียวกัน ปัจจัยรองลงมาคือ การเป็นเขตประกอบการ ก็เหมือนกับอำเภอเมืองปทุมธานี ที่มีเขตประกอบการ แต่ในอำเภอคลองหลวงเป็นเขตประกอบการขนาดใหญ่ ที่มีพื้นที่มากกว่า 6,000 ไร่ และยังเป็นต้นแบบของเขตประกอบการแห่งแรกของประเทศไทย จึงทำให้มีการพัฒนาที่ดินในเขตประกอบการอย่างต่อเนื่อง และความได้เปรียบจากที่ตั้ง ที่ตั้งอยู่ติดกับถนนสายสำคัญอีกสายหนึ่งของประเทศนั่นคือ ถนนพหลโยธิน และนิคมอุตสาหกรรมนวนครยังเป็นพื้นที่ที่มีระบบสาธารณูปโภครองรับอย่างเพียงพอ อีกทั้งยังได้ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการที่เข้าไปใช้พื้นที่นิคมฯ แห่งนี้อีกด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการเลือกนิคมฯ แห่งนี้เป็นที่ตั้งของโรงงาน ปัจจัยลำดับที่สามคือ ปัจจัยด้านราคาที่ดิน จากที่ตั้งและเส้นทางคมนาคมที่สะดวก ส่งผลให้พื้นที่อำเภอคลองหลวงมีราคาสูงตามการเข้าถึงและความพร้อมด้านต่าง ๆ จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาที่ดินประกอบในการตัดสินใจด้วย

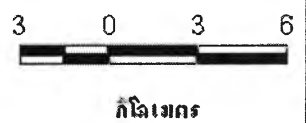

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-13 : สัดส่วนในการเลือกปัจจัยค่าจ้างต่าง ๆ เป็นลำดับแรกในอำเภอคลองหลวง

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอำเภอ
- ปัจจัยค่าจ้างการคมนาคม
- ปัจจัยค่าจ้างการเป็นเขตประกอบการ
- ปัจจัยค่าจ้างราคาที่ดิน
- ปัจจัยอื่น ๆ

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

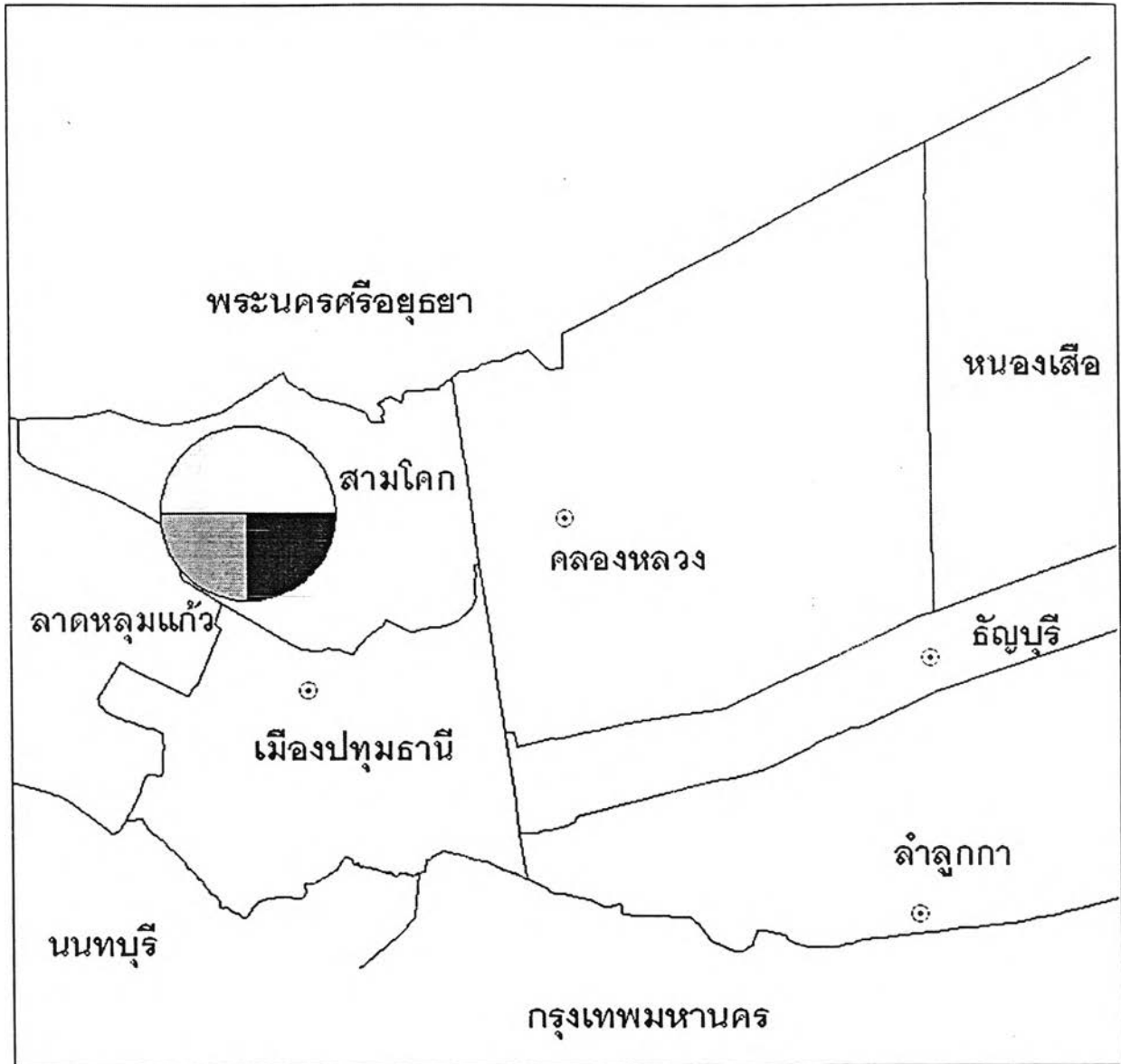
ที่มา : การวิเคราะห์จากแบบสอบถาม, 2547.

5.4.3 อำเภอสามโคก

อำเภอสามโคกมีโรงงานขนาดกลางที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 5 โรง เป็นอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 1 โรง อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 3 โรง และอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ จำนวน 1 โรง เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการแล้ว ลำดับความสำคัญคือ ปัจจัยด้านการคมนาคม เช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ ที่ต้องการเส้นทางที่สะดวก ง่ายต่อการขนส่งทั้งวัตถุดิบและสินค้า การมีเส้นทางคมนาคมที่ดีนั้นเปรียบเสมือนเป็นการช่วยผู้ประกอบการด้วย เช่น การลดเวลาในการเดินทาง การขนส่ง อีกทั้งยังช่วยให้ระบบสาธารณูปโภคตามเข้ามาอีกด้วย เปรียบเหมือนเป็น สิ่งดึงดูดให้สิ่งตาม ๆ ตามเข้ามาในพื้นที่ ทั้งชุมชน ที่อยู่อาศัย รวมไปถึงโรงงานอุตสาหกรรมด้วย ปัจจัยที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือปัจจัยด้านการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นี้ ต้องมีการพึ่งพาวัตถุดิบในกระบวนการผลิตจากพื้นที่หรือเขตใกล้เคียง และเป็นวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในพื้นที่ จึงเป็นเหตุให้โรงงานเข้ามาอยู่ในพื้นที่ และปัจจัยด้านราคาที่ดินก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการใน อำเภอสามโคกให้ความสำคัญ ราคาที่ดินในปัจจุบันมีราคาสูงขึ้น การเลือกพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นโรงงาน ผู้ประกอบการในปัจจุบันมักให้ความสำคัญกับราคาที่ดินเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง

5.4.4 อำเภอลาดหลุมแก้ว

อำเภอลาดหลุมแก้ว มีจำนวนโรงงาน 213 โรง แบ่งออกเป็นโรงงานขนาดเล็กจำนวน 187 โรง โรงงานขนาดกลาง 21 โรงและโรงงานขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรง ในการศึกษาครั้งนี้มีอุตสาหกรรมแบ่งออกเป็นอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว เลือกปัจจัยทางการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ เป็นปัจจัยลำดับแรกมากที่สุด สาเหตุเนื่องจากพื้นที่อำเภอ ลาดหลุมแก้วมีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทเกษตรอยู่มากเป็นผลให้ความสำคัญกับการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมใกล้กับแหล่งวัตถุดิบจึงมีความสำคัญในการเลือกที่ตั้งมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าความสำคัญของวัตถุดิบ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยดึงดูดให้โรงงานเข้ามาตั้งในพื้นที่นั้น ๆ การมีที่ตั้งใกล้กับวัตถุดิบทำให้เกิดความสะดวกในการเคลื่อนย้ายและการลำเลียงวัตถุดิบเข้ามาในโรงงาน ลดเวลาและช่วยประหยัดในการขนส่งอีกด้วยหากมีโรงงานตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบ รองลงมาคือปัจจัยด้านราคาที่ดิน และปัจจัยด้านสาธารณูปโภค ที่ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นตัวแปรในการตัดสินใจของผู้ประกอบการว่าจะเลือกพื้นที่ใดหรืออำเภอใดเป็นที่ตั้งโรงงานของตน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เปรียบเสมือนต้นทุนในการผลิต หากเลือกพื้นที่ที่มีราคาแพงก็เหมือนต้องใช้เงินทุนมากขึ้น ส่งผลเสียและการใช้งบประมาณสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ การเลือกที่ดินที่มีราคาถูกก็อาจต้องมีการลงทุนเพิ่มในด้านระบบสาธารณูปโภคด้วยตนเอง ดังนั้นในการเลือกที่ตั้งจึงต้องพิจารณาจากหลายปัจจัยประกอบกับ

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-14 : แสดงส่วนในการเลือกปัจจัยต่าง ๆ เป็นลำดับแรกในอำเภอสามโคก

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอำเภอ
- ปัจจัยค่าการคมนาคม
- ปัจจัยค่าการตลาดที่ดี
- ปัจจัยค่าการตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ

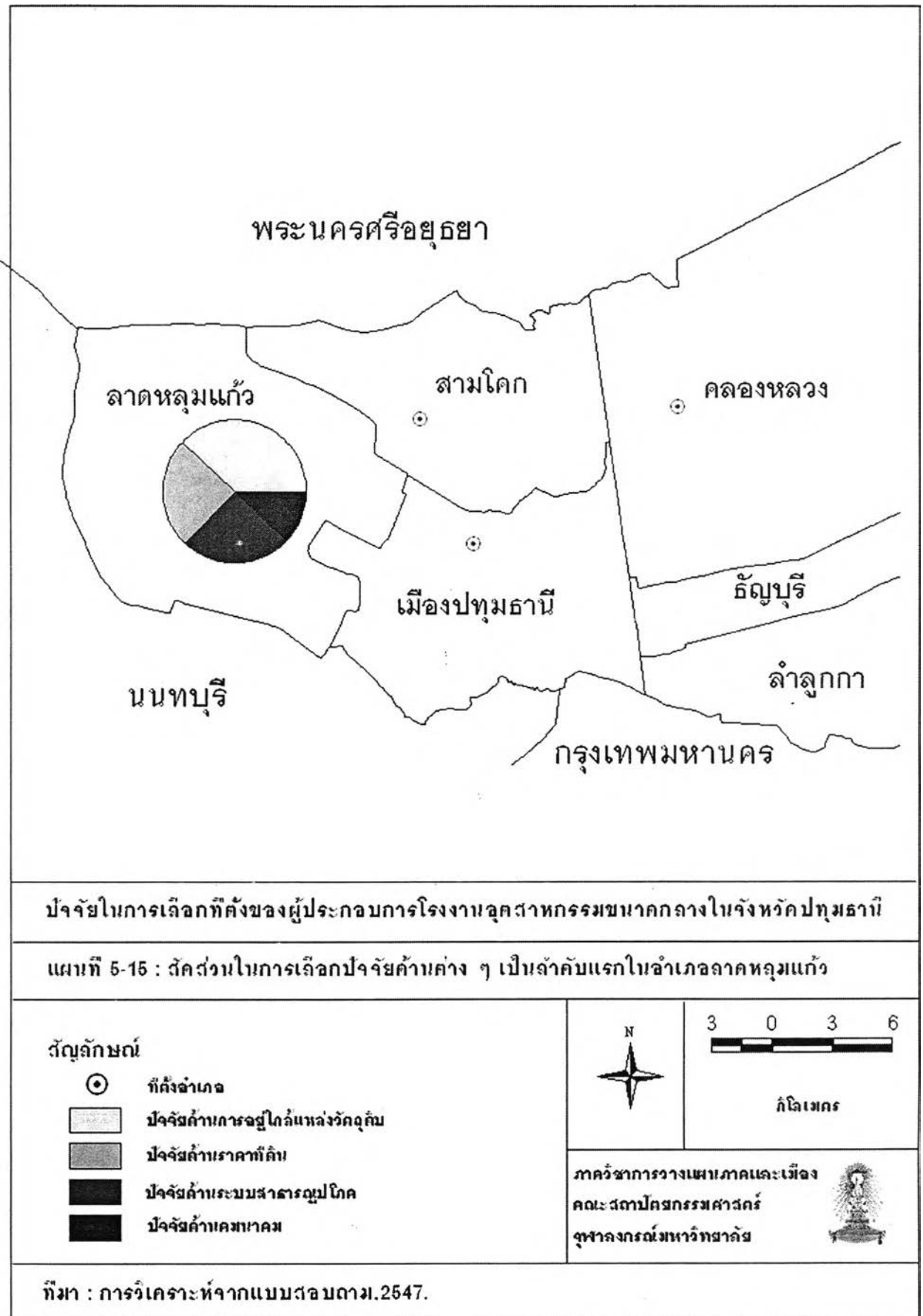
2 0 2 4

กิโลเมตร

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

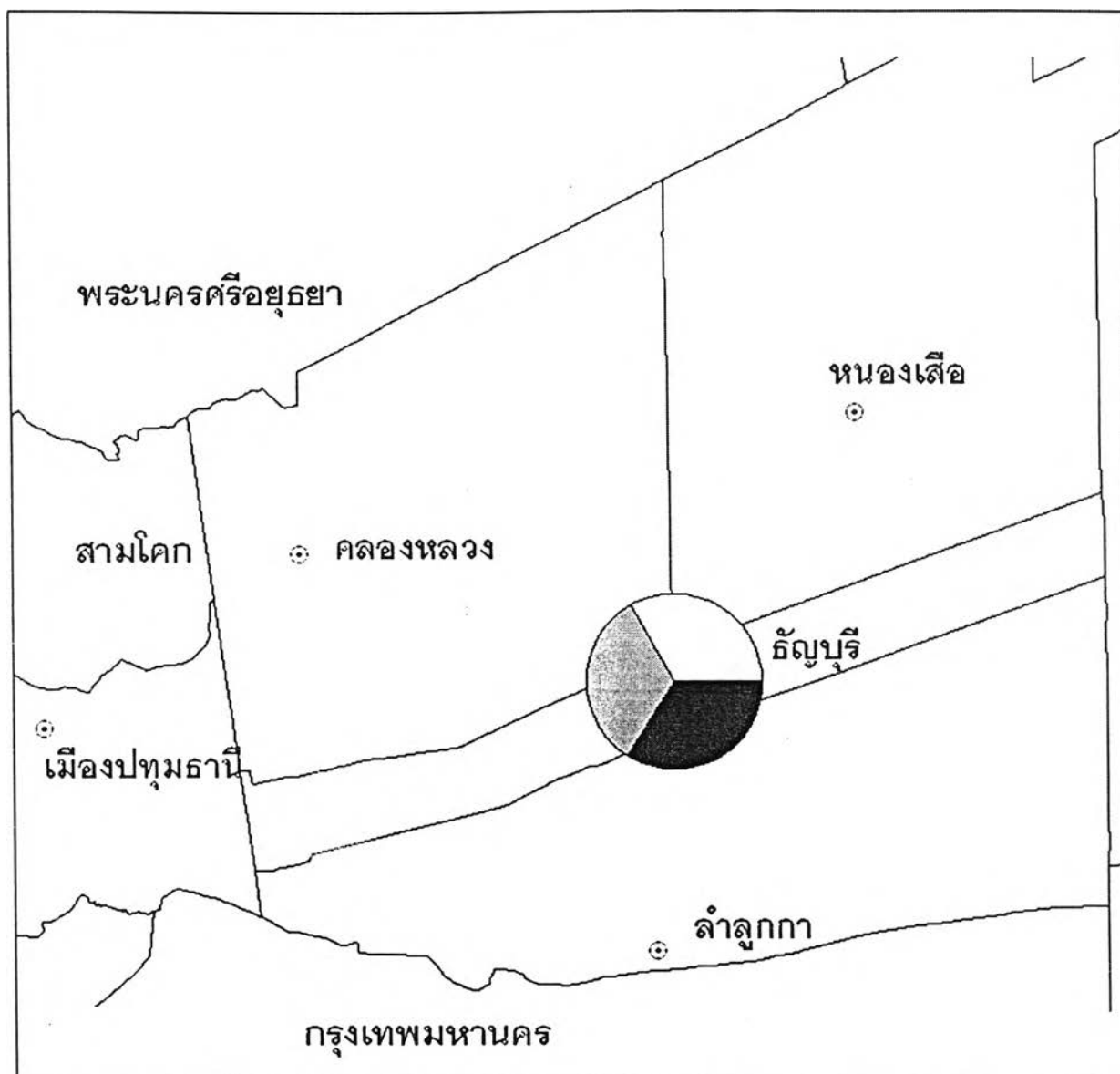

ที่มา : การวิเคราะห์จากแบบสอบถาม.2547.

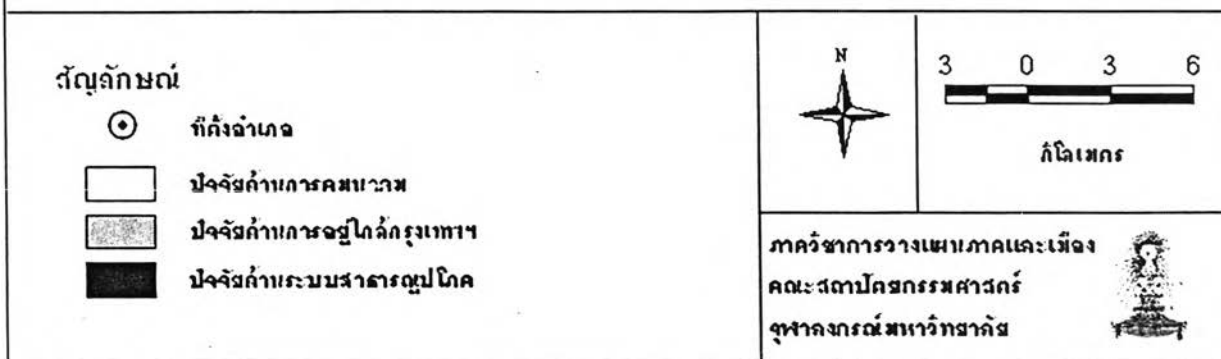
5.4.5 อำเภอรัญบุรี

อำเภอรัญบุรี มีโรงงานทั้งสิ้นจำนวน 265 โรง โดยมีโรงงานขนาดกลางที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา แบ่งเป็นอุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก อุตสาหกรรมบริการ แต่ละโรงงานนั้นเลือกปัจจัยแตกต่างกันดังนี้ อุตสาหกรรมไม้และแปรรูปไม้ เลือกปัจจัยการคมนาคมเป็นปัจจัยสำคัญลำดับแรก เนื่องจากกำลังแรงงานที่เข้ามาสู่โรงงานจำเป็นต้องมีความสะดวกเพราะปัจจุบันวัตถุดิบประเภทไม้ส่วนใหญ่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากนอกพื้นที่ การลำเลียงขนส่งจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นการมีที่ตั้งอยู่ในเส้นทางคมนาคมที่สะดวก โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้จึงได้รับประโยชน์ในการขนส่งวัตถุดิบและการขนส่งสินค้าไปจำหน่ายแก่ผู้บริโภคทั้งในพื้นที่ภายในจังหวัดหรือจังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย ส่วนอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติกเลือกปัจจัยแรกคือปัจจัยทางด้านระบบสาธารณูปโภค อุตสาหกรรมประเภทนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องให้ความสำคัญกับระบบการจัดการและการดูแลที่ดีและความปลอดภัยสูง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้วัตถุดิบที่เป็นอันตราย มีสารเคมีเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการผลิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่และสิ่งแวดล้อมได้หากขาดการจัดการและการควบคุมที่ดี ดังนั้น ระบบสาธารณูปโภคที่พร้อมสามารถรองรับการบริการของอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติกได้ดี ย่อมทำให้พื้นที่นั้นผู้ประกอบการเลือกและสนใจใช้พื้นที่นั้นเป็นที่ตั้งโรงงานของตน ส่วนอุตสาหกรรมบริการ ปัจจัยที่ให้ความสำคัญลำดับแรกคือปัจจัยด้านการอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร เพราะการบริการย่อมจำเป็นต้องให้ผู้บริโภคได้รับบริการที่ดี การตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ย่อมทำให้อุตสาหกรรมประเภทนี้ได้เปรียบจากการเดินทาง การนำเข้าวัตถุดิบซึ่งวัตถุดิบที่สำคัญนั้นส่วนใหญ่ต้องใช้จากกรุงเทพฯ เป็นส่วนมาก ผู้บริโภคจึงสามารถรับบริการได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง และเนื่องจากพื้นที่ของอำเภอรัญบุรีนั้น สามารถเดินทางมายังกรุงเทพมหานครได้อย่างสะดวกและใช้เวลาไม่มากนัก การตั้งโรงงานในพื้นที่นี้จึงได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อระหว่างพื้นที่ทั้งสองแห่งได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-16 : สัดส่วนในการเลือกปัจจัยค่าต่าง ๆ เป็นลำดับแรกในอำเภอัญบุรี

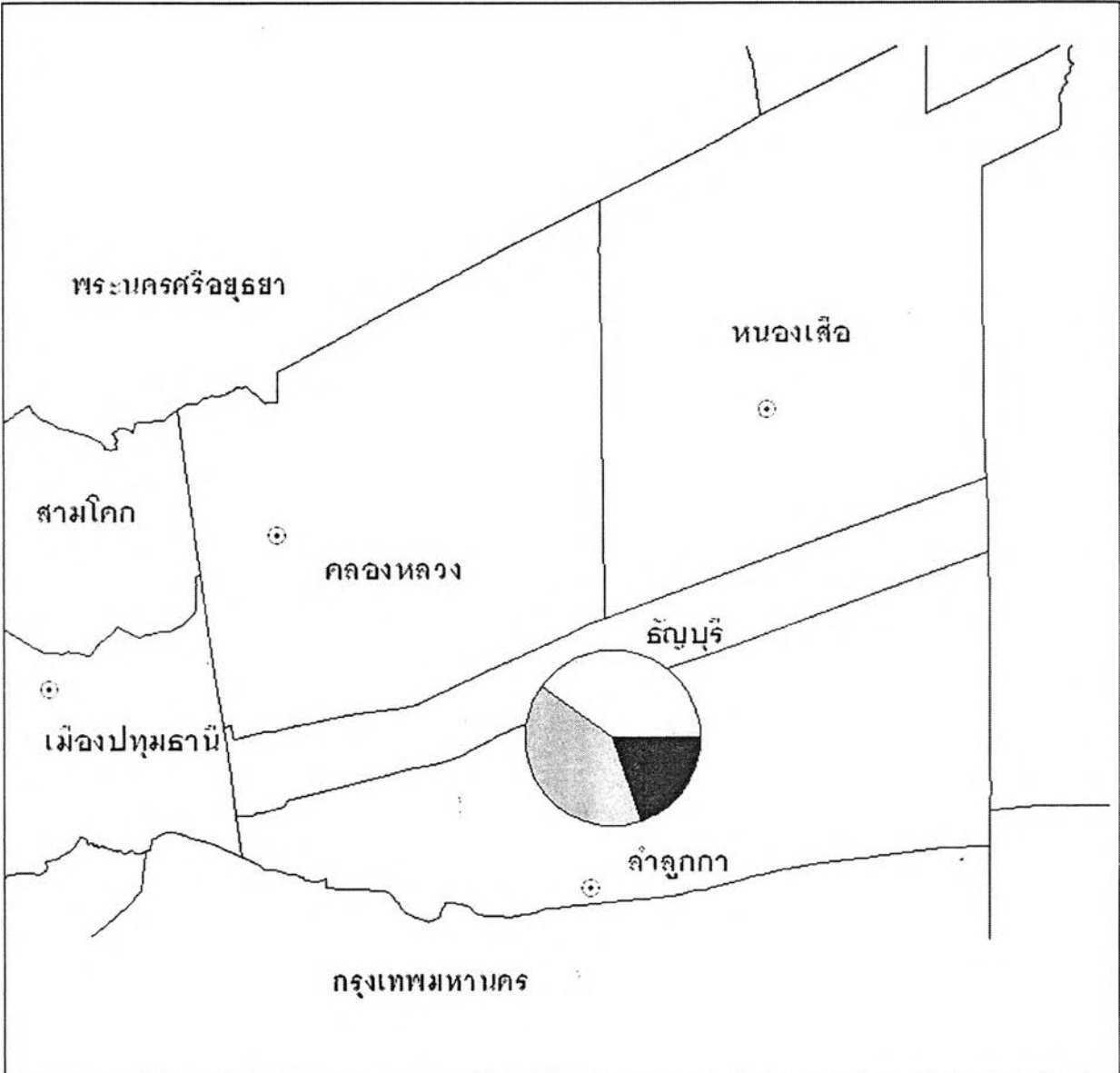

ที่มา : การวิเคราะห์จากแบบสอบถาม.2547.

5.3.6 อำเภอลำลูกกา

อำเภอลำลูกกา เป็นอำเภอที่มีจำนวนโรงงานมากเป็นลำดับที่สามของจังหวัด คือ มีจำนวน 378 โรงงานและส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็ก โรงงานขนาดกลางมีเพียง 18 โรงเท่านั้น และโรงงานขนาดใหญ่มี 5 โรง ในการศึกษาครั้งนี้ มีผู้ประกอบการโรงงานขนาดกลางแบ่งออกเป็นอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะและอุตสาหกรรมบริการ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาที่ดินและปัจจัยด้านการคมนาคมเป็นลำดับแรก โดยทั้งสองปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากราคาที่ดินนั้นจะสูงหรือต่ำย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านคมนาคมด้วย เส้นทางคมนาคมผ่านไปยังพื้นที่ใด โดยเฉพาะเส้นทางที่สำคัญเป็นเส้นทางที่เปรียบเสมือนตัวเชื่อมระหว่างพื้นที่ของโรงงานไปสู่ผู้บริโภคย่อมเป็นพื้นที่ที่มีราคาแพง ทั้งสองปัจจัยนี้จึงมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผู้ประกอบการต้องพิจารณาองค์ประกอบและปัจจัยเหล่านี้เพื่อเลือกทำเลที่ตั้งของโรงงานตน ส่วนปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการในพื้นที่ให้ความสำคัญคือ ปัจจัยด้านระบบสาธารณูปโภค ซึ่งก็เหมือนพื้นที่อื่น ๆ ที่ระบบสาธารณูปโภคมีความจำเป็นต่อการตั้งโรงงาน การมีความพร้อมและสามารถรองรับความต้องการของโรงงานได้อย่างเพียงพอ พื้นที่นั้นก็เป็นที่ต้องการของนักลงทุนด้วยเช่นกัน

จากการพิจารณาความสำคัญของปัจจัยในการเลือกที่ตั้ง จำแนกตามพื้นที่อำเภอแต่ละอำเภอนั้น ทำให้เห็นความแตกต่างของปัจจัยที่ผู้ประกอบการแต่ละพื้นที่ให้ความสำคัญ ซึ่งแต่ละพื้นที่ให้ความสำคัญแตกต่างกันออกไปตามศักยภาพของพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าพื้นที่นั้นมีความได้เปรียบในด้านใดจึงส่งผลให้พื้นที่นั้น ๆ มีโรงงานเข้าไปตั้งในพื้นที่นั้น เช่น ในอำเภอลองหลวงซึ่งมีความเด่นในด้านความพร้อมของพื้นที่ทางด้านระบบการคมนาคม ที่มีเส้นทางสายหลักผ่านสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียงได้และมีเขตประกอบการอุตสาหกรรมนวนคร ที่รองรับการเข้าไปใช้พื้นที่ทางอุตสาหกรรมได้อีกจำนวนมาก อีกทั้งยังได้รับสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้โรงงานเลือกพื้นที่อำเภอลองหลวงเป็นที่ตั้งโรงงานจำนวนมาก ปัจจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นศักยภาพของพื้นที่ ดังนั้น แต่ละอำเภอจึงควรพิจารณาปัจจัยในพื้นที่ของตนว่าปัจจัยด้านใดควรปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้โรงงานที่สนใจจะลงทุนเลือกพื้นที่อำเภอตนเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

ปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางในจังหวัดปทุมธานี

แผนที่ 5-17 : ศึกษาร่วมในการเลือกปัจจัยค้ำค่าง ๆ เป็นลำดับแรกในอำเภอลำลูกกา

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊙ ที่ตั้งอำเภอ □ ปัจจัยค้ำค่างราคาเหมาะสม ▒ ปัจจัยค้ำค่างราคาที่ดี ■ ปัจจัยค้ำค่างระบบสาธารณูปโภค 		<p>กิโลเมตร</p>
<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>		

ที่มา : การวิเคราะห์จากแบบสอบถาม.2547.

5.5 ปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามอายุของโรงงานอุตสาหกรรม

ในการพิจารณาปัจจัยที่ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม โดยจำแนกตามช่วงอายุของโรงงานอุตสาหกรรมนั้น การศึกษาประเด็นนี้ทำให้เราทราบถึงปัจจัยในการเลือกที่ตั้งของโรงงานในแต่ละช่วงปีว่า ในช่วงปีหนึ่งนั้นอุตสาหกรรมให้ความสำคัญกับปัจจัยใดและเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบันนั้นปัจจัยใดเป็นปัจจัยที่มีบทบาทที่ทำให้อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ เข้ามาลงทุนหรือตั้งโรงงานในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะทำให้เข้าใจถึงบทบาทของปัจจัยนั้นมากยิ่งขึ้นนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้นให้อ่อนแอต่อความต้องการของผู้ประกอบการและดึงดูดให้เข้ามาใช้พื้นที่มากขึ้น ในการศึกษาประเด็นตามช่วงอายุครั้งนี้ ได้แบ่งช่วงอายุของโรงงานออกเป็น 4 ช่วง คือ ช่วงอายุ 1 – 10 ปี ช่วงอายุ 11 – 20 ปี ช่วงอายุ 21 – 30 ปี และช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป ผลการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

5.5.1 โรงงานอุตสาหกรรมช่วงอายุ 1 – 10 ปี

โรงงานอุตสาหกรรมในช่วงอายุ 1 – 10 ปี (ปี 2536 – 2546) นั้น มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 36 โรง โดยเป็นอุตสาหกรรมประเภทบริการและอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ แสดงว่าอุตสาหกรรมประเภทนี้เป็นอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงหลัง ๆ นี้ เป็นโรงงานที่เกิดในช่วงก่อนการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ เป็นช่วงที่ประเทศไทยมีการส่งเสริมและพัฒนาให้อุตสาหกรรมมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ อุตสาหกรรมที่มีช่วงอายุไม่เกิน 10 ปี นี้ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านการคมนาคมเป็นลำดับแรก เนื่องจาก จังหวัดปทุมธานีเองเป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานคร การพัฒนาจึงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความพร้อมทางด้านเส้นทางคมนาคมและในช่วงที่ผ่านมาเส้นทางคมนาคมเป็นเส้นทางที่เหมือนกับปัจจุบันแล้ว เพียงแต่มีการเพิ่มช่องทางการจราจรให้มากขึ้นเท่านั้น แต่เส้นทางหลัก ๆ ยังคงเหมือนเดิม อีกทั้งถนนวงแหวนตะวันตกและถนนวงแหวนตะวันออกได้สร้างเสร็จ จึงทำให้พื้นที่จังหวัดปทุมธานีมีเส้นทางเชื่อมกับพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงได้อย่างรวดเร็วและสะดวกมากยิ่งขึ้น ในช่วงเวลาเดียวกันมีการสร้างทางด่วนที่สร้างเชื่อมต่อจากโกลด์เวย์ไปจนถึงบริเวณก่อนถึงศูนย์กีฬาธรรมศาสตร์ รัชสิต ที่สร้างเพื่อรองรับการจราจรในช่วงการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ที่จัดขึ้นในประเทศไทย จึงทำให้เส้นทางการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปยังพื้นที่อำเภอคลองหลวง ได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสร้างสะพานกลับรถ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดปริมาณรถติดในเส้นทางพหลโยธินอีกด้วย อีกทั้งยังมีการขยายเส้นทางจราจรสายสำคัญในเส้นทางต่าง ๆ ของจังหวัด เช่น บริเวณอำเภอลาดหลุมแก้วไปยังสุพรรณบุรี มีการปรับปรุงเส้นทางและขยายเส้นทางจราจรเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย และปรับปรุงเส้นทางในจังหวัดปทุมธานีเอง เป็นต้น (ที่มา : กรมทางหลวง กระทรวงมหาดไทย) ดังนั้น ปัจจัยด้านการคมนาคมจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดที่ตั้งของอุตสาหกรรมในช่วงอายุนี้ รองลงมาคือปัจจัยทางด้านความพร้อมทางระบบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการพิจารณาเลือกพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นที่ตั้ง และปัจจัยทางด้านราคาที่ดิน

ดิน ความสำคัญของราคาที่ดินไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาใด การเลือกพื้นที่ที่แพงนั้นย่อมทำให้ต้นทุนเพิ่มมากขึ้น แต่หากจะเลือกพื้นที่ที่มีราคาถูกก็ย่อมมีข้อเสียด้วยเช่นกันดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ราคาที่ดินนั้นจะสูงหรือต่ำ ล้วนมีปัจจัยหลายอย่างประกอบด้วย เช่น การเข้าถึง ระดับความสูงต่ำของพื้นที่ว่าพื้นที่นั้นต้องปรับปรุง หรือต้องถมดินเพื่อปรับหน้าผิวให้สม่ำเสมอหรือไม่ หากเป็นพื้นที่ที่ต่ำมีน้ำขัง พื้นที่เหล่านี้มักจะถูกกว่าพื้นที่ที่เป็นที่ราบไม่มีน้ำท่วมขัง ความพร้อมของสาธารณูปโภคมีไว้รองรับหรือไม่ ทั้งไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เหตุผลเหล่านี้ล้วนเป็นตัวแปรทำให้ราคาที่ดินมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นที่ผู้ประกอบการต้องตัดสินใจ และพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้ด้วย

5.5.2 โรงงานอุตสาหกรรมช่วงอายุ 11 – 20 ปี

โรงงานอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินการที่อยู่ในช่วงเวลา 11 – 20 ปี นั้น ส่วนใหญ่เป็นโรงงาน อุตสาหกรรมประเภทบริการและอุตสาหกรรมประเภทเคมีและพลาสติก เป็นช่วงระยะเวลาที่มี อุตสาหกรรมดำเนินการมากที่สุด คือ มีจำนวน 53 โรง หรือคิดเป็นร้อยละ 45.69 ของโรงงานทั้งหมดที่ ทำการศึกษาในครั้งนี้ ปัจจัยที่ผู้ประกอบการที่มีช่วงระยะเวลาการดำเนินการ 11 – 20 ปี ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยทางการคมนาคม ซึ่งคล้ายคลึงกับผู้ประกอบการที่มีช่วงระยะเวลาการดำเนินการ 1- 10 ปี ทั้งนี้เป็นเพราะการคมนาคมยังคงมีบทบาทสำคัญอยู่ ในการดำเนินการผลิต และอาจเป็นเพราะการนำ สินค้าไปจำหน่ายหรือขายนั้น ต้องมีการขนส่งที่รวดเร็ว โดยโรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณริมถนน สาย สำคัญ เช่น พหลโยธิน อากาศคลองหลวง ถนนติวานนท์ อากาศเมืองปทุมธานี ในช่วงเวลานี้ได้มีการ ปรับปรุงเส้นทางหลายแห่งเพื่อเชื่อมต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง เช่น โครงการปรับปรุงเส้นทางจากปทุมธานีผ่าน วัดเสด็จ เลียบชายฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าสู่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และโครงการ ปรับปรุงถนนแยกจากถนนสายเอเชียตรงรังสิต ตัดตรงตามแนวเดิมข้ามสะพานปทุมธานี โดยปรับเป็นถนน ระดับมาตรฐานตัดกับถนนปทุมธานี เข้าอากาศเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ที่มา : กรมทางหลวง กระทรวงมหาดไทย) รองลงมาคือปัจจัยทางด้านระบบสาธารณูปโภค ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า ความพร้อม ของระบบสาธารณูปโภคนั้นมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการให้บริการทางด้าน ไฟฟ้า ซึ่งเป็นพลังงานส่วนใหญ่ที่ใช้ในกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม หากพลังงานไฟฟ้าไม่ สามารถตอบสนองต่อความต้องการและไม่เพียงพอต่อผู้ประกอบการ พื้นที่เหล่านั้นย่อมไม่ได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการ ในช่วงเวลาดังกล่าว (ปี 2526 – 2536) จังหวัดปทุมธานีให้ความสำคัญกับการ พัฒนาอุตสาหกรรม ระบบพลังงานโดยเฉพาะไฟฟ้า จึงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีการเพิ่มหน่วยให้ บริการกับพื้นที่ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น การขยายไฟฟ้าไปยังพื้นที่และชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่ และมีปริมาณการ เพิ่มขึ้นของการใช้พลังงานไฟฟ้าในโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าที่อยู่อาศัยถึงสามเท่า ในปี 2536 (ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดปทุมธานี) เช่นเดียวกับปริมาณการใช้น้ำประปา ที่มีการใช้ปริมาณจำนวนมากในพื้นที่อากาศคลองหลวง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากและมีโรงงานตั้งอยู่มากที่สุด

ในจังหวัดปทุมธานี ลำดับต่อมาเป็นปัจจัยทางการเป็นเขตประกอบการ เขตประกอบการที่มีในพื้นที่คือ นิคมอุตสาหกรรมนวนคร ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2514 และสวนอุตสาหกรรมบางกระดีในอำเภอเมืองปทุมธานี ที่จัดตั้งขึ้นในช่วงเวลานี้ ล้วนทำให้เขตประกอบการทั้งสองแห่งได้รับความสนใจจากเจ้าของโรงงานจำนวนมากและได้เลือกพื้นที่ทั้งสองแห่งนี้เป็นสถานดำเนินกิจการของตน อีกทั้งการเข้าไปตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตประกอบการยังได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษีอีกด้วย กล่าวคือ ได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าเครื่องจักรกึ่งหนึ่งเฉพาะเครื่องจักรที่มีอากรขาเข้าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 3 ปี ทั้งนี้ผู้ได้รับการส่งเสริมในโครงการที่มีขนาดการลงทุนตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป (ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน) และ ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นระยะเวลา 1 ปี ซึ่งสิทธิประโยชน์เหล่านี้สร้างความสนใจให้ผู้ประกอบการเข้ามาใช้พื้นที่มากขึ้น

5.5.3 โรงงานอุตสาหกรรมช่วงอายุ 21 – 30 ปี

โรงงานอุตสาหกรรมที่ดำเนินการในช่วง ปี 2516 – 2526 นั้น มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 21 โรง หรือร้อยละ 18.10 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด โรงงานส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทโลหะและอโลหะ และตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอคลองหลวงมากที่สุด ปัจจัยที่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการในช่วงนี้ให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการคมนาคม จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาใด การขนส่งมีความจำเป็นมากที่สุด เนื่องจากการขนส่งทั้งวัตถุดิบหรือสินค้านั้นมีวิธีการขนส่งทางบกหรือทางรถยนต์เป็นสำคัญ รถบรรทุกเป็นยานพาหนะขนส่งที่สำคัญที่สุดซึ่งจะขาดเสียไม่ได้ ส่วนพาหนะที่อดีตเคยใช้กันมานาน คือ การขนส่งทางน้ำโดยอาศัยทางเรือ กลับลดความสำคัญลงอย่างมาก โดยมีอุตสาหกรรมบางประเภทยังคงใช้การขนส่งประเภทนี้อยู่เท่านั้นในการลำเลียงวัตถุดิบและสินค้าเท่านั้น การขนส่งทางบกนั้นได้รับความนิยมและมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมเป็นอย่างมากเนื่องจากได้รับความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะกับสินค้าหรือวัตถุดิบที่มีลักษณะเน่าเสียได้ง่าย เช่น สินค้าหรือวัตถุดิบที่มาจากภาคเกษตร นอกจากนี้การขนส่งในเส้นทางคมนาคมที่สะดวกยังมีความคล่องตัวกว่า สามารถขนส่งจากจุดต้นทางถึงปลายทางหรือผู้ผลิตถึงผู้บริโภคได้โดยไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากนัก ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาการดำเนินการในช่วงนี้เลือกพื้นที่บริเวณอำเภอคลองหลวง เนื่องจากพื้นที่อำเภอคลองหลวงมีความได้เปรียบอยู่มาก เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งที่สำคัญ ทั้งยังเป็นประตูสู่ภาคกลางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกด้วย ก่อให้เกิดศูนย์กลางใหญ่ในการคมนาคมบริเวณถนนพหลโยธิน รองลงมาเป็นปัจจัยทางด้านแรงงาน เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวอุตสาหกรรมมีความต้องการแรงงานจำนวนมากในการดำเนินการผลิต แรงงานเป็นอีกปัจจัยหนึ่งของการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม การพิจารณาเลือกที่ตั้งโรงงานจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับแรงงานว่าแรงงานที่ใช้ในกระบวนการผลิตนั้นตรงตามความต้องการหรือไม่ ดังที่กล่าวไว้แล้วในช่วงต้นว่าการใช้แรงงานนั้นต้องขึ้นอยู่กับ

ประเภทอุตสาหกรรมด้วย อุปทานและประเภทแรงงานที่แตกต่างอาจเป็นเครื่องกำหนดที่ตั้งอุตสาหกรรมได้ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมาก และบริเวณพื้นที่จังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร จึงส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลของแรงงานจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่ จึงเป็นผลดีต่อโรงงานที่ต้องการแรงงานเหล่านี้ด้วยเช่นกัน ปัจจัยรองลงมาคือ ปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการ จากการส่งเสริมจากภาครัฐให้สร้างนิคมอุตสาหกรรมแบบอย่างขึ้นในพื้นที่อำเภอคลองหลวง โดยใช้ชื่อว่า นิคมอุตสาหกรรมนวนคร จึงทำให้มีการจัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมที่ขยายตัวจากกรุงเทพมหานคร จากการส่งเสริมดังกล่าวทำให้เขตประกอบการต้องสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งระบบสาธารณูปการและสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการให้บริการของโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกแล้วยังได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนดังที่กล่าวไว้ข้างต้นอีกด้วย จากปัจจัยเหล่านี้จึงทำให้เขตประกอบการเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ประกอบการในช่วงเวลานี้ให้ความสำคัญในการเลือกที่ตั้งด้วยเช่นกัน

5.5.4 โรงงานอุตสาหกรรมช่วงอายุ 31 ปีขึ้นไป

โรงงานอุตสาหกรรมที่มีช่วงอายุการดำเนินการ 31 ปีขึ้นไป หรือก่อนปี 2516 เป็นต้น โดยเป็นอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ จำนวนหนึ่ง และอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ ปัจจัยที่ผู้ประกอบการช่วงนี้ให้ความสำคัญมากที่สุด ยังคงเป็นปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่งอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากการขนส่งทั้งในอดีตมาจนถึงปัจจุบันยังคงมีบทบาทต่อการดำเนินการของอุตสาหกรรมอยู่ และเป็นปัจจัยที่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเสมอมา ทั้งการขนส่งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมมีการดำเนินการที่สะดวกรวดเร็ว ซึ่งการมีระบบการคมนาคมขนส่งที่รวดเร็วจะช่วยให้โรงงานอุตสาหกรรมสามารถประหยัดเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่งทั้งวัตถุดิบจากแหล่งวัตถุดิบมายังโรงงาน และการส่งสินค้ากระจายไปยังผู้บริโภค เป็นการประหยัดจากภายนอก การตั้งโรงงานอยู่ในบริเวณที่มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกยังทำให้ช่วยหาแรงงานได้ง่าย การคมนาคมขนส่งที่ดีจะก่อให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างโรงงาน แหล่งวัตถุดิบ ตลาดจำหน่าย ซึ่งความใกล้ชิดนี้ได้ขึ้นอยู่กับระยะทางอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับเวลาที่ใช้ในการขนส่งด้วย อีกทั้งช่วงเวลาดังกล่าวการสร้างถนนเชื่อมต่อกับจังหวัดใกล้เคียงได้เริ่มดำเนินการให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้นแต่ละจังหวัดปรับปรุงและดำเนินการสร้างถนนสายใหม่ ๆ เพื่อการเดินทางไปมาระหว่างจังหวัดมีความคล่องตัวและลดเวลาในการเดินทางให้มากขึ้น (ที่มา : กระทรวงมหาดไทย) รองลงมาเป็นปัจจัยทางด้านราคาที่ดิน จากที่กล่าวไว้แล้วว่าราคาของแต่ละพื้นที่นั้นมีความแตกต่างกันตามระดับของความสะดวกในการเข้าถึง ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ลักษณะของการขนส่งและความสอดคล้องในการขนส่งบนพื้นที่นั้น การใช้ที่ดินราคาถูกก็จะช่วยลดต้นทุนได้แต่ก็ต้องคำนึงถึงส่วนอื่นด้วยเพราะอาจต้องลงทุนด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม และปัจจัยด้านการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ จากการที่อดีตมีวัตถุดิบที่อยู่อย่างกระจายตัว วัตถุดิบแต่ละประเภททยอยมีต้นกำเนิดหรือการผลิตที่แตกต่างตามพื้นที่กันออกไป อีกทั้งยังมีคุณสมบัติแตกต่างกันอีกด้วย เช่น ลักษณะการนำเสีย น้ำหนัก ขนาดหรือแตกหัก

ง่าย ลักษณะเหล่านี้ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัดฤดีบที่ตนต้องใช้นั่นเอง และยังคงเกิดรูปแบบการรวมตัวของแหล่งอุตสาหกรรมใกล้แหล่งวัดฤดีบอีกด้วย

ตารางที่ 5-17 ลำดับความสำคัญของปัจจัยการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำแนกตามช่วงอายุโรงงานอุตสาหกรรม

ช่วงอายุโรงงาน	ลำดับความสำคัญของปัจจัยการเลือกที่ตั้ง
1 - 10 ปี	1) ปัจจัยด้านการคมนาคม 2) ปัจจัยด้านความพร้อมของสาธารณูปโภค 3) ปัจจัยด้านราคาที่ดิน
11 - 20 ปี	1) ปัจจัยด้านการคมนาคม 2) ปัจจัยด้านความพร้อมของสาธารณูปโภค 3) ปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการ
21 - 30 ปี	1) ปัจจัยด้านการคมนาคม 2) ปัจจัยด้านแรงงาน 3) ปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการ
31 ปี ขึ้นไป	1) ปัจจัยด้านการคมนาคม 2) ปัจจัยด้านราคาที่ดิน 3) ปัจจัยด้านการอยู่ใกล้วัดฤดีบ

ที่มา : จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญตามช่วงเวลาของการดำเนินการนั้น จะเห็นได้ว่า ปัจจัยทางด้านคมนาคมขนส่ง เป็นปัจจัยที่ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างอิทธิพลให้พื้นที่ต่าง ๆ เป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม และทำให้ทราบว่าอุตสาหกรรมในแต่ละช่วงปีนั้น การขนส่งถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการเลือกพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม จากความสำคัญของปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่งตลอดระยะเวลา 30 ปีทำให้เห็นแนวโน้มความสำคัญในอนาคตว่า ปัจจัยด้านการคมนาคมยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงงานหรือผู้ประกอบการเข้ามาตั้งอยู่ในพื้นที่ การพัฒนาทางด้านระบบการคมนาคมในอนาคตจึงช่วยทำให้บทบาทของพื้นที่นั้น ๆ เด่นชัดและได้รับความสนใจเป็นพื้นที่ที่โรงงานอุตสาหกรรมสนใจลงทุนได้ และในแต่ละช่วงปีมีปัจจัยทางด้านนโยบายของรัฐเข้ามากระตุ้นให้พื้นที่

ที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงาน เช่น การมีนโยบายให้สร้างเมืองอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมจากกรุงเทพฯ นั่นคือการเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมนวนคร อำเภอคลองหลวง ตามมาด้วยสวนอุตสาหกรรมบางกระดี อำเภอเมืองปทุมธานี ส่งผลให้ปัจจัยด้านการเป็นเขตประกอบการเป็นปัจจัยดึงดูดให้โรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตั้งในพื้นที่ดังกล่าว อีกทั้งยังให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่โรงงานที่เข้ามาตั้งในพื้นที่นี้อีกด้วย จึงช่วยส่งเสริมให้เขตประกอบการได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ก็มีความสำคัญด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการให้ความสนใจกับปัจจัยด้านนี้มากขึ้น ดังนั้น ในการเลือกที่ตั้งของอุตสาหกรรมในแต่ละช่วงนั้น การให้ความสำคัญของปัจจัยไม่แตกต่างกันมากนัก ในส่วนที่แตกต่างมักเกิดจากสถานการณ์หรือแนวนโยบายของรัฐและสภาวะเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้นที่ทำให้ลำดับความสำคัญของปัจจัยแตกต่างกันออกไป

5.6 ปัญหาในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม

ในการเลือกที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดด้านต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตั้งโรงงานอุตสาหกรรมของตนเอง และในการเลือกที่ตั้งนั้นผู้ประกอบการย่อมประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ จากการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการพบว่า ในการเลือกที่ตั้ง ผู้ประกอบการ ร้อยละ 61.2 ไม่พบปัญหาในการเลือกที่ตั้ง ส่วนอีกร้อยละ 38.8 ประสบปัญหาในการเลือกที่ตั้ง ปัญหาที่ผู้ประกอบการ พบคือ

- ราคาที่ดินแพง ร้อยละ 27.1
- ระบบการคมนาคม ร้อยละ 27.1
- ระบบสาธารณูปโภค ร้อยละ 14.3
- ชุมชนแออัดใกล้ที่ตั้งโรงงาน ร้อยละ 11.4
- ระบบการระบายน้ำ ร้อยละ 7.1
- ภาษี ร้อยละ 2.9
- อื่น ๆ ร้อยละ 10.1

เห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับผู้ประกอบการนั้น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาทางด้านราคาที่ดินแพงและปัญหาทางด้านระบบการคมนาคม ปัญหาด้านราคาที่ดินแพงขึ้นนั้น เนื่องมาจากปัจจุบันมีการพัฒนาทั้งทางด้านระบบการคมนาคม และในพื้นที่ใดที่มีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงและมีการเดินทางที่สะดวก ทำเลที่ตั้งใกล้กับเขตเมืองหรือพื้นที่นั้นสามารถเดินทางเข้าถึงเขตเมืองโดยใช้เวลาไม่นาน พื้นที่เหล่านั้นก็มีราคาสูงขึ้น ระบบคมนาคมก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ผู้ประกอบการพบ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันมีการจรรยาบรรณคั่ง โดยเฉพาะพื้นที่เขตเมืองในช่วงเวลาเร่งด่วน สิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัญหาในการขนส่งวัตถุดิบและสินค้าได้ และระบบสาธารณูปโภคก็มีปัญหาด้วยเช่นกัน หากระบบสาธารณูปโภคยังไม่พร้อมหรือขาดการบริการที่ทั่วถึง ผู้ประกอบการก็คงไม่เลือกพื้นที่นั้นเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม

5.7 บทบาทที่อยากให้รัฐช่วยเหลือ

การพิจารณาบทบาทที่อยากให้รัฐช่วยเหลือ จากแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านภาษี ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ด้านการจัดหาพื้นที่กิจกรรม ด้านการควบคุมวัตถุดิบ ด้านควบคุมสินค้านำเข้า สำหรับผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด พบว่า อยากให้ภาครัฐช่วยเหลือทางด้าน

● ด้านภาษี	ร้อยละ 31.6
● ด้านการควบคุมราคาวัตถุดิบ	ร้อยละ 24.3
● ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	ร้อยละ 18.8
● ด้านควบคุมสินค้านำเข้า	ร้อยละ 17.6
● ด้านการจัดหาพื้นที่กิจกรรม	ร้อยละ 7.5
● ด้านอื่น ๆ	ร้อยละ 0.2

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทที่ผู้ประกอบการอยากให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือนั้น ส่วนใหญ่อยากให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือด้านภาษีมากที่สุด ถึงร้อยละ 31.6 รองลงมาคือการควบคุมราคาวัตถุดิบ เพราะราคาวัตถุดิบเป็นตัวแปรสำคัญในการผลิตและอยากให้รัฐช่วยเหลือด้านราคาสินค้า หากราคาวัตถุดิบมีราคาแพงมากเกินไปย่อมส่งผลโดยตรงต่อผู้ประกอบการ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น สุดท้ายราคาของสินค้าก็ย่อมต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงอยากให้รัฐเข้ามาช่วยดูแลในด้านนี้ เช่นเดียวกับระบบสาธารณูปโภคที่ผู้ประกอบการอยากให้เข้ามาดูแลมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันระบบสาธารณูปโภคเกิดความ

เสรีโหมลงตามกาลเวลา บางพื้นที่ต้องมีการปรับปรุงและอยากให้รัฐช่วยเหลือด้านการควบคุมสินค้านำเข้า ร้อยละ 17.6 ของผู้ประกอบการอยากให้รัฐเข้ามาช่วยดูแล เนื่องจากปัจจุบัน ไทยได้เข้าเป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีหลายแห่ง ส่งผลให้มีการแข่งขันระหว่างประเทศสูงมากขึ้น โดยเฉพาะปัจจุบันประเทศจีนที่มีบทบาทสำคัญในตลาดโลกและเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เนื่องจากค่าแรงของจีนถูกกว่าประเทศไทย ส่งผลให้สินค้าหลายประเภทเข้ามามีส่วนแบ่งในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงอยากให้รัฐช่วยดูแลเรื่องการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้ประกอบการภายในประเทศให้มากขึ้น อีกร้อยละ 7.5 อยากให้รัฐช่วยหาพื้นที่เพื่อประกอบกิจการให้มากขึ้น ให้มีเขตประกอบการที่หลากหลายและมีการลดหย่อนภาษีเพิ่มมากขึ้น ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 0.2 นั้นอยากให้รัฐเข้ามามีบทบาททางด้านการสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น เนื่องจากบุคลากรทางด้านนี้มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่งผลให้การพัฒนาทางด้านผลิตภัณฑ์ขาดการดูแลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้ภาวะการแข่งขันของผลิตภัณฑ์มีศักยภาพน้อยลง เมื่อเทียบกับต่างประเทศ ทั้งนี้ การช่วยเหลือจากภาครัฐต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง และ ทำอย่างทั่วถึงเพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่หรืออุตสาหกรรมของประเทศไทย มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป